

# Publikationen

zur rechtlichen Zusammenarbeit

10/2023

შედარებითი სამართლის  
ქართულ - გერმანული ჟურნალი

Deutsch-Georgische Zeitschrift  
für Rechtsvergleichung



Gefördert durch:



Bundesministerium  
der Justiz

aufgrund eines Beschlusses  
des Deutschen Bundestages



10/2023

# შვედარეზიტი სამართლი

ქართული-გერმანული ჟურნალი

Deutsch-Georgische  
ZEITSCHRIFT FÜR  
RECHTSVERGLEICHUNG



თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის იურიდიული ფაკულტეტი

წინამდებარე პუბლიკაცია გამოიცემა გერმანიის საერთაშორისო სამართლებრივი თანამშრომლობის ფონდის (IRZ) ფინანსური მხარდაჭერით.

გერმანიის საერთაშორისო სამართლებრივი თანამშრომლობის ფონდი (IRZ) შეიქმნა 1992 წელს და ამ დროიდან გერმანიის იუსტიციის ფედერალური სამინისტროს დაკვეთით დახმარებას უწევს პარტნიორ სახელმწიფოებს სამართლებრივი რეფორმების გატარებაში. ასეთი პროცესების მხარდაჭერა წარმოადგენს IRZ-ის ამოცანას, რომლის ფარგლებშიც ცენტრალური მნიშვნელობა ენიჭება პარტნიორი სახელმწიფოს ინტერესებს.

საქართველოსთან IRZ-ის თანამშრომლობა ეფუძნება საქართველოს და გერმანიის იუსტიციის სამინისტროთა 2005 წლის შეთანხმებას, რომლის განხორციელებაც 2006 წლიდან მიმდინარეობს. თანამშრომლობის მთავარი სფეროებია: საერთაშორისო შეთანხმებებისა და ხელშეკრულებების იმპლემენტაცია ქართულ კანონმდებლობასა და სამართალში, საკონსულტაციო საქმიანობა სისხლის სამართალში და სასჯელაღსრულების სფეროში და პრაქტიკოსი იურისტების განვითარებით იურიდიული განათლება.

Die vorliegende Publikation wird durch finanzielle Unterstützung der Deutschen Stiftung für internationale rechtliche Zusammenarbeit e.V (IRZ) herausgegeben.

Seit ihrer Gründung im Jahr 1992 berät die Deutsche Stiftung für internationale Rechtliche Zusammenarbeit e.V. (IRZ) ihre Partnerstaaten im Auftrag des Bundesministeriums der Justiz und für Verbraucherschutz bei der Reformierung ihrer Rechtssysteme und der Justizwesen. Rechtsstaatlichkeit und Demokratisierung sind Voraussetzung, um grundrechtliche Freiheiten zu wahren, stabile staatliche und gesellschaftliche Strukturen zu stärken sowie wirtschaftliches Wachstum anzuregen. Diesen Entwicklungsprozess zu unterstützen ist Aufgabe der IRZ, wobei die Bedürfnisse des jeweiligen Partnerstaats immer im Mittelpunkt stehen.

Die Zusammenarbeit mit Georgien basiert auf einer gemeinsamen Erklärung zwischen dem georgischen Justizministerium und dem Bundesministerium der Justiz von 2005 und wurde im Jahr 2006 aufgenommen. Die Schwerpunkte der Tätigkeit liegen in der Umsetzung internationaler Abkommen in georgisches Recht, in der Beratung im Straf- und Strafvollzugsrecht sowie der Aus- und Fortbildung von Rechtsanwenderinnen und Rechtsanwendern.

DEUTSCHE STIFTUNG FÜR  
INTERNATIONALE RECHTLICHE  
ZUSAMMENARBEIT E.V.

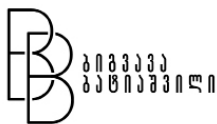


Gefördert durch:



Bundesministerium  
der Justiz

aufgrund eines Beschlusses



in collaboration with  
Andersen Global in Georgia

ISSN 2587-5191 (ბეჭდვითი)

ISSN 2667-9817 (ელექტრონული)

© ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის იურიდიული ფაკულტეტი, 2023

© საერთაშორისო სამართლებრივი თანამშრომლობის გერმანული ფონდი (IRZ) 2023

© ავტორები, 2023

www.lawjournal.ge

## მთავარი რედაქტორები

ასოც. პროფ. დოქ. გიორგი რუსიაშვილი  
ასოც. პროფ. ლადო სირდაძე  
ასოც. პროფ. დოქ. თამარ ზარანდია

## გამომცემლები

პროფ. დოქ. საპატო დოქ. ტიცინანა ქიუზი  
პროფ. დოქ. ოლაფ მუთჰორსტი  
ნოტარიუსი რიხარდ ბოკი  
მოსამართლე ვოლფრამ ებერჰარდი  
პროფ. დოქ. არკადიუშ ვუდარსკი  
მოსამართლე დოქ. ტიმო უტერმარკი  
ადვოკატი დოქ. მაქს გუთბროდი  
პროფ. ტანელ კერიკმაე  
პროფ. დოქ. გიორგი ხუბუა  
პროფ. დოქ. ლაშა ბრეგვაძე  
პროფ. დოქ. ირაკლი ბურდული  
პროფ. დოქ. ნუნუ კვანტალიანი  
პროფ. დოქ. ზვიად გაბისონია  
ფრანკ ჰუპფელდი  
ხათუნა დიასამიძე  
ასოც. პროფ. დოქ. სულხან გამყრელიძე  
ასოც. პროფ. დოქ. თამარ ზარანდია  
ასოც. პროფ. დოქ. გიორგი რუსიაშვილი  
ასოც. პროფ. დოქ. შალვა პაპუაშვილი  
ასოც. პროფ. ლადო სირდაძე  
დავით მაისურაძე  
ადვოკატი გიორგი ჟორჟოლიანი  
ადვოკატი თემურ ბიგვავა  
ადვოკატი ზვიად ბატიაშვილი  
ხატია პაპიძე  
დოქ. არჩილ ჩოჩია  
პროფ. დოქ. გიორგი სვანაძე  
ადვოკატი გოჩა ოყრეშიძე  
დემეტრე ეგნატაშვილი  
ადვოკატი ქეთევან ბუაძე  
ადვოკატი ნიკოლოზ შეყილაძე  
თორნიკე დარჯანია  
ასისტ. პროფ. დოქ. თემურ ცქიტიშვილი  
რაჟდენ კუპრაშვილი  
სულხან გველესიანი  
ნატალი გოგიაშვილი

## ტექნიკური რედაქტორი

დავით მაისურაძე

## სამუშაო ჯგუფი

სოფო ზარანდია  
ნინო ქავეზია  
თათია ჯორბენაძე  
ანა ბაიაძე  
ტილმან სუტორი



## სარჩევი

### სტატიები

- საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 316-ე-389-ე მუხლების გერმანული  
თარგმანის რევიდირებული ვერსია 7  
*ოლაფ მუთჰორსტი / გიორგი რუსიაშვილი*
- სავალდებულო დაზღვევის შესაბამისობა საქართველოს კონსტიტუციით 38  
დადგენილ ხელშეკრულების თავისუფლების შეზღუდვის ლეგიტიმურ მიზანთან  
*ნატალია მონონელიძე*

### კაზუსი

- არაპირდაპირი ზიანი, სარჩელის დასაშვებობა, ინდ. აქტის მიმართ კანონიერი 48  
ნდობა  
*გიორგი რუსიაშვილი*

### უცხოური სასამართლო პრაქტიკა

- Nelson v. Lewis (სოფრომადე) 61



პროფ. დოქ. ოლაფ მუთჰორსტი

სამოქალაქო, საპროცესო და გაკოტრების სამართლის პროფესორი (ბერლინის თავისუფალი უნივერსიტეტი)

ასოც. პროფ. დოქ. გიორგი რუსიაშვილი

თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი

## საქართველოს სამოქალაქო კოდექსი

გათვალისწინებულია საქართველოს 2017 წლის 30 ივნისის კანონი №1195-ის  
საფუძველზე შესული ცვლილებები

### საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 316-ე-389-ე მუხლების გერმანული თარგმანის რევიდირებული ვერსია\*

პარალელური დანაწესებით გერმანიის სამოქალაქო კოდექსიდან

ნიგნი მესამე ვალდებულებითი სამართალი <b>ზოგადი ნაწილი</b>	DRITTES BUCH Schuldrecht <b>Allgemeiner Teil</b>	
<b>ზოგადი დებულებანი ვალდებულებათა შესახებ</b>	<b>Allgemeine Bestimmungen über die Schuldverhältnisse</b>	
<b>მუხლი 316. ცნება</b> 1. ვალდებულების ძალით კრედიტორი უფლებამოსილია მოსთხოვოს მოვალეს რაიმე მოქმედების შესრულება. შესრულება შეიძლება გამოიხატოს მოქმედებისაგან თავის შეკავებაშიც. 2. თავისი შინაარსისა და ხასიათის გათვალისწინებით	<b>Art. 316 Begriff</b> (1) Kraft des Schuldverhältnisses ist der Gläubiger berechtigt, vom Schuldner eine Leistung zu fordern. Die Leistung kann auch in einem Unterlassen bestehen.  (2) Das Schuldverhältnis kann unter Berücksichtigung seines	<b>BGB § 241 Pflichten aus dem Schuldverhältnis</b> (1) <sup>1</sup> Kraft des Schuldverhältnisses ist der Gläubiger berechtigt, von dem Schuldner eine Leistung zu fordern. <sup>2</sup> Die Leistung kann auch in einem Unterlassen bestehen.  (2) Das Schuldverhältnis kann nach seinem Inhalt jeden Teil zur Rücksicht auf die Rechte, Rechtsgüter und Interessen des anderen Teils

\* Mit freundlicher Genehmigung der Deutschen Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit (GIZ) GmbH auf der Basis der Übersetzung des GIZ-Programms „Rechts- und Justizreformberatung im Südkaukasus“. Für die Richtigkeit und Vollständigkeit wird keine Haftung übernommen.



<p>ვალდებულება შეიძლება ყოველ მხარეს აკისრებდეს მეორე მხარის უფლებებისა და ქონებისადმი განსაკუთრებულ გულისხმიერებას.</p>	<p>Inhalts und seiner Natur jeden Teil zur besonderen Rücksichtnahme auf die Rechte und auf das Vermögen des anderen Teils verpflichtet.</p>	<p>verpflichten.</p>
<p><b>მუხლი 317.</b> <b>ვალდებულების წარმოშობის საფუძვლები</b> 1. ვალდებულების წარმოშობისათვის აუცილებელია მონაწილეთა შორის ხელშეკრულება, გარდა იმ შემთხვევებისა, როცა ვალდებულება წარმოიშობა ზიანის მიყენების (დელიქტის), უსაფუძვლო გამდიდრების ან კანონით გათვალისწინებული სხვა საფუძვლებიდან. 2. 316-ე მუხლით გათვალისწინებული მოვალეობებით ვალდებულება შეიძლება ხელშეკრულების მომზადების საფუძველზეც წარმოიშვას. 3. მოლაპარაკების მონაწილეს შეუძლია მეორე მონაწილეს მოსთხოვოს იმ ხარჯების ანაზღაურება, რომლებიც მან გასწია ხელშეკრულების დასადებად, მაგრამ ეს ხელშეკრულება მეორე მონაწილის ბრალეული მოქმედების შედეგად არ დადებულა.</p>	<p><b>Art. 317</b> <b>Entstehungsgründe eines Schuldverhältnisses</b> (1) Zur Begründung eines Schuldverhältnisses ist ein Vertrag zwischen den Beteiligten erforderlich, es sei denn, dass das Schuldverhältnis durch Schadenszufügung (Delikt), ungerechtfertigte Bereicherung oder <u>in durch sonstiger Weise kraft Gesetzes gesetzlich vorgesehene Gründe</u> entstanden ist. (2) Ein Schuldverhältnis mit den Rechtsfolgen des Artikels 316 kann auch durch Anbahnung eines Vertrages entstehen. (3) Ein Verhandlungspartner kann vom anderen Partner Ersatz der Aufwendungen verlangen, die er auf einen Vertragsschluss hin gemacht hat, <u>welcher wenn der Vertrag aber</u> durch schuldhaftes Verhalten des anderen Partners nicht zustande gekommen ist.</p>	<p><b>Vgl. BGB § 311 Rechtsgeschäftliche und rechtsgeschäftsähnliche Schuldverhältnisse</b> (1) Zur Begründung eines Schuldverhältnisses durch Rechtsgeschäft sowie zur Änderung des Inhalts eines Schuldverhältnisses ist ein Vertrag zwischen den Beteiligten erforderlich, soweit nicht das Gesetz ein anderes vorschreibt.  (2) Ein Schuldverhältnis mit Pflichten nach § 241 Abs. 2 entsteht auch durch 1. die Aufnahme von Vertragsverhandlungen, 2. die Anbahnung eines Vertrags, bei welcher der eine Teil im Hinblick auf eine etwaige rechtsgeschäftliche Beziehung dem anderen Teil die Möglichkeit zur Einwirkung auf seine Rechte, Rechtsgüter und Interessen gewährt oder ihm diese anvertraut, oder 3. ähnliche geschäftliche Kontakte.  BGB: Keine entsprechende Regelung</p>
<p><b>მუხლი 318.</b> <b>ინფორმაციის გაცემის ვალდებულება</b> ვალდებულებიდან შეიძლება გამომდინარეობდეს ამა თუ იმ ინფორმაციის</p>	<p><b>Art. 318 Pflicht zur Auskunftserteilung</b> Aus dem Schuldverhältnis kann ein Anspruch auf <u>Erteilung einer bestimmten Auskunftserteilung</u></p>	<p>BGB: Keine entsprechende Regelung</p>

<p>მიღების უფლება. ინფორმაციის გაცემა უზრუნველყოფილი უნდა იყოს მაშინ, როცა მას მნიშვნელობა აქვს ვალდებულების შინაარსის განსაზღვრისათვის და კონტრაჰენტს შეუძლია საკუთარი უფლების შელახვის გარეშე გასცეს ეს ინფორმაცია. ინფორმაციის გაცემის ხარჯები ვალდებულ პირს უნდა აუნაზღაუროს მისმა მიმღებმა.</p>	<p><u>Auskunft</u> entstehen. Eine Auskunft ist dann zu gewähren, wenn sie für die Bestimmung des Inhalts des Schuldverhältnisses von Bedeutung ist und der Anspruchsgegner sie ohne Verletzung seiner eigenen Rechte erteilen kann. Der Auskunftsempfänger hat dem Verpflichteten die Aufwendungen <del>der</del> <u>für die</u> Auskunftserteilung zu ersetzen.</p>	
<p>კარი პირველი სახელშეკრულებო სამართალი ნაწილი პირველი თავი პირველი ზოგადი დებულებანი</p>	<p>Kapitel 1 Vertragsrecht Teil 1 Abschnitt 1 Allgemeine Bestimmungen</p>	
<p><b>მუხლი 319. ხელშეკრულების თავისუფლება. ხელშეკრულების დადების ვალდებულება</b>          1. კერძო სამართლის სუბიექტებს შეუძლიათ კანონის ფარგლებში თავისუფლად დადონ ხელშეკრულებები და განსაზღვრონ ამ ხელშეკრულებათა შინაარსი. მათ შეუძლიათ დადონ ისეთი ხელშეკრულებებიც, რომლებიც კანონით გათვალისწინებული არ არის, მაგრამ არ ეწინააღმდეგება მას. თუ საზოგადოების ან პიროვნების არსებითი ინტერესების დაცვისათვის ხელშეკრულების ნამდვილობა დამოკიდებულია სახელმწიფოს ნებართვაზე, მაშინ ეს უნდა მოწესრიგდეს ცალკე კანონით.          2. თუ ხელშეკრულების ერთ-ერთ მხარეს უკავია</p>	<p><b>Art. 319 Vertragsfreiheit. Pflicht zum Vertragsschluss</b></p> <p>(1) <u>Privatrechtss</u>Subjekte <del>des Privatrechts</del> können im Rahmen des Gesetzes Verträge frei abschließen und deren Inhalt frei bestimmen. Sie können auch Verträge abschließen, die durch Gesetz nicht vorgesehen sind, solange sie nicht gegen Gesetze verstoßen. <del>Ist</del> <u>Soll</u> die Wirksamkeit des Vertrages zum Schutz überwiegender Interessen der Gesellschaft oder eines Einzelnen von einer staatlichen <u>Einwilligung</u> <u>Zustimmung</u> abhängig <u>sein</u>, so ist dies durch ein besonderes Gesetz zu regeln.</p> <p>(2) Hat eine Vertragspartei eine marktbeherrschende Stellung, so ist sie in</p>	<p>BGB: Keine entsprechende Regelung</p> <p><i>Erl.: Die besondere gesetzliche Regelung ist Voraussetzung für einen behördlichen Zustimmungsvorbehalt, nicht umgekehrt. ნებართვა [urspr.: Einwilligung] bezeichnet gemäß Art. 100 ZGB die vorherige Zustimmung in Abgrenzung zur Genehmigung (nachträgliche Zustimmung), wird aber im Gesetz als Synonym für den Oberbegriff (Zustimmung) verwendet.</i></p> <p><i>Erl.: ხელშეკრულების მხარე [Vertragspartei] bezeichnet die Parteien auch</i></p>

<p>დომინირებული მდგომარეობა ბაზარზე, მაშინ საქმიანობის ამ სფეროში მას ეკისრება ხელშეკრულების დადების ვალდებულება. მას არ შეუძლია კონტრაქტს უსაფუძვლოდ შესთავაზოს ხელშეკრულების არათანაბარი პირობები.</p> <p>3. იმ პირებს, რომლებიც არასამეწარმეო მიზნებისათვის ან საარსებო მოთხოვნილებათა დასაკმაყოფილებლად იძენენ ან სარგებლობენ ქონებითა და მომსახურებით, დაუსაბუთებლად არ შეიძლება ეთქვას უარი ხელშეკრულების დადებაზე, თუკი ხელშეკრულების მეორე მხარე მოქმედებს თავისი სამეწარმეო საქმიანობის ფარგლებში.</p>	<p>diesem Tätigkeitsbereich zum Abschluss des Vertrages verpflichtet. Sie darf nicht der anderen Vertragspartei grundlos unverhältnismäßige Vertragsbedingungen <b>anbieten</b>stellen.</p> <p>(3) Personen <b>gegenüber</b>, die sich Güter oder Dienstleistungen zu nicht-gewerblichen Zwecken oder zur Befriedigung der existentiellen Bedürfnisse verschaffen bzw. in Anspruch nehmen, kann nicht ohne Begründung der Abschluss eines Vertrages verweigert werden, sofern die andere Vertragspartei im Rahmen ihrer gewerblichen Tätigkeit handelt.</p>	<p>im vorvertraglichen Stadium. შესთავაზოს [urspr.: anbieten] sollte entsprechend Art. 342 Abs. 1 in einer Weise übersetzt werden, die die Geltungserwartung der Vertragspartei zum Ausdruck bringt.</p>
<p><b>მუხლი 320. მომავალ ქონებაზე დადებული ხელშეკრულების ბათილობა</b></p> <p>ბათილია ხელშეკრულება, რომლითაც ერთი მხარე კისრულობს ვალდებულებას, მთელი თავისი მომავალი ქონება ან ამ ქონების ნაწილი გადასცეს სხვას ანდა უზუფრუქტით დატვირთოს იგი, გარდა იმ შემთხვევებისა, როცა ხელშეკრულება დადებულია მომავალი ქონების ცალკეულ ნივთებზე.</p>	<p><b>Art. 320 Nichtigkeit eines über künftiges Vermögen abgeschlossenen Vertrages</b></p> <p>Ein Vertrag, durch den sich eine <b>Teil-Partei</b> verpflichtet, <b>sein-ih</b>r ganzes künftiges Vermögen oder einen Teil dieses Vermögens auf einen anderen zu übertragen oder mit einem Nießbrauch zu belasten, ist nichtig, es sei denn, dass der Vertrag über einzelne Sachen des künftigen Vermögens abgeschlossen worden ist.</p>	<p><b>BGB § 311b Verträge über Grundstücke, das Vermögen und den Nachlass</b></p> <p>(2) Ein Vertrag, durch den sich der eine Teil verpflichtet, sein künftiges Vermögen oder einen Bruchteil seines künftigen Vermögens zu übertragen oder mit einem Nießbrauch zu belasten, ist nichtig.</p>
<p><b>მუხლი 321. ხელშეკრულება ქონების გადაცემის შესახებ</b></p>	<p><b>Art. 321 Vertrag über Vermögensübertragung</b></p>	

<p>ხელშეკრულება, რომლითაც ერთი მხარე იღებს ვალდებულებას, მთელი თავისი ამჟამინდელი ქონება ან ამ ქონების ნაწილი გადასცეს სხვას ანდა უზუფრუქტით დატვირთოს იგი, მოითხოვს წერილობით ფორმას, გარდა იმ შემთხვევებისა, როცა ხელშეკრულება დადებულია ამჟამინდელი ქონების ცალკეულ ნივთებზე. საქართველოს 2006 წლის 8 დეკემბრის კანონი №3879 - სსმ I, №48, 22.12.2006 წ., მუხ.321</p>	<p>Ein Vertrag, durch den sich eine Partei verpflichtet, <del>sein</del> ihr ganzes gegenwärtiges Vermögen oder einen Teil dieses Vermögens <del>auf einem</del> <u>einen</u> anderen zu übertragen oder mit einem Nießbrauch zu belasten, bedarf der schriftlichen Form, es sei denn, der Vertrag ist über einzelne Gegenstände des gegenwärtigen Vermögens abgeschlossen. [Fn.: Das georgische Gesetz v. 8. Dezember 2006, №3879 - სსმ I, №48, 22.12.2006, Art. 321]</p>	<p><b>BGB § 311b Verträge über Grundstücke, das Vermögen und den Nachlass</b> (3) Ein Vertrag, durch den sich der eine Teil verpflichtet, sein gegenwärtiges Vermögen oder einen Bruchteil seines gegenwärtigen Vermögens zu übertragen oder mit einem Nießbrauch zu belasten, bedarf der notariellen Beurkundung.</p>
<p><b>მუხლი 322. სამკვიდრო ქონების შესახებ დადებული ხელშეკრულების ბათილობა</b> 1. პირის სიცოცხლეში მისი სამკვიდროს თაობაზე სხვა პირების მიერ დადებული ხელშეკრულება ბათილია. იგივე წესი გამოიყენება პირის სიცოცხლეში მისი სამკვიდროდან გამომდინარე სავალდებულო წილის ან/და საანდერძო დანაკისრის შესახებ ხელშეკრულებათა მიმართ. 2. ამ მუხლის პირველი ნაწილის წესი არ გამოიყენება იმ ხელშეკრულების მიმართ, რომელიც იდება მომავალ კანონით მემკვიდრეებს შორის ერთ-ერთი მათგანის კანონით სამემკვიდრეო წილისა და სავალდებულო წილის თაობაზე.</p>	<p><b>Art. 322 Nichtigkeit des Vertrages über den Nachlass</b> (1) Ein über den Nachlass einer noch lebenden Person zwischen anderen Personen abgeschlossener Vertrag ist nichtig. Das gleiche gilt für die Verträge über den Pflichtteil aus dem Nachlass und/oder ein Vermächtnis einer noch lebenden Person. (2) Die Regel des ersten Absatzes dieses Artikels findet keine Anwendung auf einen Vertrag, der unter künftigen gesetzlichen Erben über den gesetzlichen Erbteil und den Pflichtteil des einen von ihnen geschlossen wird.</p>	<p><b>BGB § 311b Verträge über Grundstücke, das Vermögen und den Nachlass</b> (4) <sup>1</sup>Ein Vertrag über den Nachlass eines noch lebenden Dritten ist nichtig. <sup>2</sup>Das Gleiche gilt von einem Vertrag über den Pflichtteil oder ein Vermächtnis aus dem Nachlass eines noch lebenden Dritten.  (5) <sup>1</sup>Absatz 4 gilt nicht für einen Vertrag, der unter künftigen gesetzlichen Erben über den gesetzlichen Erbteil oder den Pflichtteil eines von ihnen geschlossen wird. <sup>2</sup>Ein solcher Vertrag bedarf der notariellen Beurkundung.</p>
<p><b>მუხლი 323. უძრავი ნივთის გასხვისების წესი</b></p>	<p><b>Art. 323 Vorschriften der Veräußerung einer unbeweglichen Sache</b></p>	

<p>ხელშეკრულება, რომლითაც ერთი მხარე იღებს ვალდებულებას, უძრავ ნივთზე საკუთრება გადასცეს სხვას ან შეიძინოს იგი, მოითხოვს ნერილობით ფორმას. საქართველოს 2006 წლის 8 დეკემბრის კანონი №3879 - სსმ I, №48, 22.12.2006 წ., მუხ.321</p>	<p>Ein Vertrag, durch den sich eine Partei verpflichtet, das Eigentum an einer unbeweglichen Sache zu übertragen oder zu erwerben, bedarf der schriftlichen Form. [Fn.: Das georgische Gesetz v. 8. Dezember 2006, №3879 - სსმ I, №48, 22.12.2006, Art. 321]</p>	<p><b>BGB § 311b Verträge über Grundstücke, das Vermögen und den Nachlass</b>                  (1) <sup>1</sup>Ein Vertrag, durch den sich der eine Teil verpflichtet, das Eigentum an einem Grundstück zu übertragen oder zu erwerben, bedarf der notariellen Beurkundung. <sup>2</sup>Ein ohne Beachtung dieser Form geschlossener Vertrag wird seinem ganzen Inhalt nach gültig, wenn die Auflassung und die Eintragung in das Grundbuch erfolgen.</p>
<p><b>მუხლი 324. ნივთის დატვირთვის შესახებ ხელშეკრულების ფარგლები</b>                  თუ პირი იღებს ვალდებულებას, გაასხვისოს ან დატვირთოს თავისი ნივთი, ეს ვალდებულება ვრცელდება ნივთის საკუთვნივთზედაც, თუკი ხელშეკრულებაში სხვა რამ არ არის გათვალისწინებული.</p>	<p><b>Art. 324 Umfang eines Vertrages über die Belastung einer Sache</b>                  Verpflichtet sich eine Person zur Veräußerung oder Belastung <u>ihrer-einer</u> Sache, so erstreckt sich diese Verpflichtung auch auf das Zubehör der Sache, soweit in dem Vertrag nichts anderes vorgesehen ist.</p>	<p><i>Erl.: Da die georgische Sprache nicht zwischen bestimmten und unbestimmten Personalpronomen unterscheidet, kann dem Text nicht entnommen werden, dass es sich um eine Sache der sich verpflichtenden Person handeln muss.</i></p> <p><b>BGB § 311c Erstreckung auf Zubehör</b>                  Verpflichtet sich jemand zur Veräußerung oder Belastung einer Sache, so erstreckt sich diese Verpflichtung im Zweifel auch auf das Zubehör der Sache.</p>
<p><b>მუხლი 325. ვალდებულების პირობათა განსაზღვრა სამართლიანობის საფუძველზე</b>                  1. თუ ვალდებულების შესრულების პირობები უნდა განისაზღვროს ხელშეკრულების ერთ-ერთი მხარის ან მესამე პირის მიერ, მაშინ საეჭვოობისას ივარაუდება, რომ ამგვარი განსაზღვრა უნდა მოხდეს სამართლიანობის საფუძველზე.                  2. თუ მხარე პირობებს არ მიიჩნევს სამართლიანად, ან მათი განსაზღვრა ჭიანურდება, გადანყვეტილებას იღებს სასამართლო.</p>	<p><b>Art. 325 Bestimmung der Leistungsbedingungen</b>  <u>Bedingungen der Verpflichtung auf Grundlage der Billigkeit</u>                  (1) Sollen die <u>Leistungsbedingungen Bedingungen der Verpflichtung</u> durch eine der Vertragsparteien oder einen Dritten bestimmt werden, so ist im Zweifel anzunehmen, dass eine solche Bestimmung auf Grundlage der Billigkeit zu treffen ist.                  (2) Hält eine Partei die Bedingungen für unbillig oder wird deren Bestimmung verzögert, so <u>trifft entscheidet</u> das Gericht <u>hierüber eine Entscheidung</u>.</p>	<p>&gt; Art. 95 Abs. 1</p> <p><b>BGB § 315 Bestimmung der Leistung durch eine Partei</b>                  (1) Soll die Leistung durch einen der Vertragschließenden bestimmt werden, so ist im Zweifel anzunehmen, dass die Bestimmung nach billigem Ermessen zu treffen ist.  <b>BGB § 317 Bestimmung der Leistung durch einen Dritten</b>                  (1) Ist die Bestimmung der Leistung einem Dritten überlassen, so ist im Zweifel anzunehmen, dass sie nach billigem Ermessen zu treffen ist.  <b>BGB § 315 Bestimmung der Leistung durch eine Partei</b>                  (3) <sup>1</sup>Soll die Bestimmung nach billigem Ermessen erfolgen, so ist die getroffene Bestimmung für den anderen Teil nur verbindlich, wenn sie der Billigkeit entspricht. <sup>2</sup>Entspricht sie nicht der Billigkeit, so wird die Bestimmung durch Urteil getroffen; das Gleiche gilt, wenn die Bestimmung verzögert wird.  <b>BGB § 319 Unwirksamkeit der Bestimmung; Ersetzung</b>                  (1) <sup>1</sup>Soll der Dritte die Leistung nach</p>

		<p><i>billigem Ermessen bestimmen, so ist die getroffene Bestimmung für die Vertragschließenden nicht verbindlich, wenn sie offenbar unbillig ist. <sup>2</sup>Die Bestimmung erfolgt in diesem Falle durch Urteil; das Gleiche gilt, wenn der Dritte die Bestimmung nicht treffen kann oder will oder wenn er sie verzögert.</i></p>
<p><b>მუხლი 326.</b> სახელშეკრულებო ვალდებულებათა შესახებ წესების გამოყენება არასახელშეკრულებო ვალდებულებათა მიმართ</p> <p>წესები სახელშეკრულებო ვალდებულების შესახებ გამოიყენება ასევე სხვა არასახელშეკრულებო ვალდებულებათა მიმართ, თუკი ვალდებულების ხასიათიდან სხვა რამ არ გამომდინარეობს.</p>	<p><b>Art. 326 Anwendung der Vorschriften über die Vertragspflichten auf nichtvertragliche Verpflichtungen</b></p> <p>Die Vorschriften über die Vertragspflichten sind auch auf andere nichtvertragliche Verpflichtungen anwendbar, soweit sich aus der Natur dieser Verpflichtungen nicht ein anderes ergibt.</p>	<p>BGB: Keine entsprechende Regelung</p>
<p><b>თავი მეორე</b> <b>ხელშეკრულების დადება</b></p>	<p><b>Abschnitt 2</b> <b>Abschluss eines Vertrages</b></p>	
<p><b>მუხლი 327.</b> შეთანხმება ხელშეკრულების არსებით პირობებზე</p> <p>1. ხელშეკრულება დადებულად ითვლება, თუ მხარეები მის ყველა არსებით პირობაზე შეთანხმდნენ საამისოდ გათვალისწინებული ფორმით.</p> <p>2. არსებითად ჩაითვლება ხელშეკრულების ის პირობები, რომლებზედაც ერთ-ერთი მხარის მოთხოვნით მიღწეულ უნდა იქნეს შეთანხმება, ანდა რომლებიც ასეთად მიჩნეულია კანონის მიერ.</p> <p>3. ხელშეკრულებით შეიძლება წარმოიშვას მომავალი ხელშეკრულების დადების ვალდებულება. ხელშეკრულებისათვის გათვალისწინებული</p>	<p><b>Art. 327 Einigung über wesentliche Bestandteile des Vertrags</b></p> <p>(1) Ein Vertrag ist zustande gekommen, wenn sich die Parteien über alle seine wesentlichen Bestandteile in der dafür bestimmten Form geeinigt haben.</p> <p>(2) Wesentliche Bestandteile des Vertrages sind solche, über die nach dem Verlangen einer der Parteien eine Vereinbarung getroffen werden soll oder die nach dem Gesetz <del>als</del> wesentliche Bestandteile des Vertrages <del>vorgesehen</del> sind.</p> <p>(3) Durch Vertrag kann eine Verpflichtung zum Abschluss eines künftigen Vertrages entstehen. <u>Auch</u> <del>der</del> Vorvertrag bedarf <del>auch</del> der Form, die für den künftigen Vertrag</p>	<p><b>BGB § 154 Offener Einigungsmangel; fehlende Beurkundung</b></p> <p>(1) <sup>1</sup>Solange nicht die Parteien sich über alle Punkte eines Vertrags geeinigt haben, über die nach der Erklärung auch nur einer Partei eine Vereinbarung getroffen werden soll, ist im Zweifel der Vertrag nicht geschlossen. <sup>2</sup>Die Verständigung über einzelne Punkte ist auch dann nicht bindend, wenn eine Aufzeichnung stattgefunden hat.</p> <p><i>Erl.: ასევე [auch] bezieht sich auf die gesamte Satzaussage, nicht nur auf das einzuhaltende Formerfordernis.</i></p> <p>BGB: Keine entsprechende Regelung</p>

<p>ფორმა ვრცელდება ასევე წინარე ხელშეკრულებაზედაც.</p>	<p>vorgesehen ist.</p>	
<p><b>მუხლი 328. ხელშეკრულების ფორმა</b>                  1. თუ კანონით ხელშეკრულების ნამდვილობისათვის დადგენილია განსაზღვრული ფორმა, ან მხარეებმა ხელშეკრულებისათვის გაითვალისწინეს ასეთი ფორმა, მაშინ ხელშეკრულება ძალაში შედის მხოლოდ ამ ფორმის შესახებ მოთხოვნის შესრულების შემდეგ.                  2. თუ მხარეები შეთანხმდნენ წერილობით ფორმაზე, ხელშეკრულება შეიძლება დაიდოს მხარეთა მიერ ხელმოწერილი ერთი დოკუმენტის შედგენით; ფორმის უზრუნველსაყოფად ასევე საკმარისია სატელეგრაფო შეტყობინება, ტელეასლი ან წერილების ურთიერთგაცვლა.</p>	<p><b>Art. 328 Vertragsform</b>                  (1) Ist durch Gesetz eine bestimmte Form für die Wirksamkeit des Vertrages vorgesehen oder haben die Parteien eine solche für den Vertrag vorgesehen, dann kommt der Vertrag erst dann zustande, wenn das Formerfordernis erfüllt wird ist.                  (2) Haben die Parteien Schriftform vereinbart, so kommt der Vertrag durch Erstellung einer durch beide Parteien unterzeichnete Urkunde zustande; zur Wahrung der Form genügt auch eine telegraphische Mitteilung, Teleabschrift oder ein Briefaustausch.</p>	<p><b>BGB § 125 Nichtigkeit wegen Formmangels</b>  <sup>1</sup>Ein Rechtsgeschäft, welches der durch Gesetz vorgeschriebenen Form ermangelt, ist nichtig. <sup>2</sup>Der Mangel der durch Rechtsgeschäft bestimmten Form hat im Zweifel gleichfalls Nichtigkeit zur Folge.  <b>BGB § 154 Offener Einigungsmangel; fehlende Beurkundung</b>                  (2) Ist eine Beurkundung des beabsichtigten Vertrags verabredet worden, so ist im Zweifel der Vertrag nicht geschlossen, bis die Beurkundung erfolgt ist.  <b>BGB § 127 Vereinbarte Form</b>                  (1) Die Vorschriften des § 126, des § 126a oder des § 126b gelten im Zweifel auch für die durch Rechtsgeschäft bestimmte Form.                  (2) <sup>1</sup>Zur Wahrung der durch Rechtsgeschäft bestimmten schriftlichen Form genügt, soweit nicht ein anderer Wille anzunehmen ist, die telekommunikative Übermittlung und bei einem Vertrag der Briefwechsel. <sup>2</sup>Wird eine solche Form gewählt, so kann nachträglich eine dem § 126 entsprechende Beurkundung verlangt werden.  <b>BGB § 126 Schriftform</b>                  (1) Ist durch Gesetz schriftliche Form vorgeschrieben, so muss die Urkunde von dem Aussteller eigenhändig durch Namensunterschrift oder mittels notariell beglaubigten Handzeichens unterzeichnet werden.                  (2) <sup>1</sup>Bei einem Vertrag muss die Unterzeichnung der Parteien auf derselben Urkunde erfolgen. <sup>2</sup>Werden über den Vertrag mehrere gleichlautende Urkunden aufgenommen, so genügt es, wenn jede Partei die für die andere Partei bestimmte Urkunde unterzeichnet.</p>
<p><b>მუხლი 329. ოფერტის გაკეთება</b>                  1. ხელშეკრულების დადების შესახებ წინადადება (ოფერტი) ითვლება შეთავაზებულად, თუ ამ წინადადებაში, რომელიც მიმართულია ერთი ან რამდენიმე პირისადმი,</p>	<p><b>Art. 329 Angebot</b>                  (1) Eine Erklärung gilt dann als ein Angebot zum Abschluss eines Vertrages, wenn in dieser Erklärung, die an eine oder mehrere Personen gerichtet sein kann, zum Ausdruck kommt, dass der</p>	<p><b>BGB § 145 Bindung an den Antrag</b>                  Wer einem anderen die Schließung eines Vertrags anträgt, ist an den Antrag gebunden, es sei denn, dass er die Gebundenheit ausgeschlossen hat.</p>

<p>გამონატულია, რომ წინადადების მიმცემი (ოფერენტი) თანხმობის (აქცეპტის) შემთხვევაში მზადაა შეასრულოს თავისი წინადადება.</p> <p>2. წინადადება, რომელიც მიმართულია პირთა განუსაზღვრელი წრისადმი, წარმოადგენს მონვევას ოფერტზე, თუ ამ წინადადებაში სხვა რამ არ არის პირდაპირ მითითებული.</p>	<p>Erklärende sich bei Annahme seiner Erklärung binden will.</p> <p>(2) Eine Erklärung, die an einen unbestimmten Kreis von Personen gerichtet ist, stellt eine Aufforderung zur Abgabe von Angeboten dar, soweit sich nicht aus ihr unmittelbar etwas anderes ergibt.</p>	<p>BGB: Keine entsprechende Regelung</p>
<p><b>მუხლი 330. თანმყოფი და არათანმყოფი პირებისათვის გაკეთებული ოფერტი</b></p> <p>1. თანმყოფი პირისათვის გაკეთებულ ოფერტზე პასუხი მაშინვე უნდა იქნეს მიღებული.</p> <p>2. არათანმყოფი პირისათვის გაკეთებული ოფერტი შეიძლება მხოლოდ იმ დრომდე იქნეს მიღებული, რა დროშიც ოფერტის მიმცემს, ჩვეულებრივ, შეუძლია დაელოდოს პასუხს.</p>	<p><b>Art. 330 Angebot gegenüber Anwesenden und Abwesenden</b></p> <p>(1) Das einem Anwesenden gemachte Angebot kann nur sofort angenommen werden.</p> <p>(2) Das einem Abwesenden gemachte Angebot kann nur bis zu dem Zeitpunkt angenommen werden, in welchem der Antragende den Eingang der Antwort unter regelmäßigen Umständen erwarten darf.</p>	<p><b>BGB § 147 Annahmefrist</b>  <i>(1) <sup>1</sup>Der einem Anwesenden gemachte Antrag kann nur sofort angenommen werden. <sup>2</sup>Dies gilt auch von einem mittels Fernsprechers oder einer sonstigen technischen Einrichtung von Person zu Person gemachten Antrag. (2) Der einem Abwesenden gemachte Antrag kann nur bis zu dem Zeitpunkt angenommen werden, in welchem der Antragende den Eingang der Antwort unter regelmäßigen Umständen erwarten darf.</i></p>
<p><b>მუხლი 331. აქცეპტი</b>          თუ ოფერენტმა აქცეპტისათვის განსაზღვრა ვადა, მაშინ აქცეპტი შეიძლება განხორციელდეს მხოლოდ ამ ვადაში.</p>	<p><b>Art. 331 Annahme</b>          Hat der Antragende für die Annahme des Angebots eine Frist bestimmt, so kann die Annahme nur innerhalb dieser Frist erfolgen.</p>	<p><b>BGB § 148 Bestimmung einer Annahmefrist</b>  <i>Hat der Antragende für die Annahme des Angebots eine Frist bestimmt, so kann die Annahme nur innerhalb der Frist erfolgen.</i></p>
<p><b>მუხლი 332. დაგვიანებული აქცეპტი</b>          თუ ოფერენტს აქცეპტი დაგვიანებით მიუვა, აქცეპტიდან კი ირკვევა, რომ იგი დროულად არის გამოგზავნილი, აქცეპტი მხოლოდ მაშინ ჩაითვლება დაგვიანებულად, თუ ოფერენტმა მეორე</p>	<p><b>Art. 332 Verspätete Annahme</b>          Geht die Annahme des Angebots dem Antragenden verspätet zu und ist aus der Annahme ersichtlich, dass die Absendung rechtzeitig erfolgte, dann gilt die Annahme nur dann als verspätet, wenn der</p>	<p><b>BGB § 149 Verspätet zugewogene Annahmeerklärung</b>  <i><sup>1</sup>Ist eine dem Antragenden verspätet zugewogene Annahmeerklärung dergestalt abgesendet worden, dass sie bei regelmäßiger Beförderung ihm rechtzeitig zugewogen sein würde, und musste der Antragende dies erkennen, so hat er die Verspätung dem Annehmenden unverzüglich nach dem Empfang der Erklärung anzuzeigen, sofern es nicht schon</i></p>



<p>მხარეს დაუყოვნებლივ აცნობა ამის შესახებ.</p>	<p>Antragende die andere Partei unverzüglich davon in Kenntnis setzt.</p>	<p>vorher geschehen ist. <sup>2</sup>Verzögert er die Absendung der Anzeige, so gilt die Annahme als nicht verspätet.</p>
<p><b>მუხლი 333. ახალი ოფერტი</b>                  1. ოფერტზე დაგვიანებით გაკეთებული აქცეპტი მიიჩნევა ახალ ოფერტად.                  2. როცა პასუხში გამოთქმულია თანხმობა ხელშეკრულების დადებაზე, ოღონდ სხვა პირობებით, ვიდრე ამას ოფერტი ითვალისწინებდა, ასეთი პასუხი ჩაითვლება უარად ოფერტზე და, ამავე დროს, – ახალ წინადადებად.</p>	<p><b>Art. 333 Neues Angebot</b>                  (1) Die verspätete Annahme eines Angebots gilt als neues Angebot.                  (2) Enthält die Erklärung eine Annahme zum Vertragsschluss, aber unter anderen Bedingungen, als <del>die-sie</del> das Angebot vorsah, so gilt eine solche Erklärung als Ablehnung und gleichzeitig als neues Angebot.</p>	<p><b>BGB § 150 Verspätete und abändernde Annahme</b>                  (1) Die verspätete Annahme eines Antrags gilt als neuer Antrag.                  (2) Eine Annahme unter Erweiterungen, Einschränkungen oder sonstigen Änderungen gilt als Ablehnung verbunden mit einem neuen Antrag.</p>
<p><b>მუხლი 334. ოფერენტის თანხმობის ვარაუდი</b>                  თუ საქმიან ურთიერთობებში აქცეპტი ხორციელდება შეცვლილი პირობებით, ხელშეკრულება ჩაითვლება დადებულად, თუკი აქცეპტანტს უფლება ჰქონდა ევარაუდა ოფერენტის თანხმობა და ეს უკანასკნელი მაშინათვე არ განაცხადებს უარს.</p>	<p><b>Art. 334 Vermutung der Zustimmung eines Antragenden</b>                  Wenn in geschäftlichen Beziehungen die Annahme unter geänderten Bedingungen erfolgt, dann gilt der Vertrag als geschlossen, wenn der Annehmende mit der Zustimmung des Antragenden rechnen durfte und dieser nicht unverzüglich widerspricht.</p>	<p>BGB: Keine entsprechende Regelung</p>
<p><b>მუხლი 335. დუმილი, როგორც აქცეპტის ფორმა</b>                  1. თუ მენარმე, რომელსაც უხდება სხვა პირთა საქმიანი ოპერაციების შესრულება, მიიღებს ოფერტს ამგვარი საქმეების შესრულებაზე იმ პირისაგან, რომელთანაც იმყოფება საქმიან კავშირში, მაშინ იგი ვალდებულია გონივრულ ვადაში უპასუხოს ამ წინადადებას; მისი დუმილი ჩაითვლება აქცეპტად. იგივე წესი</p>	<p><b>Art. 335 Schweigen als eine Form der Annahme</b>                  (1) Geht einem Gewerbetreibenden, der Geschäfte für andere besorgt, ein Angebot über die Besorgung solcher Geschäfte von der Person zu, mit der er in Geschäftsverbindung steht, so ist er verpflichtet, in einer angemessenen Frist zu antworten; sein Schweigen gilt als Annahme des Angebots. Das gleiche gilt, wenn einem Gewerbetreibenden</p>	<p><b>HGB § 362 [Schweigen des Kaufmanns auf Anträge]</b>                  (1) <sup>1</sup>Geht einem Kaufmann, dessen Gewerbebetrieb die Besorgung von Geschäften für andere mit sich bringt, ein Antrag über die Besorgung solcher Geschäfte von jemand zu, mit dem er in Geschäftsverbindung steht, so ist er verpflichtet, unverzüglich zu antworten; sein Schweigen gilt als Annahme des Antrags. <sup>2</sup>Das gleiche gilt, wenn einem Kaufmann ein Antrag über die Besorgung von Geschäften von jemand zugeht, dem gegenüber er sich zur Besorgung solcher Geschäfte erboten hat.</p>

<p>მოქმედებს იმ შემთხვევაშიც, როცა მენარმე იღებს ასეთ ოფერტს იმ პირისაგან, რომლისგანაც იგი ითხოვდა შეკვეთებს ამგვარი საქმეების შესასრულებლად.</p> <p>2. იმ შემთხვევაშიც, თუ მენარმე ოფერტს უარყოფს, ხოლო საქონელი უკვე გამოგზავნილია, იგი ვალდებულია ზიანის თავიდან ასაცილებლად ოფერენტის ხარჯზე დროებით შეინახოს საქონელი ისე, რომ ამით მას ზიანი არ მიადგეს.</p>	<p>ein solches Angebot von der Person zugeht, gegenüber der er sich zur Besorgung solcher Geschäfte erboten hat.</p> <p>(2) Auch wenn der Gewerbetreibende das Angebot ablehnt, aber Waren bereits mitgesendet worden sind, so hat er diese auf Kosten des Antragenden, soweit es ohne Nachteil für ihn geschehen kann, einstweilen vor Schaden zu bewahren.</p>	<p>(2) Auch wenn der Kaufmann den Antrag ablehnt, hat er die mitgesendeten Waren auf Kosten des Antragstellers, soweit er für diese Kosten gedeckt ist und soweit es ohne Nachteil für ihn geschehen kann, einstweilen vor Schaden zu bewahren.</p>
<p><b>მუხლი 336.</b> <b>(ამოღებულია)</b> საქართველოს 2022 წლის 29 მარტის კანონი №1456 - ვებგვერდი, 06.04.2022წ.</p>	<p><b>Art. 336 (weggefallen)</b>  [Fn.: Das georgische Gesetz v. 29. März 2022, №1456 - Webseite, 06.04.2022]</p>	
<p><b>მუხლი 337.</b> <b>ხელშეკრულების ცალკეული გამონათქვამების განმარტება</b></p> <p>თუ ხელშეკრულების ცალკეული გამონათქვამები შეიძლება გაგებულ იქნეს სხვადასხვანაირად, მაშინ უპირატესობა უნდა მიენიჭოს იმას, რომელიც, ჩვეულებრივ, მიღებულია ხელშეკრულების დამდები მხარეების საცხოვრებელ ადგილზე. თუკი მხარეებს სხვადასხვა საცხოვრებელი ადგილი აქვთ, გადამწყვეტია აქცეპტანტის საცხოვრებელი ადგილი.</p>	<p><b>Art. 337 Auslegung einzelner <u>Äußerungen im Vertragsinhalte</u></b></p> <p>Wenn einzelnen <u>Äußerungen im Vertragsinhalten</u> verschiedene Deutungen beigelegt werden können, dann wird derjenigen Deutung der Vorzug gegeben, die einer solchen Äußerung am Wohnort der vertragschließenden Parteien gewöhnlich beigelegt wird. Haben die Parteien verschiedene Wohnorte, dann ist der Wohnort des Erklärungsempfängers maßgebend.</p>	<p><i>Erl.: ხელშეკრულების გამონათქვამები [urspr.: Äußerungen im Vertrag] kann nicht auf den Vertrag als Standort bezogen verwendet werden, sondern bezeichnet einen untechnischen Oberbegriff für innerhalb des Vertrages kommunizierte Inhalte.</i></p> <p><b>Vgl. BGB § 157 Auslegung von Verträgen</b> Verträge sind so auszulegen, wie Treu und Glauben mit Rücksicht auf die Verkehrssitte es erfordern.</p>
<p><b>მუხლი 338.</b> <b>ურთიერთგამომრიცხველი და</b></p>	<p><b>Art. 338 Widersprüchliche und vieldeutige <u>Äußerungen im</u></b></p>	<p>BGB: Keine entsprechende Regelung</p>

<p><b>მრავალმნიშვნელოვანი გამონათქვამები ხელშეკრულებაში</b> ხელშეკრულებაში ურთიერგამომრიცხველი ან მრავალმნიშვნელოვანი გამონათქვამების დროს უპირატესობა უნდა მიენიჭოს იმ გამონათქვამს, რომელიც ყველაზე მეტად შეესატყვისება ხელშეკრულების შინაარსს.</p>	<p><b><u>Vertragsinhalte</u></b></p> <p>Bei widersprüchlichen oder vieldeutigen <del>Äußerungen</del> <u>Vertragsinhalten</u> soll <del>derjenigen-demjenigen</del> der Vorrang gegeben werden, <del>die-der</del> sich mit dem <del>Inhalt</del> <u>Sinn</u> des Vertrages am besten vereinbaren lässt.</p>	<p><i>Erl.: &gt; Art. 337</i> <i>Erl.: შინაარსი [urspr.: Inhalt] sollte mit „Sinn“ übersetzt werden, da der Inhalt erst durch die Auslegung erschlossen werden muss.</i></p>
<p><b>მუხლი 339. სავაჭრო ჩვეულებები და ტრადიციები</b> ხელშეკრულების მხარეთა უფლებებისა და მოვალეობების განსაზღვრისას შეიძლება მხედველობაში იქნეს მიღებული სავაჭრო ჩვეულებები და ტრადიციები.</p>	<p><b>Art. 339 Verkehrssitten und Gebräuche</b></p> <p>Bei der Bestimmung der Rechte und Pflichten der Vertragsparteien kann auf die Verkehrssitten und Gebräuche Bezug genommen werden.</p>	<p><i>BGB: Keine entsprechende Regelung</i></p>
<p><b>მუხლი 340. შერეული ხელშეკრულებების განმარტება</b> შერეული ხელშეკრულებების განმარტებისას მხედველობაში მიიღება ნორმები იმ ხელშეკრულებათა შესახებ, რომლებიც შესრულების არსთან ყველაზე ახლოს დგანან და მას შეესაბამებიან.</p>	<p><b>Art. 340 Auslegung gemischter Verträge</b></p> <p>Bei der Auslegung gemischter Verträge finden die Vorschriften über die Verträge Anwendung, die dem Wesen der Leistung am <del>ehesten-nächsten</del> <u>am meisten</u> entsprechen.</p>	<p><i>BGB: Keine entsprechende Regelung</i></p>
<p><b>მუხლი 341. ვალის არსებობის აღიარება</b> 1. იმ ხელშეკრულების ნამდვილობისათვის, რომლითაც აღიარებულ იქნა ვალდებულებითი ურთიერთობის არსებობა (ვალის არსებობის აღიარება), აუცილებელია წერილობითი აღიარება. თუ სხვა ფორმისათვის ვალდებულებითი ურთიერთობის</p>	<p><b>Art. 341 Schuldanerkennntnis</b> (1) Zur Gültigkeit eines Vertrages, durch den das Bestehen eines Schuldverhältnisses anerkannt wird (Schuldanerkennntnis), ist schriftliche Form <del>der</del> <u>Anerkennntnisses</u> erforderlich. Ist für die Begründung des Schuldverhältnisses,</p>	<p><b>BGB § 781 Schuldanerkennntnis</b> <i><sup>1</sup>Zur Gültigkeit eines Vertrags, durch den das Bestehen eines Schuldverhältnisses anerkannt wird (Schuldanerkennntnis), ist schriftliche Erteilung der Anerkennungserklärung erforderlich. <sup>2</sup>Die Erteilung der Anerkennungserklärung in elektronischer Form ist ausgeschlossen. <sup>3</sup>Ist für die Begründung des Schuldverhältnisses, dessen Bestehen anerkannt wird, eine andere Form vorgeschrieben, so bedarf der Anerkennungsvertrag dieser Form.</i></p>

<p>წარმოშობისათვის, რომლის არსებობაც აღიარებულ იქნა, მაშინ აღიარებაც მოითხოვს ამ ფორმას.</p> <p>2. თუ ვალის არსებობა აღიარებულია ანგარიშსწორების (გადახდის) საფუძველზე ან მორიგების გზით, მაშინ ფორმის დაცვა არ არის აუცილებელი.</p>	<p>dessen Bestehen anerkannt wird, eine andere Form vorgeschrieben, so bedarf auch <u>die Anerkennung das Anerkenntnis</u> dieser Form.</p> <p>(2) Wird ein Schuldanerkentnis aufgrund einer Zahlung oder im Wege des Vergleichs erteilt, so ist die Einhaltung der Form nicht erforderlich.</p>	<p><b>Vgl. BGB § 782 Formfreiheit bei Vergleich</b>  <i>Wird ein Schuldversprechen oder ein Schuldanerkentnis auf Grund einer Abrechnung oder im Wege des Vergleichs erteilt, so ist die Beobachtung der in den §§ 780, 781 vorgeschriebenen schriftlichen Form nicht erforderlich.</i></p>
<p><b>თავი მესამე ხელშეკრულების სტანდარტული პირობები</b></p>	<p><b>Abschnitt 3 Allgemeine Geschäftsbedingungen</b></p>	
<p><b>მუხლი 342. ცნება</b>          1. ხელშეკრულების სტანდარტული პირობები არის წინასწარ ჩამოყალიბებული, მრავალჯერადი გამოყენებისათვის გამიზნული პირობები, რომელთაც ერთი მხარე (შემთავაზებელი) უდგენს მეორე მხარეს და რომელთა მეშვეობითაც უნდა მოხდეს კანონით დადგენილი ნორმებისაგან განსხვავებული ან მათი შემცვენი წესების დადგენა.</p> <p>2. თუ ხელშეკრულების პირობები მხარეების მიერ დეტალურად არის განსაზღვრული, მაშინ ეს არ მიიჩნევა ხელშეკრულებათა სტანდარტულ პირობად.</p> <p>3. უშუალოდ მხარეთა მიერ შეთანხმებულ პირობებს უპირატესობა ენიჭება სტანდარტულ პირობებთან შედარებით.</p>	<p><b>Art. 342 Begriff</b>          (1) Allgemeine Geschäftsbedingungen sind alle für den mehrmaligen Gebrauch vorformulierten Bedingungen, die eine Partei (<u>Anbietende/Verwender</u>) der anderen <u>bestimmt stellt</u>, durch die von den Gesetzesvorschriften abweichende oder diese ergänzende Regelungen vereinbart werden.</p> <p>(2) Soweit die Geschäftsbedingungen von den Parteien <u>im einzelnen Einzelnen bestimmt festgelegt worden sind</u>, liegt keine Allgemeine Geschäftsbedingung vor.</p> <p>(3) <u>Unmittelbar Gemeinsam</u> von den Parteien vereinbarte Bedingungen haben Vorrang vor den Allgemeinen</p>	<p><b>Erl.: შემთავაზებელი [urspr.: Anbieter] ist als Substantivierung von შეთავაზება mit einem Begriff zu übersetzen, der die Geltungserwartung der gestellten AGB zum Ausdruck bringt. Dass die AGB „gestellt“ werden, wird mit დადგენა [urspr.: bestimmt] umschrieben.</b></p> <p><b>BGB § 305 Einbeziehung Allgemeiner Geschäftsbedingungen in den Vertrag</b>          (1) <sup>1</sup>Allgemeine Geschäftsbedingungen sind alle für eine Vielzahl von Verträgen vorformulierten Vertragsbedingungen, die eine Vertragspartei (Verwender) der anderen Vertragspartei bei Abschluss eines Vertrags stellt. <sup>2</sup>Gleichgültig ist, ob die Bestimmungen einen äußerlich gesonderten Bestandteil des Vertrags bilden oder in die Vertragsurkunde selbst aufgenommen werden, welchen Umfang sie haben, in welcher Schriftart sie verfasst sind und welche Form der Vertrag hat.</p> <p><b>Erl.: დეტალურად [urspr.: einzeln] bezieht sich nicht auf die Struktur des Verhandlungsprozesses, sondern auf die Regelungstiefe und sollte daher mit „im Einzelnen“ übersetzt werden. განსაზღვრული [urspr.: bestimmt] beschreibt sowohl die Geltung durch Konsens als auch die gemeinsame inhaltliche Einflussnahme und sollte daher mit „von den Parteien ... festgelegt“ übersetzt werden.</b></p> <p><b>Erl.: უშუალოდ [urspr.: unmittelbar] verdeutlicht, dass die fragliche Bedingung nicht einseitig gestellt, sondern durch übereinstimmenden Willen Vertragsbestandteil wurde.</b></p> <p><b>BGB § 305b Vorrang der Individualabrede</b>          Individuelle Vertragsabreden haben Vorrang vor Allgemeinen Geschäftsbedingungen.</p>

	Geschäftsbedingungen.	
<p><b>მუხლი 343.</b>  <b>ხელშეკრულების სტანდარტული პირობების გადაქცევა ხელშეკრულების შემადგენელ ნაწილად</b>                      1. ხელშეკრულების სტანდარტული პირობები მხოლოდ მაშინ იქცევა მათ შემთავაზებელსა და ხელშეკრულების მეორე მხარეს შორის დადებული ხელშეკრულების შემადგენელ ნაწილად, როცა:                      ა) შემთავაზებელი ხელშეკრულების დადების ადგილას თვალსაჩინო წარწერას გააკეთებს და მიუთითებს ამ პირობებზე და                      ბ) ხელშეკრულების მეორე მხარეს შესაძლებლობა აქვს გაეცნოს ამ პირობებს შინაარსს და, თუ თანახმაა, მიიღოს ეს პირობები.                      2. თუ ხელშეკრულების მეორე მხარე არის მენარმე, ხელშეკრულებათა სტანდარტული პირობები ხელშეკრულების შემადგენელ ნაწილად იქცევა მაშინ, როცა მას საქმიან ურთიერთობებში აუცილებელი გულისხმიერების გამოჩენისას ეს უნდა გაეთვალისწინებინა.</p>	<p><b>Art. 343 Allgemeine Geschäftsbedingungen als Vertragsbestandteil</b></p> <p>(1) Allgemeine Geschäftsbedingungen werden bei einem Vertrag zwischen <del>deren</del><u>dem</u> <del>Anbietenden</del><u>Verwender</u> und der anderen Vertragspartei nur dann Vertragsbestandteil, wenn:</p> <p>a) <del>Der</del> <u>Anbietende</u> <u>Verwender</u> am Ort des Vertragsabschlusses einen sichtbaren Aushang macht und auf diese Bedingungen hinweist und</p> <p>b) die andere Vertragspartei die Möglichkeit hat, vom Inhalt dieser Bedingungen Kenntnis zu nehmen, und im Falle <del>ihrer</del><u>des</u> Einverständnisses sie <del>anzunehmen</del><u>annimmt</u>.</p> <p>(2) Ist die andere Vertragspartei ein Gewerbetreibender, so werden die Allgemeinen Geschäftsbedingungen bereits dann Vertragsbestandteil, wenn sie bei Anwendung der im Geschäftsverkehr erforderlichen Sorgfalt mit ihnen hätte rechnen müssen.</p>	<p><b>BGB § 305 Einbeziehung Allgemeiner Geschäftsbedingungen in den Vertrag</b></p> <p>(2) Allgemeine Geschäftsbedingungen werden nur dann Bestandteil eines Vertrags, wenn der Verwender bei Vertragsschluss</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. die andere Vertragspartei ausdrücklich oder, wenn ein ausdrücklicher Hinweis wegen der Art des Vertragsschlusses nur unter unverhältnismäßigen Schwierigkeiten möglich ist, durch deutlich sichtbaren Aushang am Orte des Vertragsschlusses auf sie hinweist und</li> <li>2. der anderen Vertragspartei die Möglichkeit verschafft, in zumutbarer Weise, die auch eine für den Verwender erkennbare körperliche Behinderung der anderen Vertragspartei angemessen berücksichtigt, von ihrem Inhalt Kenntnis zu nehmen, und wenn die andere Vertragspartei mit ihrer Geltung einverstanden ist.</li> </ol> <p><b>Vgl. BGB § 310 Anwendungsbereich (1)</b> <sup>1</sup>§ 305 Absatz 2 und 3, § 308 Nummer 1, 2 bis 9 und § 309 finden keine Anwendung auf Allgemeine Geschäftsbedingungen, die gegenüber einem Unternehmer, einer juristischen Person des öffentlichen Rechts oder einem öffentlich-rechtlichen Sondervermögen verwendet werden. ...</p> <p><i>Erl.: Von den unter b) genannten Voraussetzungen kommt es nur für die Kenntnisnahme auf das Bestehen einer Möglichkeit an, während die Annahme eine davon unabhängige weitere Voraussetzung ist.</i></p>
<p><b>მუხლი 344.</b>  <b>ხელშეკრულების სტანდარტული პირობების უჩვეულო დებულებანი</b>                      ხელშეკრულების სტანდარტული პირობების ის</p>	<p><b>Art. 344 Ungewöhnliche Bestimmungen in den Allgemeinen Geschäftsbedingungen</b></p> <p>Bestimmungen in Allgemeinen Geschäftsbedingungen, die</p>	<p><i>Erl.: ფორმის მიხედვით [urspr.: ihrer Form nach] meint nicht die äußere Form im rechtlichen Sinne, sondern</i></p> <p><b>BGB § 305c Überraschende und mehrdeutige Klauseln</b></p> <p>(1) Bestimmungen in Allgemeinen Geschäftsbedingungen, die nach den</p>

<p>დებულებანი, რომლებიც ფორმის მიხედვით იმდენად უჩვეულოა, რომ მეორე მხარეს არ შეეძლო მათი გათვალისწინება, არ იქცევიან ხელშეკრულების შემადგენელ ნაწილად.</p>	<p>ihrer <b>Form</b> <b>Erscheinungsform</b> nach so ungewöhnlich sind, dass die andere <b>Vertragspartei Partei</b> mit ihnen nicht rechnen konnte, werden nicht Vertragsbestandteil.</p>	<p>die Art und Weise, in der die Regelung in Erscheinung tritt.</p> <p>Umständen, insbesondere nach dem äußeren Erscheinungsbild des Vertrags, so ungewöhnlich sind, dass der Vertragspartner des Verwenders mit ihnen nicht zu rechnen braucht, werden nicht Vertragsbestandteil.</p>
<p><b>მუხლი 345. ბუნდოვანი ტექსტის განმარტება მეორე მხარის სასარგებლოდ</b>          თუ ხელშეკრულების სტანდარტული პირობების ტექსტი ბუნდოვანია, მაშინ იგი განიმარტება მეორე მხარის სასარგებლოდ.</p>	<p><b>Art. 345 Auslegung eines unklaren Textes zugunsten der anderen Partei</b>           Ist der Text der Allgemeinen Geschäftsbedingungen unklar, so wird er zugunsten der anderen Partei ausgelegt.</p>	<p><b>BGB § 305c Überraschende und mehrdeutige Klauseln</b>          (2) Zweifel bei der Auslegung Allgemeiner Geschäftsbedingungen gehen zu Lasten des Verwenders.</p>
<p><b>მუხლი 346. ნდობისა და კეთილსინდისიერების პრინციპების საწინააღმდეგო პირობათა ბათილობა</b>          ბათილია ხელშეკრულებათა სტანდარტული პირობა, მიუხედავად ხელშეკრულებაში მისი ჩართვისა, თუ იგი ნდობისა და კეთილსინდისიერების პრინციპების საწინააღმდეგოდ საზიანოა ხელშეკრულების მეორე მხარისათვის. ამასთან, მხედველობაში უნდა იქნეს მიღებული ის გარემოებები, რომელთა არსებობისას იქნა ეს პირობები ხელშეკრულებაში შეტანილი, მხარეთა ორმხრივი ინტერესები და სხვა.</p>	<p><b>Art. 346 Nichtigkeit der Bedingungen bei Verstoß gegen die Grundsätze von Treu und Glauben</b>           Allgemeine Geschäftsbedingungen sind trotz Einbeziehung in den Vertrag nichtig, wenn sie entgegen den Grundsätzen von Treu und Glauben die andere Vertragspartei benachteiligen. Dabei sind unter anderem die Umstände, unter denen die Bedingungen in den Vertrag einbezogen wurden, und die <b>gegenseitigen beiderseitigen</b> Interessen der Parteien zu berücksichtigen.</p>	<p><b>Erl.: ორმხრივი</b> [urspr.: gegenseitige] sollte mit "beiderseitigen" übersetzt werden, weil nicht nur die einander entgegenstehenden, sondern auch die gemeinsamen Interessen für die Abwägung relevant sind.</p> <p><b>BGB § 307 Inhaltskontrolle</b>          (1) <sup>1</sup>Bestimmungen in Allgemeinen Geschäftsbedingungen sind unwirksam, wenn sie den Vertragspartner des Verwenders entgegen den Geboten von Treu und Glauben unangemessen benachteiligen. <sup>2</sup>Eine unangemessene Benachteiligung kann sich auch daraus ergeben, dass die Bestimmung nicht klar und verständlich ist.          (2) Eine unangemessene Benachteiligung ist im Zweifel anzunehmen, wenn eine Bestimmung          1. mit wesentlichen Grundgedanken der gesetzlichen Regelung, von der abgewichen wird, nicht zu vereinbaren ist oder          2. wesentliche Rechte oder Pflichten, die sich aus der Natur des Vertrags ergeben, so einschränkt, dass die Erreichung des Vertragszwecks gefährdet ist.          (3) <sup>1</sup>Die Absätze 1 und 2 sowie die §§ 308 und 309 gelten nur für Bestimmungen in Allgemeinen Geschäftsbedingungen, durch die von Rechtsvorschriften abweichende oder diese ergänzende Regelungen vereinbart werden. <sup>2</sup>Andere Bestimmungen können nach Absatz 1 Satz 2 in Verbindung mit Absatz 1 Satz 1 unwirksam sein.</p>

**მუხლი 347.  
ხელშეკრულების  
სტანდარტული  
პირობების ბათილობა**

ხელშეკრულების სტანდარტულ პირობებში, რომლებსაც შემთავაზებელი იყენებს იმ ფიზიკური პირების მიმართ, რომლებიც არ მისდევენ სამეწარმეო საქმიანობას, მიიჩნევა ბათილად:

ა) დებულება, რომლითაც შემთავაზებელი აწესებს შეთავაზებული წინადადების მიღების ან უარყოფის, ანდა ამა თუ იმ სამუშაოს შესრულების შეუსაბამოდ ხანგრძლივ ან აშკარად მცირე ვადებს (წინადადების მიღებისა და შესრულების ვადები);

ბ) დებულება, რომლითაც შემთავაზებელი აწესებს მისივე ვალდებულებათა შესასრულებლად კანონით დადგენილი ნორმებისაგან განსხვავებულ, შეუსაბამოდ ხანგრძლივ ან არასაკმარისად განსაზღვრულ ვადებს (ვადები ვალდებულების დარღვევისას);

გ) დებულება, რომელიც შემთავაზებელს უფლებას აძლევს გაუმართლებლად და ხელშეკრულებაში მითითებული საფუძვლის გარეშე უარი თქვას თავისი ვალდებულების შესრულებაზე (ხელშეკრულებაზე უარის თქმის პირობა);

**Art. 347 Nichtigkeit  
Allgemeiner  
Geschäftsbedingungen**

In Allgemeinen Geschäftsbedingungen, die der **Anbietende-Verwender** gegenüber natürlichen Personen verwendet, die keine Gewerbetreibenden sind, wird als nichtig angesehen:

a) Eine Bestimmung, durch die sich der **Anbietende-Verwender** unangemessen lange oder offensichtlich **nicht hinreichende-zu kurze** Fristen für die Annahme oder Ablehnung eines Angebots oder die Erbringung einer bestimmten Leistung setzt (Erklärungsannahme- und Leistungsfrist);

b) eine Bestimmung, durch die sich der **Anbietende-Verwender** für die von ihm zu bewirkende Leistung **eine** von gesetzlichen Vorschriften abweichende, unangemessen lange oder nicht hinreichend bestimmte Fristen setzt (Frist bei Pflichtverletzung);

c) eine Bestimmung, die dem **Anbietenden-Verwender** das Recht gewährt, **sich** ungerechtfertigt und ohne im Vertrag angegebenen Grund **von seiner die Leistungspflicht zu lösen** (Vorbehalt **des-der einseitigen Vertragsrücktritts-Vertragsbeendigung**);

> Art. 342 Abs. 1

> Art. 342 Abs. 1  
**Erl.:** აშკარად მცირე [urspr.: nicht hinreichend] bezieht sich auf die Dauer der gesetzten Frist, nicht auf die Klarheit der Fristsetzung.

> Art. 342 Abs. 1

> Art. 342 Abs. 1  
**Erl.:** ხელშეკრულებაზე უარის თქმა [urspr.: von seiner Leistungspflicht zu lösen] sollte mit einem untechnischen Oberbegriff übersetzt werden, der alle Fälle einer einseitig geschaffenen rechtsvernichtenden oder rechtshemmenden Einwendung erfasst.  
**Erl.:** ხელშეკრულებაზე უარის თქმის პირობა [urspr.: Vorbehalt des Vertragsrücktritts] sollte mit einem terminologisch neutralen Begriff übersetzt werden, weil die Bezeichnung alle Formen einseitiger Vertragsbeendigung einschließt.

**BGB § 308 Klauselverbote mit Wertungsmöglichkeit**  
In Allgemeinen Geschäftsbedingungen ist insbesondere unwirksam

1. (Annahme- und Leistungsfrist) eine Bestimmung, durch die sich der Verwender unangemessen lange oder nicht hinreichend bestimmte Fristen für die Annahme oder Ablehnung eines Angebots oder die Erbringung einer Leistung vorbehält; ausgenommen hiervon ist der Vorbehalt, erst nach Ablauf der Widerrufsfrist nach § 355 Absatz 1 und 2 zu leisten;...

2. (Nachfrist) eine Bestimmung, durch die sich der Verwender für die von ihm zu bewirkende Leistung abweichend von Rechtsvorschriften eine unangemessen lange oder nicht hinreichend bestimmte Nachfrist vorbehält;

3. (Rücktrittsvorbehalt) die Vereinbarung eines Rechts des Verwenders, sich ohne sachlich gerechtfertigten und im Vertrag angegebenen Grund von seiner Leistungspflicht zu lösen; dies gilt nicht für Dauerschuldverhältnisse;

<p>დ) დებულება, რომელიც შემთავაზებელს უფლებას აძლევს შეცვალოს შეპირებული სამუშაო ან გადაუხვიოს მას, თუ ამის შესახებ შეთანხმება მიუღებელია ხელშეკრულების მეორე მხარისათვის (ცვლილების შეტანის პირობა);</p> <p>ე) დებულება, რომელიც შემთავაზებელს უფლებას აძლევს ხელშეკრულების მეორე მხარეს მოსთხოვოს განუვლი ხარჯების შეუსაბამოდ მაღალი ანაზღაურება (განუვლი ხარჯების შეუსაბამოდ მაღალი ანაზღაურება).</p>	<p>d) eine Bestimmung, die dem <b>Anbietenden</b> <u>Verwender</u> das Recht gewährt, die versprochene Leistung zu ändern oder von ihr abzuweichen, wenn die Vereinbarung darüber für die andere Vertragspartei unzumutbar ist (<b>Änderungsvorbehalt der Änderungseinführung in den Vertrag</b>);</p> <p>e) eine Bestimmung, die dem <b>Anbietenden</b> <u>Verwender</u> das Recht gewährt, einen unangemessen hohen Ersatz von Aufwendungen von der anderen Vertragspartei zu verlangen (<b>Unangemessen unangemessen</b> hoher Aufwandsersatz).</p>	<p>4. (Änderungsvorbehalt) die Vereinbarung eines Rechts des Verwenders, die versprochene Leistung zu ändern oder von ihr abzuweichen, wenn nicht die Vereinbarung der Änderung oder Abweichung unter Berücksichtigung der Interessen des Verwenders für den anderen Vertragsteil zumutbar ist; ...</p> <p>7. (Abwicklung von Verträgen) eine Bestimmung, nach der der Verwender für den Fall, dass eine Vertragspartei vom Vertrag zurücktritt oder den Vertrag kündigt, ... b) einen unangemessen hohen Ersatz von Aufwendungen verlangen kann;...</p>
--	--	--

<p><b>მუხლი 348.</b> <b>ხელშეკრულების სტანდარტული პირობების ბათილობის სხვა საფუძვლები</b> ხელშეკრულების სტანდარტულ პირობებში, რომლებსაც შემთავაზებელი იყენებს იმ ფიზიკური პირების მიმართ, რომლებიც არ მისდევენ სამეწარმეო საქმიანობას, აგრეთვე მიიჩნევა ბათილად:</p> <p>ა) დებულება, რომელიც ითვალისწინებს ფასის მომატებას გაუმართლებლად მოკლე ვადებში (ფასების მოკლევადიანი მომატება);</p>	<p><b>Art. 348 Andere Nichtigkeitsgründe von Allgemeinen Geschäftsbedingungen</b></p> <p>In Allgemeinen Geschäftsbedingungen, die der <b>Anbietende-Verwender</b> gegenüber natürlichen Personen verwendet, die keine Gewerbetreibenden<del>f</del> sind, ist auch nichtig:</p> <p>a) <del>Eine</del>-eine Bestimmung, welche die Erhöhung des Preises in unangemessen kurzer Frist vorsieht (<b>Kurzfristige-kurzfristige</b> Preiserhöhung);</p>	<p>&gt; Art. 342 Abs. 1</p> <p><b>BGB § 309 Klauselverbote ohne Wertungsmöglichkeit</b> Auch soweit eine Abweichung von den gesetzlichen Vorschriften zulässig ist, ist in Allgemeinen Geschäftsbedingungen unwirksam</p> <p>1. (Kurzfristige Preiserhöhungen) eine Bestimmung, welche die Erhöhung des Entgelts für Waren oder Leistungen vorsieht, die innerhalb von vier Monaten nach Vertragsschluss geliefert oder erbracht werden sollen; dies gilt nicht bei Waren oder Leistungen, die im Rahmen von Dauerschuldverhältnissen geliefert oder erbracht werden;</p>
---	--	---



ბ) დებულება, რომლითაც იზღუდება ან გამოირიცხება: შესრულებაზე უარის უფლება, რომელიც ხელშეკრულების მხარეს ამ კანონის თანახმად აქვს, ან ხელშეკრულების მხარის უფლება, უარი თქვას შესრულებაზე, ვიდრე მეორე მხარეს არ შეუსრულებია დაკისრებული ვალდებულება (შესრულებაზე უარის თქმის უფლება);

გ) დებულება, რომლითაც ხელშეკრულების მხარეს ერთმევა უფლება, გაქვითოს უდავო ან სასამართლო გადაწყვეტილებით დადგენილი მოთხოვნა (ურთიერთმოთხოვნათა ჩათვლის აკრძალვა);

დ) დებულება, რომლითაც შემთავაზებელი თავისუფლდება კანონით გათვალისწინებული იმ მოვალეობისაგან, რომ ხელშეკრულების მხარე გააფრთხილოს ან დაუნიშნოს მას ვადა ვალდებულების შესასრულებლად (გაფრთხილება ვალდებულების შესრულების შესახებ; ვადის დანიშვნა);

ე) შეთანხმება ზიანის ოდენობაზე მეტი თანხის მოთხოვნის შესახებ (ზიანის ანაზღაურების გადამეტებული მოთხოვნა);

b) eine Bestimmung, durch die das Leistungsverweigerungsrecht, das der Vertragspartei nach diesem Gesetz zusteht, oder ein der Vertragspartei zustehendes Zurückbehaltungsrecht (Leistungsverweigerungsrecht) eingeschränkt oder ausgeschlossen wird;

c) eine Bestimmung, durch die ~~dem der Vertragspartei~~ das Recht entzogen wird, eine unbestrittene oder durch gerichtliche Entscheidung festgestellte Forderung aufzurechnen (Aufrechnungsverbot);

d) eine Bestimmung, durch die der ~~Anbietende~~ Verwender von der gesetzlichen Obliegenheit freigestellt wird, die Vertragspartei zu mahnen oder ihr eine Frist für die Leistung zu setzen (Mahnung zur Leistung; Fristsetzung);

e) eine Vereinbarung über die Forderung einer den Schaden übersteigenden Summe (~~Überhöhte~~ überhöhte Schadensersatzforderung);

2. *(Leistungsverweigerungsrechte) eine Bestimmung, durch die a) das Leistungsverweigerungsrecht, das dem Vertragspartner des Verwenders nach § 320 zusteht, ausgeschlossen oder eingeschränkt wird oder b) ein dem Vertragspartner des Verwenders zustehendes Zurückbehaltungsrecht, soweit es auf demselben Vertragsverhältnis beruht, ausgeschlossen oder eingeschränkt, insbesondere von der Anerkennung von Mängeln durch den Verwender abhängig gemacht wird;*
3. *(Aufrechnungsverbot) eine Bestimmung, durch die dem Vertragspartner des Verwenders die Befugnis genommen wird, mit einer unbestrittenen oder rechtskräftig festgestellten Forderung aufzurechnen;*
4. *(Mahnung, Fristsetzung) eine Bestimmung, durch die der Verwender von der gesetzlichen Obliegenheit freigestellt wird, den anderen Vertragsteil zu mahnen oder ihm eine Frist für die Leistung oder Nacherfüllung zu setzen;*
5. *(Pauschalierung von Schadensersatzansprüchen) die Vereinbarung eines pauschalierten Anspruchs des Verwenders auf Schadensersatz oder Ersatz einer Wertminderung, wenn a) die Pauschale den in den geregelten Fällen nach dem gewöhnlichen Lauf der Dinge zu erwartenden Schaden oder die gewöhnlich eintretende Wertminderung übersteigt oder b) dem anderen Vertragsteil nicht ausdrücklich der Nachweis gestattet wird, ein Schaden oder eine Wertminderung sei überhaupt nicht entstanden oder wesentlich niedriger als die Pauschale; ...*

<p>ვ) დებულება, რომელიც გამორიცხავს ან ზღუდავს პასუხისმგებლობას იმ ზიანისათვის, რაც გამოწვეულია შემთავაზებლის ან მისი წარმომადგენლის მიერ უხეში გაუფრთხილებლობით ვალდებულების დარღვევის გამო (პასუხისმგებლობა გაუფრთხილებლობის გამო);</p>	<p>f) eine Bestimmung, die die Haftung für einen durch grob fahrlässige Pflichtverletzung des <del>Anbietenden</del>-<u>Verwenders</u> oder dessen gesetzlichen Vertreters entstandenen Schaden ausschließt oder begrenzt (Haftung bei Fahrlässigkeit);</p>	<p>7. (Haftungsausschluss bei Verletzung von Leben, Körper, Gesundheit und bei grobem Verschulden) ... b) (Grobes Verschulden) ein Ausschluss oder eine Begrenzung der Haftung für sonstige Schäden, die auf einer grob fahrlässigen Pflichtverletzung des Verwenders oder auf einer vorsätzlichen oder grob fahrlässigen Pflichtverletzung eines gesetzlichen Vertreters oder Erfüllungsgehilfen des Verwenders beruhen;...</p>
<p>ზ) დებულება, რომლითაც შემთავაზებლის მიერ ძირითადი ვალდებულების დარღვევისას: ხელშეკრულების მეორე მხარეს ერთმევა ან ეზღუდება უფლება, უარი თქვას ხელშეკრულებაზე, ან ხელშეკრულების მეორე მხარეს ერთმევა ან „ვ“ ქვეპუნქტის სანინაალმდეგოდ ეზღუდება ხელშეკრულების შეუსრულებლობისათვის ზიანის ანაზღაურების მოთხოვნის უფლება (ძირითადი ვალდებულების შესრულების დარღვევა);</p>	<p>g) eine Bestimmung, durch die für den Fall der Verletzung einer Hauptleistungspflicht des <del>Anbietenden</del>-<u>Verwenders</u> das Recht der anderen Vertragspartei, sich vom Vertrag zu lösen, ausgeschlossen oder eingeschränkt oder das Recht der anderen Vertragspartei, Schadensersatz wegen Nichterfüllung des Vertrages zu verlangen, ausgeschlossen oder entgegen <del>Ziffer</del>-<u>Buchstabe</u> f) eingeschränkt wird (Verletzung von Hauptleistungspflichten);</p>	<p>8. (Sonstige Haftungsausschlüsse bei Pflichtverletzung) a) (Ausschluss des Rechts, sich vom Vertrag zu lösen) eine Bestimmung, die bei einer vom Verwender zu vertretenden, nicht in einem Mangel der Kaufsache oder des Werkes bestehenden Pflichtverletzung das Recht des anderen Vertragsteils, sich vom Vertrag zu lösen, ausschließt oder einschränkt;...</p>
<p>თ) დებულება, რომელიც შემთავაზებლის მიერ ვალდებულების ნაწილობრივ შესრულების შემთხვევებში ხელშეკრულების მეორე მხარეს ართმევს უფლებას, მოითხოვოს ზიანის ანაზღაურება მთლიანი ხელშეკრულების შეუსრულებლობისათვის ან უარი თქვას ხელშეკრულებაზე, თუკი მას დაეკარგა ინტერესი ნაწილობრივი შესრულებისადმი (ინტერესის დაკარგვა ვალდებულების ნაწილობრივ შესრულებისას);</p> <p>ი) დებულებები,</p>	<p>h) eine Bestimmung, die für die Fälle der Teilleistung des <del>Anbietenden</del>-<u>Verwenders</u> das Recht der anderen Vertragspartei ausschließt, Schadensersatz wegen Nichterfüllung des ganzen Vertrages zu verlangen oder sich vom Vertrag zu lösen, wenn er kein Interesse an einer Teilleistung hat (Interessenwegfall bei Teilleistungen);</p> <p>i) Bestimmungen, durch</p>	<p>b) (Mängel) eine Bestimmung, durch die bei Verträgen über Lieferungen neu hergestellter Sachen und über Werkleistungen aa) (Ausschluss und Verweisung auf Dritte) die Ansprüche gegen den Verwender wegen eines Mangels insgesamt oder bezüglich einzelner Teile ausgeschlossen, auf die Einräumung von Ansprüchen gegen Dritte beschränkt oder von der vorherigen gerichtlichen Inanspruchnahme Dritter abhängig gemacht werden; bb) (Beschränkung auf Nacherfüllung) die Ansprüche gegen den Verwender insgesamt oder bezüglich einzelner Teile auf ein Recht auf Nacherfüllung beschränkt werden, sofern dem anderen Vertragsteil nicht ausdrücklich das Recht vorbehalten wird, bei Fehlschlagen der</p>

რომლებიც, კანონით გათვალისწინებული წესებისაგან განსხვავებით, ზღუდავენ ახალწარმოებული საქონლის მინოდებისა და სამუშაოების შესრულებისას შემთავაზების პასუხისმგებლობას ნივთის ნაკლის გამო.

die für die Lieferung neu hergestellter Sachen und Leistungen die Sachmängelhaftung des **Anbietenden-Verwenders** abweichend von den gesetzlichen Vorschriften eingeschränkt wird.

*Nacherfüllung zu mindern oder, wenn nicht eine Bauleistung Gegenstand der Mängelhaftung ist, nach seiner Wahl vom Vertrag zurückzutreten;*  
*cc) (Aufwendungen bei Nacherfüllung) die Verpflichtung des Verwenders ausgeschlossen oder beschränkt wird, die zum Zweck der Nacherfüllung erforderlichen Aufwendungen nach §439 Absatz 2 und 3 oder §635 Absatz 2 zu tragen oder zu ersetzen;*  
*dd) (Vorenthalten der Nacherfüllung) der Verwender die Nacherfüllung von der vorherigen Zahlung des vollständigen Entgelts oder eines unter Berücksichtigung des Mangels unverhältnismäßig hohen Teils des Entgelts abhängig macht;*  
*ee) (Ausschlussfrist für Mängelanzeige) der Verwender dem anderen Vertragsteil für die Anzeige nicht offensichtlicher Mängel eine Ausschlussfrist setzt, die kürzer ist als die nach dem Doppelbuchstaben ff zulässige Frist;*  
*ff) (Erleichterung der Verjährung) die Verjährung von Ansprüchen gegen den Verwender wegen eines Mangels in den Fällen des §438 Abs. 1 Nr. 2 und des §634a Abs. 1 Nr. 2 erleichtert oder in den sonstigen Fällen eine weniger als ein Jahr betragende Verjährungsfrist ab dem gesetzlichen Verjährungsbeginn erreicht wird; ...*

თავი მეოთხე  
 მესამე პირთა  
 სასარგებლოდ  
 დადებული  
 ხელშეკრულება

**Abschnitt 4**  
**Vertrag zugunsten Dritter**

**მუხლი 349. ცნება**  
 მესამე პირის სასარგებლოდ დადებული ხელშეკრულების შესრულება შეიძლება მოითხოვოს როგორც კრედიტორმა, ასევე მესამე პირმა, თუ კანონით ან

**Art. 349 Begriff**  
 Die Erfüllung eines Vertrages, der zugunsten eines Dritten abgeschlossen wurde, kann sowohl vom Gläubiger als auch vom Dritten verlangt werden, soweit durch Gesetz oder Vertrag nicht

*Erl.: ვალდებულების არსი [urspr.: Wesen der Leistung] bezieht nicht nur Charakteristika des Leistungsinhaltes ein, sondern der gesamten Verpflichtung (Schuldverhältnis im engeren Sinne).*

**BGB § 328 Vertrag zugunsten Dritter**  
 (1) Durch Vertrag kann eine Leistung an einen Dritten mit der Wirkung bedungen werden, dass der Dritte unmittelbar das Recht erwirbt, die Leistung zu fordern.

<p>ხელშეკრულებით სხვა რამ არ არის გათვალისწინებული, ანდა თვით ვალდებულების არსიდან სხვა რამ არ გამომდინარეობს.</p>	<p>ein anderes vorgesehen ist oder aus dem Wesen der <del>f</del> <del>Leistung</del> <u>Schuldverhältnisses</u> selbst sich nicht ein anderes ergibt.</p>	
<p><b>მუხლი 350. მესამე პირთა სასარგებლოდ დადებული ხელშეკრულების განმარტება</b> 1. სპეციალური დათქმის არარსებობისას საქმის გარემოებებიდან, კერძოდ, ხელშეკრულების მიზნიდან უნდა დადგინდეს: ა) უფლება მესამე პირმა უნდა შეიძინოს თუ არა; ბ) ეს უფლება მას მაშინათვე წარმოეშობა, თუ განსაზღვრული წინაპირობების არსებობისას; გ) ხელშეკრულების მხარეები უფლებამოსილი არიან თუ არა, მესამე პირის უფლება გააუქმონ ან შეცვალონ მისი თანხმობის გარეშე. 2. მხარე, რომელმაც ხელშეკრულებაში გააკეთა დათქმა მესამე პირის სასარგებლოდ, ინარჩუნებს უფლებას, შეცვალოს ხელშეკრულებაში მითითებული მესამე პირი, მიუხედავად კონტრაქტის თანხმობისა.</p>	<p><b>Art. 350 Auslegung eines zugunsten Dritter abgeschlossenen Vertrages</b>  (1) In Ermangelung eines besonderen Vorbehalts ist nach der Sachlage<sub>2</sub> und zwar nach dem Zweck des Vertrages<sub>2</sub> festzustellen: a) <del>o</del><del>b</del> der Dritte das Recht erwirbt; b) ob das Recht des Dritten sofort oder nur unter bestimmten Voraussetzungen entsteht; c) ob die Vertragsparteien die Befugnis haben, das Recht des Dritten ohne dessen Zustimmung aufzuheben oder zu ändern.  (2) Die <del>Vertragspartei</del><u>Partei, die in einem Vertrag eine</u> <del>Vorbehalt</del><u>Bestimmung</u> zugunsten eines Dritten <del>gemacht</del><u>getroffen</u> hat, behält das Recht, <del>den</del><u>die</u> im Vertrag benannte <u>Person des</u><del>a</del> Dritten ohne <del>Vertragspartei</del><u>Gegenseite</u> zu ändern.</p>	<p><b>BGB § 328 Vertrag zugunsten Dritter</b> (2) In Ermangelung einer besonderen Bestimmung ist aus den Umständen, insbesondere aus dem Zwecke des Vertrags, zu entnehmen, ob der Dritte das Recht erwerben, ob das Recht des Dritten sofort oder nur unter gewissen Voraussetzungen entstehen und ob den Vertragsschließenden die Befugnis vorbehalten sein soll, das Recht des Dritten ohne dessen Zustimmung aufzuheben oder zu ändern.  <i>Erl.: დათქმა მესამე პირის სასარგებლოდ [urspr.: Vorbehalt zugunsten eines Dritten] meint nicht ein einseitiges Gestaltungsrecht, sondern als Oberbegriff die Ausgestaltung des Vertrages als drittbegünstigend und sollte daher mit „Bestimmung zugunsten eines Dritten“ übersetzt werden.</i></p>
<p><b>მუხლი 351. მესამე პირის უარი ხელშეკრულებით შეძენილ უფლებაზე</b> თუ მესამე პირი უარს ამბობს ხელშეკრულებით შეძენილ უფლებაზე, მაშინ კრედიტორს შეუძლია თვითონ მოითხოვოს</p>	<p><b>Art. 351 Zurückweisung des durch den Vertrag erworbenen Rechtes durch den Dritten</b> Weist der Dritte das aus dem Vertrag erworbene Recht zurück, dann kann der Gläubiger die Erfüllung der <u>Leistung</u> <u>Verbindlichkeit</u> an sich</p>	<p>&gt; Art. 95 Abs. 1  <b>BGB § 333 Zurückweisung des Rechts durch den Dritten</b> Weist der Dritte das aus dem Vertrag erworbene Recht dem Versprechenden gegenüber zurück, so gilt das Recht als nicht erworben.</p>

<p>ვალდებულების შესრულება, თუ ხელშეკრულებიდან ან ვალდებულების არსიდან სხვა რამ არ გამომდინარეობს.</p>	<p>selbst verlangen, sofern sich aus dem Vertrag oder <u>aus dem Wesen <del>der</del> <u>des</u> Verpflichtung Schuldverhältnisses</u> nicht ein anderes ergibt.</p>	<p>&gt; Art. 349</p>
<p>თავი მეხუთე ხელშეკრულებიდან გასვლა</p>	<p><b>Abschnitt 5 Rücktritt vom Vertrag</b></p>	
<p><b>მუხლი 352. ხელშეკრულებაზე უარის თქმის შედეგები</b>          1. თუ ხელშეკრულების ერთ-ერთი მხარე 405-ე მუხლით გათვალისწინებული პირობების არსებობისას უარს იტყვის ხელშეკრულებაზე, მაშინ მიღებული შესრულება და სარგებელი მხარეებს უბრუნდებათ (ნატურით დაბრუნება).           2. ნატურით დაბრუნების ნაცვლად მოვალეს ეკისრება ფულადი ანაზღაურება, თუ:          ა) შექმნილის ხასიათიდან გამომდინარე, გამორიცხულია მისი დაბრუნება;          ბ) მიღებულ საგანს მხარე გამოიყენებს, გაასხვისებს, უფლებრივად დატვირთავს, გადაამუშავებს ან გადააკეთებს;          გ) მიღებული საგანი გაფუჭდა ან დაიღუპა; სათანადო გამოყენებით გამონვეული ცვეთა მხედველობაში არ მიიღება.           3. თუ ხელშეკრულებაში</p>	<p><b>Art. 352 Folgen des Rücktritts</b>           (1) Erklärt eine der Vertragsparteien bei Vorliegen der im Artikel 405 vorgesehenen Voraussetzungen den Rücktritt <u>von <del>eines</del> <u>einem</u> Vertrag</u>es, so haben die Parteien die empfangenen Leistungen einander zurückzugewähren und die gezogenen Nutzungen einander herauszugeben (<u>Zurückgewährung nach <del>der</del> <u>Herausgabe in</u> Natur <del>des</del> <u>Erlangten</u></u>).           (2) Statt der <u>Rückgewähr <del>Herausgabe nach <del>der</del> <u>in</u></del></u> Natur hat der Schuldner Ersatz in Geld zu leisten, soweit:          a) Die <u>Rückgewähr oder die Herausgabe nach der Natur</u> des Erlangten ausgeschlossen ist;          b) er den empfangenen Gegenstand verbraucht, veräußert, belastet, verarbeitet oder umgestaltet hat;          c) der empfangene Gegenstand sich verschlechtert hat oder untergegangen ist; jedoch bleibt die bestimmungsgemäß erfolgte Abnutzung außer Betracht.           (3) Ist im Vertrag eine</p>	<p><i>Erl.:</i> დაბრუნება [urspr.: Zurückgewährung] setzt nicht voraus, dass der betreffende Gegenstand zuvor hingegeben worden ist und sollte daher mit "Herausgabe" übersetzt werden, also mit einem Oberbegriff für die Rückgewähr der empfangenen Leistung (die auch eine Herausgabe ist) und die Herausgabe von Nutzungen (die nicht vom Rückgewährbegriff erfasst wäre). Außerdem bezieht sich ნატურით [urspr.: nach der Natur des Erlangten) auf den Modus, nicht auf die Art des Leistungsgegenstandes, so dass die Phrase mit "Herausgabe in Natur" übersetzt werden sollte. s. o.   <b>BGB § 346 Wirkungen des Rücktritts</b>          (1) Hat sich eine Vertragspartei vertraglich den Rücktritt vorbehalten oder steht ihr ein gesetzliches Rücktrittsrecht zu, so sind im Falle des Rücktritts die empfangenen Leistungen zurückzugewähren und die gezogenen Nutzungen herauszugeben.           (2) <sup>1</sup>Statt der Rückgewähr oder Herausgabe hat der Schuldner Wertersatz zu leisten, soweit          1. die Rückgewähr oder die Herausgabe nach der Natur des Erlangten ausgeschlossen ist,          2. er den empfangenen Gegenstand verbraucht, veräußert, belastet, verarbeitet oder umgestaltet hat,          3. der empfangene Gegenstand sich verschlechtert hat oder untergegangen ist; jedoch bleibt die durch die bestimmungsgemäße Ingebrauchnahme entstandene Verschlechterung außer Betracht.   <sup>2</sup>Ist im Vertrag eine Gegenleistung bestimmt, ist sie bei der Berechnung</p>

გათვალისწინებული იყო სამაგიერო შესრულება, მაშინ ფულადი ანაზღაურება შეიცვლება ამ შესრულებით.

4. ფულადი ანაზღაურების ვალდებულება არ წარმოიშობა, თუ:  
 ა) საგნის ის ნაკლი, რომელიც ხელშეკრულებაზე უარის თქმის უფლებას იძლევა, ამ საგნის გადამუშავების ან გარდაქმნის დროს აღმოჩნდა;  
 ბ) საგნის გაფუჭება ან დაღუპვა კრედიტორის ბრალით მოხდა;  
 გ) საგანი გაფუჭდა ან დაიღუპა უფლებამოსილ პირთან, მიუხედავად იმისა, რომ იგი ისეთივე მზრუნველობით ექცეოდა მას, როგორც საკუთარ ნივთს; ხოლო ის, რაც დარჩა, უკან უნდა დაბრუნდეს.

5. ამ მუხლის პირველი ნაწილიდან გამომდინარე ვალდებულებათა დარღვევისათვის 394-ე მუხლის მიხედვით კრედიტორს შეუძლია მოითხოვოს ზიანის ანაზღაურება.

Gegenleistung vorgesehen, so tritt diese Leistung an die Stelle des Ersatzes in Geld.

(4) Die Pflicht zum Ersatz in Geld entfällt, soweit:

a) ~~Sich-sich~~ der zum Rücktritt berechtigende Mangel eines Gegenstandes erst während der Verarbeitung oder Umgestaltung des Gegenstandes gezeigt hat;  
 b) der Gläubiger die Verschlechterung oder den Untergang zu vertreten hat;  
 c) die Verschlechterung oder der Untergang eines Gegenstandes beim Berechtigten eingetreten ist, obwohl dieser diejenige Sorgfalt gegenüber dem Gegenstand beobachtet hat, wie er sie gegenüber ~~seinem-eigenen~~ Gegenstand-Sachen zu beobachtet-beobachten hätte pflegt. Verbliebenes ist herauszugeben.

(5) Der Gläubiger kann wegen Pflichtverletzungen aus Absatz 1 dieses Artikels nach Maßgabe des Artikels 394 Schadensersatz verlangen.

des Wertersatzes zugrunde zu legen; ist Wertersatz für den Gebrauchsvorteil eines Darlehens zu leisten, kann nachgewiesen werden, dass der Wert des Gebrauchsvorteils niedriger war.

(3) <sup>1</sup>Die Pflicht zum Wertersatz entfällt,

1. wenn sich der zum Rücktritt berechtigende Mangel erst während der Verarbeitung oder Umgestaltung des Gegenstandes gezeigt hat,
2. soweit der Gläubiger die Verschlechterung oder den Untergang zu vertreten hat oder der Schaden bei ihm gleichfalls eingetreten ist,
3. wenn im Falle eines gesetzlichen Rücktrittsrechts die Verschlechterung oder der Untergang beim Berechtigten eingetreten ist, obwohl dieser diejenige Sorgfalt beobachtet hat, die er in eigenen Angelegenheiten anzuwenden pflegt.

<sup>2</sup>Eine verbleibende Bereicherung ist herauszugeben.

(4) Der Gläubiger kann wegen Verletzung einer Pflicht aus Absatz 1 nach Maßgabe der §§ 280 bis 283 Schadensersatz verlangen.

**მუხლი 353. მოვალის ვალდებულება საგნის სათანადო გამოყენების წესების დარღვევის გამო სარგებლის მიუღებლობისას**

1. თუ მოვალე არ იღებს სარგებელს საგნის სათანადო გამოყენების წესების დარღვევის გამო, თუმცა მას სარგებლის მიღების შესაძლებლობა ჰქონდა, მაშინ იგი ვალდებულია კრედიტორს

**Art. 353 Pflicht des Schuldners bei Nichtziehung von Nutzungen ~~wegen eines~~ unter Verstoßes gegen die Regeln der ordnungsgemäßen Nutzung eines Gegenstandes**

(1) Zieht der Schuldner Nutzungen ~~wegen-unter eines-Verstoßes~~ gegen die Regeln einer ordnungsgemäßen ~~Nutzung-Wirtschaft~~ nicht, obwohl ihm das möglich war, so ist er dem

**BGB § 347 Nutzungen und Verwendungen nach Rücktritt**

(1) <sup>1</sup>Zieht der Schuldner Nutzungen entgegen den Regeln einer ordnungsmäßigen Wirtschaft nicht, obwohl ihm das möglich gewesen wäre, so ist er dem Gläubiger zum Wertersatz verpflichtet. <sup>2</sup>Im Falle eines gesetzlichen Rücktrittsrechts hat der Berechtigte hinsichtlich der

<p>აუნაზლაუროს სარგებლის მიუღებლობით გამონწვეული ზიანი. 2. თუ მოვალე საგანს უკან აბრუნებს, ანაზლაურებს ფულით ან, თუ 352-ე მუხლის მე-4 ნაწილის „ა“ და „ბ“ ქვეპუნქტების მიხედვით დაუშვებელია ზიანის ანაზლაურების მოთხოვნა, მაშინ მას უნდა აუნაზლაურდეს აუცილებელი დანახარჯები. სხვა დანახარჯები უნდა ანაზლაურდეს მხოლოდ მაშინ, თუ კრედიტორმა მათ საფუძველზე სარგებელი მიიღო.</p>	<p>Gläubiger zum Ersatz des durch die Nichtziehung von Nutzungen entstandenen Schadens verpflichtet. (2) Gibt der Schuldner den Gegenstand zurück, leistet er den Ersatz in Geld oder ist der Ersatzanspruch gemäß Artikel 352 Absatz 4 Ziffer a <del>und</del> <u>oder</u> b ausgeschlossen, so sind ihm notwendige Verwendungen zu ersetzen. Andere Aufwendungen sind zu ersetzen, soweit der Gläubiger durch diese einen Vorteil erlangt hat.</p>	<p><i>Nutzungen nur für diejenige Sorgfalt einzustehen, die er in eigenen Angelegenheiten anzuwenden pflegt.</i></p> <p><i>Erl.: და [urspr.: und] ist in einem verneinenden Zusammenhang alternativ zu verstehen und daher mit "oder" zu übersetzen.</i></p> <p><i>(2) <sup>1</sup>Gibt der Schuldner den Gegenstand zurück, leistet er Wertersatz oder ist seine Wertersatzpflicht gemäß § 346 Abs. 3 Nr. 1 oder 2 ausgeschlossen, so sind ihm notwendige Verwendungen zu ersetzen. <sup>2</sup>Andere Aufwendungen sind zu ersetzen, soweit der Gläubiger durch diese bereichert wird.</i></p>
<p><b>მუხლი 354.</b> <b>ხელშეკრულებიდან გასვლის შედეგად წარმოშობილ ვალდებულებათა შესრულება</b> ხელშეკრულებიდან გასვლის შედეგად წარმოშობილი ვალდებულებები მხარეებმა უნდა შეასრულონ ერთდროულად.</p>	<p><b>Art. 354 Erfüllung der infolge des Rücktritts entstandenen Verpflichtungen</b></p> <p>Die infolge des Rücktritts entstandenen Verpflichtungen sind von den Parteien Zug um Zug zu erfüllen.</p>	<p><b>BGB § 348 Erfüllung Zug-um-Zug</b> <sup>1</sup>Die sich aus dem Rücktritt ergebenden Verpflichtungen der Parteien sind Zug um Zug zu erfüllen. <sup>2</sup>Die Vorschriften der §§ 320, 322 finden entsprechende Anwendung.</p>
<p><b>მუხლი 355.</b> <b>შეტყობინების ვალდებულება ხელშეკრულებიდან გასვლისას</b> ხელშეკრულებიდან გასვლა ხდება ხელშეკრულების მეორე მხარისათვის შეტყობინებით.</p>	<p><b>Art. 355 Mitteilungspflicht beim Rücktritt</b></p> <p>Der Rücktritt erfolgt durch Erklärung gegenüber dem anderen Teile.</p>	<p><b>BGB § 349 Erklärung des Rücktritts</b> Der Rücktritt erfolgt durch Erklärung gegenüber dem anderen Teil.</p>
<p><b>მუხლი 356.</b> <b>ხელშეკრულებიდან გასვლის ვადა</b> თუ ხელშეკრულებიდან გასვლის ვადა არ არის დადგენილი, მაშინ შეიძლება გამსვლელ პირს ხელშეკრულების მეორე</p>	<p><b>Art. 356 Rücktrittsfrist</b></p> <p>Ist für die Ausübung des Rücktrittsrechts eine Frist nicht bestimmt, so kann dem <b>Rücktrittserklärenden Zurücktretenden von der</b></p>	<p><b>BGB § 350 Erlöschen des Rücktrittsrechts nach Fristsetzung</b> <sup>1</sup>Ist für die Ausübung des vertraglichen Rücktrittsrechts eine Frist nicht vereinbart, so kann dem Berechtigten von dem anderen Teil</p>

<p>მხარისაგან განესაზღვროს ასეთი ვადა. ვადა უნდა იყოს გონივრული. ხელშეკრულებიდან გასვლის უფლება ქარწყლდება, თუ უარი ვადის გასვლამდე არ იქნება გაცხადებული.</p>	<p>anderen <del>Teil-</del><u>Vertragspartei</u> eine solche Frist bestimmt werden. Das Rücktrittsrecht erlischt, wenn der Rücktritt nicht vor Ablauf der Frist erklärt wird.</p>	<p>für die Ausübung eine angemessene Frist bestimmt werden. <sup>2</sup>Das Rücktrittsrecht erlischt, wenn nicht der Rücktritt vor dem Ablauf der Frist erklärt wird.</p>
<p><b>მუხლი 357.</b> <b>ხელშეკრულებიდან გასვლა რამდენიმე პირის მიერ</b> თუ ხელშეკრულების ერთ ან მეორე მხარეზე მონაწილეობს რამდენიმე პირი, მაშინ ხელშეკრულებაზე უარის თქმის უფლება შეიძლება განხორციელდეს იმ მხარის ყველა მონაწილის მიერ ერთად, რომელიც ხელშეკრულებიდან გადის, მეორე მხარის ყველა მონაწილისათვის შეტყობინებით. თუ ხელშეკრულებიდან გასვლის უფლება გაქარწყლდება ერთ-ერთი უფლებამოსილი პირისათვის, მაშინ ეს უფლება ქარწყლდება ყველასათვის.</p>	<p><b>Art. 357 Rücktritt mehrerer</b>  Sind bei einem Vertrag auf der einen oder der anderen Seite mehrere beteiligt, so kann das <u>Recht zum Rücktritt vom srecht Vertrag</u> nur gemeinsam von allen Beteiligten der <u>rücktrittserklärenden Parteien-zurücktretenden Seite</u> durch Mitteilung gegenüber allen Beteiligten der anderen <u>Partei-Seite</u> ausgeübt werden. Erlischt das Rücktrittsrecht für einen der Berechtigten, so erlischt es auch für die übrigen.</p>	<p><b>BGB § 351 Unteilbarkeit des Rücktrittsrechts</b> <sup>1</sup>Sind bei einem Vertrag auf der einen oder der anderen Seite mehrere beteiligt, so kann das Rücktrittsrecht nur von allen und gegen alle ausgeübt werden. <sup>2</sup>Erlischt das Rücktrittsrecht für einen der Berechtigten, so erlischt es auch für die übrigen.</p>
<p><b>მუხლი 358.</b> <b>ხელშეკრულებიდან გასვლის დაუშვებლობა დაუშვებელია ხელშეკრულებიდან გასვლა ვალდებულების შეუსრულებლობის გამო, თუ მოვალეს შეეძლო გაქვითვის გზით შეესრულებინა ვალდებულება და გასვლის შემდეგ დაუყოვნებლივ განაცხადებს ვალდებულების გაქვითვის შესახებ.</b></p>	<p><b>Art. 358 Unzulässigkeit des Rücktritts</b>  Der Rücktritt wegen Nichterfüllung <del>der einer Verpflichtung</del> <u>Verbindlichkeit</u> ist unzulässig, soweit der Schuldner die Verbindlichkeit durch Aufrechnung erfüllen konnte und unverzüglich nach dem Rücktritte die Aufrechnung <del>der Verpflichtung</del> erklärt.</p>	<p>&gt; Art. 95 Abs. 1  <b>BGB § 352 Aufrechnung nach Nichterfüllung</b> Der Rücktritt wegen Nichterfüllung einer Verbindlichkeit wird unwirksam, wenn der Schuldner sich von der Verbindlichkeit durch Aufrechnung befreien konnte und unverzüglich nach dem Rücktritt die Aufrechnung erklärt.</p>
<p><b>მუხლი 359.</b> <b>კრედიტორის უარი ხელშეკრულებაზე</b> თუ ხელშეკრულება</p>	<p><b>Art. 359 Rücktritt des Gläubigers</b>  Ist ein Vertrag mit dem</p>	<p><b>BGB § 354 Verwirkungsklausel</b></p>



<p>დადებულია იმ დათქმით, რომ მოვალემ, ხელშეკრულებიდან გამომდინარე, უნდა დაკარგოს თავისი უფლებები, თუკი იგი თავის ვალდებულებებს არ შეასრულებს, მაშინ კრედიტორს ამ შემთხვევის დადგომისას შეუძლია გავიდეს ხელშეკრულებიდან.</p>	<p>Vorbehalt geschlossen worden, dass der Schuldner seiner Rechte aus dem Vertrage verlustig sein soll, soweit er seine Verbindlichkeit nicht erfüllt, so ist der Gläubiger bei dem Eintritte dieses Falles zum Rücktritte vom Vertrag berechtigt.</p>	<p><i>Ist ein Vertrag mit dem Vorbehalt geschlossen, dass der Schuldner seiner Rechte aus dem Vertrag verlustig sein soll, wenn er seine Verbindlichkeit nicht erfüllt, so ist der Gläubiger bei dem Eintritt dieses Falles zum Rücktritt von dem Vertrag berechtigt.</i></p>
<p><b>მუხლი 360. შეცდომა მორიგების საფუძვლებში</b>          1. ბათილია ხელშეკრულება, რომლითაც მხარეთა შორის დავა ან დაურწმუნებლობა აღმოიფხვრება ურთიერთდათმობის (მორიგების) გზით, თუ, ხელშეკრულების შინაარსიდან გამომდინარე, ეს მორიგება ემყარება სინამდვილის შეუსაბამო გარემოებებს, და დავა ან დაურწმუნებლობა არ წარმოიშობოდა, მხარეებს რომ საქმის ნამდვილი მდგომარეობა სცოდნოდათ.          2. დაურწმუნებლობას უთანაბრდება, როცა რაიმე მოთხოვნის განხორციელება საეჭვოა.</p>	<p><b>Art. 360 Fehler in den Vergleichsgründen</b>          (1) Ein Vertrag, durch den der Streit oder die Ungewissheit der Parteien im Wege gegenseitigen Nachgebens beseitigt wird (Vergleich), ist nichtig, wenn, nach dem Inhalt des Vertrages diesem Vergleich Umstände zugrunde liegen, die der Wirklichkeit nicht entsprechen, und der Streit oder die Ungewissheit bei Kenntnis der Parteien von der wirklichen Sachlage nicht entstanden wäre.          (2) Der Ungewissheit steht es gleich, wenn die Verwirklichung eines Anspruchs unsicher ist.</p>	<p><b>BGB § 779 Begriff des Vergleichs, Irrtum über die Vergleichsgrundlage</b>          (1) Ein Vertrag, durch den der Streit oder die Ungewissheit der Parteien über ein Rechtsverhältnis im Wege gegenseitigen Nachgebens beseitigt wird (Vergleich), ist unwirksam, wenn der nach dem Inhalt des Vertrags als feststehend zugrunde gelegte Sachverhalt der Wirklichkeit nicht entspricht und der Streit oder die Ungewissheit bei Kenntnis der Sachlage nicht entstanden sein würde.          (2) Der Ungewissheit über ein Rechtsverhältnis steht es gleich, wenn die Verwirklichung eines Anspruchs unsicher ist.</p>
<p><b>კარი მეორე ვალდებულების შესრულება</b>   <b>თავი პირველი ზოგადი დებულებანი</b></p>	<p><b>Kapitel 2 Erfüllung der Verpflichtung Verbindlichkeit</b>   <b>Abschnitt 1 Allgemeine Bestimmungen</b></p>	<p>&gt; Art. 95 Abs. 1</p>
<p><b>მუხლი 361. ვალდებულების არსებობის პრეზუმფცია</b>          1. ყოველი შესრულება გულისხმობს ვალდებულების არსებობას.</p>	<p><b>Art. 361 Vermutung des Bestehens einer Verbindlichkeit</b>          (1) Jeder Leistung liegt eine Verbindlichkeit zugrunde.</p>	<p><i>BGB: Keine entsprechende Regelung</i></p>

<p>2. ვალდებულება უნდა შესრულდეს ჯეროვნად, კეთილსინდისიერად, დათქმულ დროსა და ადგილას.</p>	<p>(2) Die Verbindlichkeit ist wie geschuldet, nach Treu und Glauben, zur vereinbarten Zeit und am vereinbarten Ort zu erfüllen.</p>	
<p><b>მუხლი 362. ვალდებულების შესრულების ადგილი</b>          თუ შესრულების ადგილი არ არის განსაზღვრული და არც ვალდებულებითი ურთიერთობის არსიდან გამომდინარეობს, მაშინ საგნის მიწოდება შემდეგნაირად უნდა მოხდეს:          ა) ინდივიდუალურად განსაზღვრული საგნის შემთხვევაში – იმ ადგილას, სადაც იგი ვალდებულების წარმოშობის მომენტიდან იმყოფებოდა;          ბ) გვარეობით განსაზღვრული საგნის შემთხვევაში – იმ ადგილას, სადაც იმყოფება მოვალის საწარმო; თუ ასეთი არ არის, მაშინ – მისი საცხოვრებელი ადგილის (იურიდიული მისამართის) მიხედვით.</p>	<p><b>Art. 362 Ort der Leistung</b>           Wenn der Ort der Leistung weder bestimmt noch aus der Natur des Schuldverhältnisses zu entnehmen ist, so hat die Lieferung eines Gegenstandes in folgender Weise zu erfolgen:          a) <del>im</del> <u>im</u> Falle eines individuell bestimmten Gegenstandes an dem Ort, <del>in</del> <u>an</u> welchem sich dieser zur Zeit der Entstehung des Schuldverhältnisses befand;          b) im Falle eines Gegenstandes, der der Gattung nach bestimmt ist, an dem Ort, <del>in</del> <u>an</u> welchem sich <del>der Betrieb</del> <u>das Gewerbe</u> des Schuldners befindet, mangels eines solchen <del>Betriebs</del> <u>Gewerbes</u>, an seinem Wohnsitz (<del>seiner juristischen Anschrift</del> <u>Meldeanschrift</u>).</p>	<p><b>BGB § 269 Leistungsort</b>          (1) Ist ein Ort für die Leistung weder bestimmt noch aus den Umständen, insbesondere aus der Natur des Schuldverhältnisses, zu entnehmen, so hat die Leistung an dem Orte zu erfolgen, an welchem der Schuldner zur Zeit der Entstehung des Schuldverhältnisses seinen Wohnsitz hatte.          (2) Ist die Verbindlichkeit im Gewerbebetrieb des Schuldners entstanden, so tritt, wenn der Schuldner seine gewerbliche Niederlassung an einem anderen Orte hatte, der Ort der Niederlassung an die Stelle des Wohnsitzes.</p> <p><i>Erl.: საქარმო [urspr.: Betrieb] sollte mit Gewerbe übersetzt werden; der Begriff entspricht dem Bedeutungsgehalt beim Gewerbetreibenden (z.B. Art. 8 Abs. 1) i.S. kaufmännischer Tätigkeit.</i></p>
<p><b>მუხლი 363. მოვალის ან კრედიტორის ადგილსამყოფლის შეცვლა</b>          1. თუ ვალდებულების შესრულების წინ იცვლება მოვალის საცხოვრებელი ადგილი ან საწარმოს ადგილსამყოფელი და კრედიტორს ამის გამო წარმოეშობა დამატებითი ხარჯები, მოვალემ ეს ხარჯები უნდა აუნაზღაუროს კრედიტორს.          2. თუ ვალდებულების შესრულებამდე იცვლება კრედიტორის საცხოვრებელი ადგილი</p>	<p><b>Art. 363 Änderung des Aufenthaltsortes des Schuldners oder des Gläubigers</b>          (1) Wenn sich vor der Leistung der Wohnsitz oder der <del>Betriebsort</del> <u>gewerbliche Sitz</u> des Schuldners ändert und dem Gläubiger dadurch zusätzliche Kosten entstehen, <del>dann</del> hat der Schuldner ihm diese zu ersetzen.           (2) Wenn sich vor der Leistung der Wohnsitz oder <del>juristische Anschrift</del> <u>die Meldeanschrift</u> des</p>	<p><i>Erl.: საქარმოს ადგილსამყოფელი [urspr.: Betriebsort] sollte mit „gewerblicher Sitz“ übersetzt werden, weil es sich nicht auf tatsächliche Betätigungen, sondern auf den Sitz des Gewerbes i.S.v. Art. 362 lit. b bezieht.</i></p> <p><b>BGB § 270 Zahlungsort</b>          (3) Erhöhen sich infolge einer nach der Entstehung des Schuldverhältnisses eintretenden Änderung des Wohnsitzes oder der</p>

<p>ან იურიდიული მისამართი და ამის გამო იზრდება ხარჯები ან საფრთხე ექმნება შესრულებას, მაშინ კრედიტორს ეკისრება როგორც გაზრდილი ხარჯების ანაზღაურება, ასევე საგნის გადაცემის მოსალოდნელი საფრთხის რისკიც.</p>	<p>Gläubigers ändert und sich dadurch die Kosten erhöhen oder die <b>Leistung Erfüllung</b> gefährdet ist, so hat der Gläubiger die Mehrkosten sowie <del>das Risiko der drohenden Gefährdung</del> die <b>Gefahr</b> der Übermittlung zu tragen.</p>	<p><i>Erl.: შესრულება [urspr.: Leistung] sollte in Zusammenhängen, in denen der Leistungserfolg im Vordergrund steht, mit „Erfüllung“ übersetzt werden, obwohl die georgische Sprache nicht zwischen „Leistung“ (i.S. der Handlung des Schuldners) und „Erfüllung“ (i.S. des Leistungseffekts) differenziert.</i></p>	<p><i>gewerblichen Niederlassung des Gläubigers die Kosten oder die Gefahr der Übermittlung, so hat der Gläubiger im ersteren Falle die Mehrkosten, im letzteren Falle die Gefahr zu tragen.</i></p>
<p><b>მუხლი 364.</b> <b>ვალდებულების შესრულება ვადამდე</b> მოვალეს უფლება აქვს ვადამდე შეასრულოს ვალდებულება, თუკი პატივისაღები მიზეზით კრედიტორი უარს არ იტყვის შესრულების მიღებაზე.</p>	<p><b>Art. 364 Vorzeitige Leistung</b>  Der Schuldner hat das Recht, die Leistung vorzeitig zu <b>erfüllen</b> <b>erbringen</b>, wenn der Gläubiger die Entgegennahme der Leistung nicht aus einem triftigen Grund ablehnt.</p>		<p><i>BGB: Keine entsprechende Regelung</i></p>
<p><b>მუხლი 365.</b> <b>ვალდებულების შესრულება შესრულებისათვის განსაზღვრული ვადის არარსებობისას</b> თუ ვალდებულების შესრულებისათვის არ არის განსაზღვრული დრო და იგი სხვა გარემოებებიდანაც არ ირკვევა, მაშინ კრედიტორს ნებისმიერ დროს შეუძლია მოითხოვოს მისი შესრულება, ხოლო მოვალეს შეუძლია იგი დაუყოვნებლივ შეასრულოს.</p>	<p><b>Art. 365 Leistung bei Fehlen der Leistungsfrist</b>  Ist eine Zeit für die Leistung weder bestimmt noch aus anderen Umständen zu entnehmen, so kann der Gläubiger <b>sie</b> <b>die Leistung</b> jederzeit verlangen und der Schuldner sie sofort bewirken.</p>		<p><b>BGB § 271 Leistungszeit</b> <i>(1) Ist eine Zeit für die Leistung weder bestimmt noch aus den Umständen zu entnehmen, so kann der Gläubiger die Leistung sofort verlangen, der Schuldner sie sofort bewirken.</i></p>
<p><b>მუხლი 366.</b> <b>ვალდებულების ვადამდე შესრულების მოთხოვნის დაუშვებლობა</b> თუ განსაზღვრულია დრო, მაშინ საეჭვოობისას ივარაუდება, რომ კრედიტორს არ შეუძლია შესრულების მოთხოვნა ამ ვადამდე, ხოლო მოვალეს შეუძლია</p>	<p><b>Art. 366 Unzulässigkeit der Forderung nach einer <del>Kein Anspruch auf vorzeitigen</del> Leistung</b>  Ist eine Zeit bestimmt, so ist im Zweifel anzunehmen, dass der Gläubiger die Leistung nicht vor dieser Frist verlangen, der Schuldner aber sie vorher bewirken kann.</p>		<p><b>BGB § 271 Leistungszeit</b> <i>(2) Ist eine Zeit bestimmt, so ist im Zweifel anzunehmen, dass der Gläubiger die Leistung nicht vor dieser Zeit verlangen, der Schuldner aber sie vorher bewirken kann.</i></p>

<p>ვალდებულების შესრულება ვადაზე ადრე.</p>	
<p><b>მუხლი 367.</b> <b>ვალდებულების შესრულების დაუყოვნებლივ მოთხოვნის უფლება</b> თუ ვალდებულების შესრულებისათვის მოვალის სასარგებლოდ დადგენილია რაიმე ვადა, კრედიტორს შეუძლია დაუყოვნებლივ მოითხოვოს შესრულება, თუკი მოვალე გადახდისუუნარო გახდა, ან შეპირებული უზრუნველყოფა შეამცირა, ანდა იგი საერთოდ ვერ წარმოადგინა.</p>	<p><b>Art. 367 Anspruch auf sofortige Leistung</b></p> <p>Ist zugunsten des Schuldners <u>irgendeine beliebige</u>-Frist zur Leistung bestimmt worden, dann kann der Gläubiger sofort die <u>Erfüllung</u>-<u>Leistung</u> verlangen, wenn der Schuldner zahlungsunfähig geworden ist oder er die versprochene Sicherheit vermindert oder gar nicht bestellt hat.</p> <p>&gt; Art. 363 Abs. 2</p> <p><i>BGB: Keine entsprechende Regelung</i></p>
<p><b>მუხლი 368.</b> <b>ვალდებულების შესრულება პირობითი გარიგების არსებობისას</b> თუ გარიგების ნამდვილობა დამოკიდებულია რაიმე პირობის დადგომაზე, მაშინ ვალდებულება შესასრულებელია იმ დღიდან, როდესაც ეს პირობა დგება.</p>	<p><b>Art. 368 Leistung bei bedingtem Rechtsgeschäft</b></p> <p>Ist die Wirksamkeit eines Rechtsgeschäfts vom Eintritt einer Bedingung abhängig, dann ist die Leistung ab dem Tage des Bedingungseintritts zu erbringen.</p> <p><i>BGB: Keine entsprechende Regelung</i></p>
<p><b>მუხლი 369. უარი ვალდებულების შესრულებაზე</b> იმ პირს, რომელსაც ვალდებულება აკისრია ორმხრივი ხელშეკრულებიდან გამომდინარე, შეუძლია უარი თქვას ვალდებულების შესრულებაზე საპასუხო მოქმედების განხორციელებამდე, გარდა იმ შემთხვევებისა, როცა იგი ვალდებული იყო თავისი ვალდებულება წინასწარ შესრულებინა.</p>	<p><b>Art. 369 Verweigerung der Leistung</b></p> <p>Wer aus einem gegenseitigen Vertrag verpflichtet ist, kann die Leistung bis zur Bewirkung der Gegenleistung verweigern, es sei denn, dass er vorzuleisten verpflichtet ist.</p> <p><b>BGB § 320 Einrede des nicht erfüllten Vertrags</b> (1) <sup>1</sup>Wer aus einem gegenseitigen Vertrag verpflichtet ist, kann die ihm obliegende Leistung bis zur Bewirkung der Gegenleistung verweigern, es sei denn, dass er vorzuleisten verpflichtet ist. ...</p>

<p><b>მუხლი 370.</b> <b>სამომხმარებლო კრედიტი</b></p> <p>1. სამომხმარებლო კრედიტის დროს კრედიტის მიმღებს შეუძლია უარი თქვას კრედიტის დაბრუნებაზე, თუ ამ კრედიტთან დაკავშირებული სასყიდლიანი ხელშეკრულებიდან გამომდინარე შესაგებელი გამყიდველის მიმართ მას მიანიჭებდა თავისი ვალდებულების შესრულებაზე უარის თქმის უფლებას.</p> <p>2. ნასყიდობის ხელშეკრულება საკრედიტო ხელშეკრულებასთან ერთად ქმნის ურთიერთდაკავშირებულ გარიგებას, თუ კრედიტი ემსახურება შესასყიდი ფასის დაფინანსებას და ორივე ხელშეკრულება განიხილება როგორც ეკონომიკური ერთიანობა. ეკონომიკურ ერთიანობად ჩაითვლება, როცა კრედიტის მიმცემი საკრედიტო ხელშეკრულების მომზადების ან დადების დროს გამყიდველის მონაწილეობას იყენებდა.</p>	<p><b>Art. 370</b> <b>Verbraucherkredit</b></p> <p>(1) Der Kreditnehmer bei einem Verbraucherkredit kann die Rückzahlung des Kredits verweigern, soweit er Einwendungen aus dem mit ihm verbundenen entgeltlichen Vertrag gegenüber dem Verkäufer hat, die ihn zur Verweigerung seiner Leistung berechtigen würden.</p> <p>(2) Ein Kaufvertrag bildet ein mit dem Kreditvertrag verbundenes Geschäft, wenn der Kredit der Finanzierung des Kaufpreises dient und beide Verträge als wirtschaftliche Einheit anzusehen sind. Eine wirtschaftliche Einheit ist anzunehmen, wenn der Kreditgeber sich bei der Vorbereitung oder dem Abschluss des Kreditvertrages der Mitwirkung des Verkäufers bedient.</p>	<p><b>BGB § 359 Einwendungen bei verbundenen Verträgen</b> (1) <sup>1</sup>Der Verbraucher kann die Rückzahlung des Darlehens verweigern, soweit Einwendungen aus dem verbundenen Vertrag ihn gegenüber dem Unternehmer, mit dem er den verbundenen Vertrag geschlossen hat, zur Verweigerung seiner Leistung berechtigen würden. ...</p> <p><b>BGB § 358 Mit dem widerrufenen Vertrag verbundener Vertrag</b> (3) <sup>1</sup>Ein Vertrag über die Lieferung einer Ware oder über die Erbringung einer anderen Leistung und ein Darlehensvertrag nach den Absätzen 1 oder 2 sind verbunden, wenn das Darlehen ganz oder teilweise der Finanzierung des anderen Vertrags dient und beide Verträge eine wirtschaftliche Einheit bilden. <sup>2</sup>Eine wirtschaftliche Einheit ist insbesondere anzunehmen, wenn der Unternehmer selbst die Gegenleistung des Verbrauchers finanziert, oder im Falle der Finanzierung durch einen Dritten, wenn sich der Darlehensgeber bei der Vorbereitung oder dem Abschluss des Darlehensvertrags der Mitwirkung des Unternehmers bedient.</p>
<p><b>მუხლი 371.</b> <b>ვალდებულების შესრულება მესამე პირის მიერ</b></p> <p>1. თუ კანონიდან, ხელშეკრულებიდან ან ვალდებულების ბუნებიდან არ გამომდინარეობს, რომ მოვალემ პირადად უნდა შეასრულოს ვალდებულება, მაშინ ეს ვალდებულება შეიძლება შეასრულოს მესამე პირმაც.</p> <p>2. კრედიტორს შეუძლია არ მიიღოს მესამე</p>	<p><b>Art. 371 Leistung durch einen Dritten</b></p> <p>(1) Lässt sich weder aus Gesetz oder Vertrag noch aus der Natur des Schuldverhältnisses entnehmen, dass der Schuldner persönlich zur Leistung verpflichtet ist, dann kann auch ein Dritter die Leistung bewirken.</p> <p>(2) Der Gläubiger kann die vom Dritten angebotene</p>	<p><b>BGB § 267 Leistung durch Dritte</b> (1) <sup>1</sup>Hat der Schuldner nicht in Person zu leisten, so kann auch ein Dritter die Leistung bewirken. <sup>2</sup>Die Einwilligung des Schuldners ist nicht erforderlich.</p> <p><b>ErI.: ამის წინააღმდეგია [urspr.: diesem widerspricht]</b></p> <p>(2) Der Gläubiger kann die Leistung ablehnen, wenn der Schuldner</p>

<p>პირისაგან შემოთავაზებული შესრულება, თუ მოვალე ამის წინააღმდეგაა.</p>	<p>Leistung ablehnen, wenn der Schuldner <b>diesem</b> widerspricht.</p>	<p>spezifiziert den Widerspruch nicht näher durch die Person, gegen die er zu richten wäre, sondern bezieht den Widerspruch auf das vom Dritten veranlasste Leistungsgeschehen. widerspricht.</p>
<p><b>მუხლი 372. კრედიტორის დააკმაყოფილება მესამე პირის მიერ</b>          თუ კრედიტორი მიმართავს იძულებით აღსრულებას მოვალის კუთვნილ ნივთზე, მაშინ ყოველი პირი, რომელსაც ექმნება საფრთხე, რომ იძულებითი აღსრულებით შეიძლება დაკარგოს უფლება ამ ნივთზე, უფლებამოსილია დააკმაყოფილოს კრედიტორი. როცა მესამე პირი დააკმაყოფილებს კრედიტორს, მაშინ მოთხოვნის უფლება გადადის ამ პირზე.</p>	<p><b>Art. 372 Befriedigung des Gläubigers durch Dritte</b>          Betreibt der Gläubiger die Zwangsvollstreckung in einen dem Schuldner gehörenden Gegenstand, so ist jeder, der Gefahr läuft, durch die Zwangsvollstreckung ein Recht an dem Gegenstand zu verlieren, berechtigt, den Gläubiger zu befriedigen. Soweit der Dritte den Gläubiger befriedigt, geht die Forderung auf ihn über.</p>	<p><b>BGB § 268 Ablösungsrecht des Dritten</b>          (1) <sup>1</sup>Betreibt der Gläubiger die Zwangsvollstreckung in einen dem Schuldner gehörenden Gegenstand, so ist jeder, der Gefahr läuft, durch die Zwangsvollstreckung ein Recht an dem Gegenstand zu verlieren, berechtigt, den Gläubiger zu befriedigen. <sup>2</sup>Das gleiche Recht steht dem Besitzer einer Sache zu, wenn er Gefahr läuft, durch die Zwangsvollstreckung den Besitz zu verlieren.          (3) <sup>1</sup>Soweit der Dritte den Gläubiger befriedigt, geht die Forderung auf ihn über. ...</p>
<p><b>მუხლი 373. ვალდებულების შესრულების მიღება არაუფლებამოსილი პირის მიერ</b>          1. მოვალე ვალდებულია შეუსრულოს ვალდებულება კრედიტორს ან იმ პირს, რომელიც კანონით ან სასამართლოს გადანყვეტილებით უფლებამოსილია მიიღოს შესრულება.          2. თუ ვალდებულების შესრულება მიიღო იმ პირმა, რომელიც არ იყო უფლებამოსილი, ვალდებულება ჩაითვლება შესრულებულად მაშინ, როცა კრედიტორმა მისცა ამის თანხმობა ან ამ შესრულებისგან მიიღო სარგებელი.</p>	<p><b>Art. 373 Entgegennahme der Leistung durch einen Nichtberechtigten</b>          (1) Der Schuldner hat die Leistung gegenüber dem Gläubiger oder einer Person, die durch Gesetz oder Gerichtsurteil zur Entgegennahme ermächtigt ist, zu bewirken.          (2) Hat die Leistung eine nicht berechtigte Person entgegengenommen, dann gilt die Leistung als bewirkt, wenn der Gläubiger sie genehmigt oder aus dieser Leistung einen <b>Nutzung gezogen Vorteil erlangt</b> hat.</p>	<p><b>BGB § 362 Erlöschen durch Leistung</b>          (1) Das Schuldverhältnis erlischt, wenn die geschuldete Leistung an den Gläubiger bewirkt wird.          (2) Wird an einen Dritten zum Zwecke der Erfüllung geleistet, so findet die Vorschrift des § 185 Anwendung.</p>
<p><b>მუხლი 374. ალტერნატიული</b></p>	<p><b>Art. 374 Alternative Leistungen</b></p>	<p>Erl. ვალდებულებანი [urspr.: Leistungen] ist mit „Verbindlichkeit“ zu</p>

<p><b>ვალდებულებანი</b></p> <p>თუ რამდენიმე ვალდებულებიდან უნდა შესრულდეს ერთ-ერთი (ალტერნატიული ვალდებულებანი), არჩევის უფლება აქვს მოვალეს, თუკი ხელშეკრულებიდან, კანონიდან ან ვალდებულების არსიდან სხვა რამ არ გამომდინარეობს.</p>	<p><b><u>Verbindlichkeiten</u></b></p> <p>Wenn aus mehreren <b>Leistungen</b> <b><u>Verbindlichkeiten</u></b> nur eine von ihnen zu bewirken ist (alternative <b>Leistungen</b><b><u>Verbindlichkeiten</u></b>), so steht das Wahlrecht dem Schuldner zu, wenn sich aus dem Vertrag, dem Gesetz oder aus dem Wesen des Schuldverhältnisses nicht ein anderes ergibt.</p>	<p>übersetzen, weil es die durch einen einzelnen Leistungsinhalt geprägte schuldrechtliche Beziehung meint (Schuldverhältnis im engeren Sinne).</p> <p>&gt; Art. 95 Abs. 1</p> <p>s. o.</p>	<p><b>BGB § 262 Wahlschuld; Wahlrecht</b> Werden mehrere Leistungen in der Weise geschuldet, dass nur die eine oder die andere zu bewirken ist, so steht das Wahlrecht im Zweifel dem Schuldner zu.</p>
<p><b>მუხლი 375.</b> <b>შესასრულებელ ვალდებულებათა არჩევა</b></p> <p>თუ აღმოჩნდა, რომ მოვალეს ორი შესასრულებლიდან შეუძლია უარი თქვას ერთ-ერთზე, მაშინ ძალაში რჩება მეორე მოქმედების შესრულების ვალდებულება.</p>	<p><b>Art. 375 Wahl <del>der</del>zwischen zu bewirkenden Leistungen</b> <b><u>Verbindlichkeiten</u></b></p> <p>Wenn sich herausstellt, dass der Schuldner von zwei <b>Leistungen</b> <b><u>Leistungsinhalten</u></b> einen verweigern kann, dann bleibt die Verpflichtung zur übrigen Leistung wirksam.</p>	<p>&gt; Art. 374</p> <p><i>Erl.: ორი შესასრულებლიდან [urspr.: zwei Leistungen] hebt den Versprechenscharakter des Schuldverhältnisses hervor, bezieht sich also weder auf die Leistungshandlung noch den Leistungseffekt, und sollte daher mit "Leistungsinhalten" übersetzt werden.</i></p>	<p><b>BGB § 265 Unmöglichkeit bei Wahlschuld</b> <sup>1</sup>Ist eine der Leistungen von Anfang an unmöglich oder wird sie später unmöglich, so beschränkt sich das Schuldverhältnis auf die übrigen Leistungen. <sup>2</sup>Die Beschränkung tritt nicht ein, wenn die Leistung infolge eines Umstands unmöglich wird, den der nicht wahlberechtigte Teil zu vertreten hat.</p>
<p><b>მუხლი 376.</b> <b>ალტერნატიულ ვალდებულებათა არჩევის წესი</b></p> <p>374-ე მუხლის მიხედვით არჩევა ხორციელდება ხელშეკრულების მეორე მხარის წინაშე განცხადებით ან შესრულების განხორციელებით. არჩეული ვალდებულება მიიჩნევა დასაწყისიდანვე შესასრულებელ ვალდებულებად.</p>	<p><b>Art. 376 Die Regel der Wahl von alternativen Leistungen</b> <b><u>Verbindlichkeiten</u></b></p> <p>Nach Artikel 374 erfolgt die Wahl durch Erklärung oder Leistung gegenüber dem anderen Teile. Die gewählte <b>Leistung</b> <b><u>Verbindlichkeit</u></b> gilt als die von Anfang an zu bewirkende.</p>	<p>&gt; Art. 374</p>	<p><b>BGB § 263 Ausübung des Wahlrechts; Wirkung</b> (1) Die Wahl erfolgt durch Erklärung gegenüber dem anderen Teil. (2) Die gewählte Leistung gilt als die von Anfang an allein geschuldete.</p>
<p><b>მუხლი 377.</b> ორზე მეტი შესასრულებელი ვალდებულების არჩევა</p> <p>374 – 376-ე მუხლების</p>	<p><b>Art. 377 Wahl bei mehr als zwei zu bewirkenden Leistungen</b> <b><u>Verbindlichkeiten</u></b></p> <p>Die Regeln der Artikel 374</p>	<p>&gt; Art. 374</p>	<p>BGB: Keine entsprechende Regelung</p>

<p>წესები გამოიყენება იმ შემთხვევებშიც, როცა ვალდებულების არჩევის საგანს შეადგენს ორზე მეტი შესრულება.</p>	<p>bis 376 gelten auch für die Fälle, <b>wenn in denen</b> mehr als zwei Leistungen Gegenstände der Leistungswahl sind.</p>	
<p><b>მუხლი 378.</b> ვალდებულების ნაწილობრივი შესრულება</p> <p>მოვალეს უფლება აქვს ვალდებულება შეასრულოს ნაწილ-ნაწილ (ვალდებულების ნაწილობრივი შესრულება), თუკი კრედიტორი ამაზე თანახმაა.</p>	<p><b>Art. 378</b> <b>Teilleistung</b><u>Teilerfüllung</u></p> <p>Der Schuldner ist <b>berechtigt, zur Leistung eine Verbindlichkeit in Teilen <b>berechtigt zu bewirken</b> (TeilleistungTeilerfüllung), wenn der Gläubiger damit einverstanden ist.</b></p>	<p><i>Erl. ნაწილობრივი შესრულება [urspr.: Teilleistung] spricht wörtlich von der teilweisen Erfüllung der Verbindlichkeit, sollte daher mit „Teilerfüllung“ übersetzt werden.</i></p> <p>&gt; Art. 374</p> <p><b>BGB § 266 Teilleistungen</b> Der Schuldner ist zu Teilleistungen nicht berechtigt.</p>
<p><b>მუხლი 379.</b> კრედიტორის უფლება სხვა შესრულების მიღებაზე</p> <p>კრედიტორი არ არის ვალდებული მიიღოს სხვა შესრულება, გარდა იმისა, რაც ხელშეკრულებით იყო გათვალისწინებული. ეს წესი მოქმედებს მაშინაც, როცა შესრულება დიდი ღირებულების მქონეა.</p>	<p><b>Art. 379 Das Recht des Gläubigers auf Annahme einer anderen Leistung</b></p> <p>Der Gläubiger ist nicht verpflichtet, eine andere Leistung anzunehmen als diejenige, die durch Vertrag vorgesehen war. Diese Regel gilt auch dann, wenn die <b>andere Leistung höherwertig</b> ist.</p>	<p><b>BGB § 364 Annahme an Erfüllungs statt</b> (1) Das Schuldverhältnis erlischt, wenn der Gläubiger eine andere als die geschuldete Leistung an Erfüllungs statt annimmt.</p>
<p><b>მუხლი 380.</b> ვალდებულების შესრულების ხარისხი</p> <p>თუ შესრულების ხარისხი დაწვრილებით არ არის ხელშეკრულებაში განსაზღვრული, მაშინ მოვალე ვალდებულია შეასრულოს, სულ ცოტა, საშუალო ხარისხის სამუშაო და გადასცეს საშუალო ხარისხის ნივთი.</p>	<p><b>Art. 380 Qualität der Leistung</b><u>Erfüllung</u></p> <p>Ist die Qualität der Leistung vertraglich nicht näher bestimmt, so hat der Schuldner eine Leistung mindestens mittlerer Qualität zu bewirken und <b>die eine</b> Sache von mindestens mittlerer Qualität zu übergeben.</p>	<p><i>Erl.: ვალდებულება [urspr.: Leistung] ist wörtlich die zu leistende (oder zu bewirkende) Verbindlichkeit, also der Leistungseffekt und daher mit „Erfüllung“ zu übersetzen (&gt; Art. 363 Abs. 2).</i></p> <p><b>BGB § 243 Gattungsschuld</b> (1) Wer eine nur der Gattung nach bestimmte Sache schuldet, hat eine Sache von mittlerer Art und Güte zu leisten.</p>
<p><b>მუხლი 381.</b> ვალდებულების შესრულება ინდივიდუალურად</p>	<p><b>Art. 381 Leistung</b><u>Erfüllung</u> <b>bei einer individuell bestimmten Sache</b></p>	<p>&gt; Art. 363 Abs. 2; Art. 380</p> <p>BGB: Keine entsprechende Regelung</p>



<p><b>განსაზღვრული საგნის არსებობისას</b>          თუ ხელშეკრულების საგანია ინდივიდუალურად განსაზღვრული ნივთი, კრედიტორი არ არის ვალდებული მიიღოს სხვა ნივთი, თუნდაც უფრო მაღალი ღირებულების მქონე.</p>	<p>Ist der Vertragsgegenstand eine individuell bestimmte Sache, so ist der Gläubiger nicht verpflichtet, eine andere Sache anzunehmen, auch wenn diese höherwertig ist.</p>	
<p><b>მუხლი 382. ვალდებულების შესრულება გვაროვნული ნივთის არსებობისას</b>          თუ შესრულების საგანია ნივთი, რომლის შეცვლაც შეიძლება (გვაროვნული ნივთი), მოვალემ ვალდებულება ყოველთვის უნდა შეასრულოს.</p>	<p><b>Art. 382 <u>Leistung-Erfüllung bei einer Gattungssache</u></b>          Ist der <u>Erfüllungsgegenstand</u> <u>Leistungsgegenstand</u> eine austauschbare Sache (Gattungssache), so hat der Schuldner die Verbindlichkeit unter allen Umständen zu erfüllen.</p>	<p>&gt; Art. 363 Abs. 2; Art. 380      <i>BGB: Keine entsprechende Regelung</i></p> <p>&gt; Art. 363 Abs. 2</p>
<p><b>თავი მეორე ფულადი ვალდებულების შესრულება</b></p>	<p><b>Abschnitt 2 Erfüllung einer <u>Geldverpflichtung</u> <u>Geldverbindlichkeit</u></b></p>	<p>&gt; Art. 95 Abs. 1</p>
<p><b>მუხლი 383. ცნება</b>          ფულადი ვალდებულება გამოიხატება ეროვნულ ვალუტაში. მხარეებს შეუძლიათ ფულადი ვალდებულება დაადგინონ უცხოურ ვალუტაშიც, თუ კანონით ეს აკრძალული არ არის.</p>	<p><b>Art. 383 Begriff</b>          Eine Geldschuld wird in der nationalen Währung ausgedrückt. Die Parteien können eine Geldschuld in ausländischer Währung vereinbaren, soweit dies nicht durch Gesetz verboten ist.</p>	<p><b>BGB § 244 Fremdwährungsschuld (1)</b> Ist eine in einer anderen Währung als Euro ausgedrückte Geldschuld im Inland zu zahlen, so kann die Zahlung in Euro erfolgen, es sei denn, dass Zahlung in der anderen Währung ausdrücklich vereinbart ist.</p>
<p><b>მუხლი 384. (ამოღებულია)</b>          საქართველოს 2007 წლის 29 ივნისის კანონი №5127 - სსმ I, №27, 17.07.2007წ., მუხ.260</p>	<p><b>Art. 384 (weggefallen)</b>          [Fn.: Das georgische Gesetz v. 29. Juni 2007, №5127 - Webseite, სსმ I, №27, 17.07.2007, Art. 260]</p>	
<p><b>მუხლი 385. ვალდებულების გარეშე გადახდილის გამოთხოვის წესი</b>          ის, რაც ვალდებულების გარეშე გადახდილი,</p>	<p><b>Art. 385 Rückforderung des nicht Geschuldeten</b>          Eine Zahlung, die ohne eine Verpflichtung erfolgte,</p>	<p><i>BGB: Keine entsprechende Regelung</i></p>

<p>შეიძლება უსაფუძვლო გამდიდრების შესახებ წესების მიხედვით უკან იქნეს მოთხოვილი.</p>	<p>kann nach den Vorschriften über <del>die</del><u>eine</u> ungerechtfertigte Bereicherung zurückgefordert werden.</p>	<p>BGB: Keine entsprechende Regelung</p>
<p><b>მუხლი 386. ფულადი ვალდებულების შესრულების ადგილი</b>  1. შესრულების ადგილის საეჭვოობისას ფულადი ვალდებულება უნდა შესრულდეს კრედიტორის ადგილსამყოფლის (საცხოვრებელი ადგილი ან იურიდიული მისამართი) მიხედვით.</p> <p>2. თუ კრედიტორს აქვს ფულის ჩარიცხვისათვის გამიზნული საბანკო ანგარიში იმ ადგილას ან იმ ქვეყანაში, სადაც გადახდა უნდა მოხდეს, მაშინ მოვალეს შეუძლია ამ ანგარიშზე ჩარიცხვით შეასრულოს თავისი ფულადი ვალდებულება, გარდა იმ შემთხვევისა, როცა კრედიტორი ამის წინააღმდეგია.</p>	<p><b>Art. 386 Erfüllungsort einer Geldschuld</b></p> <p>(1) Im Zweifel ist der Erfüllungsort für eine Geldschuld der Aufenthaltsort (Wohnsitz oder <b>juristische Anschrift</b><u>Meldeanschrift</u>) des Gläubigers.</p> <p>(2) Wenn der Gläubiger in einer Bank ein Girokonto an dem Ort oder in dem Land unterhält, in welchem die Zahlungspflicht zu erfüllen ist, dann kann der Schuldner seine Geldschuld durch Überweisung auf dieses Konto erbringen, es sei denn, dass der Gläubiger <b>diesem dem</b> widerspricht.</p>	<p><b>BGB § 270 Zahlungsort</b>  (1) Geld hat der Schuldner im Zweifel auf seine Gefahr und seine Kosten dem Gläubiger an dessen Wohnsitz zu übermitteln.  (2) Ist die Forderung im Gewerbebetrieb des Gläubigers entstanden, so tritt, wenn der Gläubiger seine gewerbliche Niederlassung an einem anderen Orte hat, der Ort der Niederlassung an die Stelle des Wohnsitzes.</p> <p>BGB: Keine entsprechende Regelung</p>
<p><b>მუხლი 387. ფულადი ვალდებულების დაფარვის რიგითობა</b>  1. თუ მოვალეს ეკისრება კრედიტორისათვის სხვადასხვა ვალდებულებებიდან გამომდინარე ერთმანეთის მსგავსი რამდენიმე შესრულება, და ის, რაც შესრულდა, არ არის საკმარისი ყველა ვალის დასაფარავად, მაშინ დაიფარება ის ვალდებულება, რომელსაც მოვალე შესრულების დროს ამოირჩევს; ხოლო, თუ მოვალე არ ამოირჩევს, მაშინ დაიფარება ის ვალი, რომლის გადახდის ვადაც</p>	<p><b>Art. 387 Reihenfolge der Tilgung von Geldschulden</b></p> <p>(1) Ist der Schuldner dem Gläubiger aus verschiedenen Schuldverhältnissen zu mehreren gleichartigen Leistungen verpflichtet und reicht das von ihm Geleistete nicht zur Tilgung sämtlicher Schulden aus, so wird diejenige Schuld getilgt, welche der Schuldner bei der Leistung wählt. Trifft der Schuldner keine Wahl, so wird die Schuld getilgt, deren Fälligkeit zuerst eingetreten ist.</p>	<p><b>BGB § 366 Anrechnung der Leistung auf mehrere Forderungen</b>  (1) Ist der Schuldner dem Gläubiger aus mehreren Schuldverhältnissen zu gleichartigen Leistungen verpflichtet und reicht das von ihm Geleistete nicht zur Tilgung sämtlicher Schulden aus, so wird diejenige Schuld getilgt, welche er bei der Leistung bestimmt.  (2) Trifft der Schuldner keine Bestimmung, so wird zunächst die fällige Schuld, unter mehreren fälligen Schulden diejenige, welche dem Gläubiger geringere Sicherheit bietet, unter mehreren gleich sicheren die dem Schuldner lästigere, unter mehreren gleich lästigen die ältere Schuld und bei gleichem Alter jede Schuld verhältnismäßig getilgt.</p>

<p>პირველად დადგა.                  2. თუ მოთხოვნათა შესრულების ვადა ერთდროულად დადგა, მაშინ თავდაპირველად უნდა შესრულდეს ის მოთხოვნა, რომელიც მოვალისათვის შესასრულებლად ყველაზე მძიმეა.                  3. თუ მოთხოვნები თანაბრად მძიმეა, თავდაპირველად უნდა შესრულდეს ის, რომელიც ყველაზე ნაკლებად არის უზრუნველყოფილი.</p>	<p>(2) Sind die Forderungen gleichzeitig fällig geworden, so ist zunächst diejenige zu <b>erfüllen</b> <u>tilgen</u>, die dem Schuldner am lästigsten ist.</p> <p>(3) Sind die Forderungen gleich lästig, dann ist zunächst diejenige zu <b>erfüllen</b> <u>tilgen</u>, die die geringste Sicherheit bietet.</p>	<p><i>Erl.: შესრულდეს [urspr.: zu erfüllen] sollte einheitlich wie in Abs. 1 mit "zu tilgen" übersetzt werden.</i></p> <p>s. o.</p>
<p><b>მუხლი 388. სასამართლო ხარჯების დაფარვის პრიორიტეტი</b>                  მოვალის იმ გადასახდელიდან, რომელიც არ არის საკმარისი მთელი ვადა მოსული ვალის დასაფარავად, თავდაპირველად იფარება სასამართლოს ხარჯები, შემდეგ – ძირითადი შესრულება (ვალი) და ბოლოს – პროცენტები.</p>	<p><b>Art. 388 Vorrang der Tilgung von Gerichtskosten</b></p> <p>Aus Zahlungen des Schuldners, die zur Tilgung der gesamten fälligen Schuld nicht ausreichen, sind zunächst die Gerichtskosten, dann die Hauptschuld und zuletzt die Zinsen zu tilgen.</p>	<p><b>BGB § 367 Anrechnung auf Zinsen und Kosten</b>                  (1) Hat der Schuldner außer der Hauptleistung Zinsen und Kosten zu entrichten, so wird eine zur Tilgung der ganzen Schuld nicht ausreichende Leistung zunächst auf die Kosten, dann auf die Zinsen und zuletzt auf die Hauptleistung angerechnet.</p>
<p><b>მუხლი 389. ფულადი ვალდებულების გადახდა ფულადი ერთეულის კურსის შეცვლისას</b>                  თუ გადახდის ვადის დადგომამდე გაიზარდა ან შემცირდა ფულის ერთეული (კურსი), ან შეიცვალა ვალუტა, მოვალე ვალდებულია გადაიხადოს იმ კურსით, რომელიც შეესაბამება ვალდებულების წარმოშობის დროს. ვალუტის შეცვლისას გადაცვლით ურთიერთობებს საფუძვლად უნდა დაედოს ის კურსი, რომელიც ვალუტის შეცვლის დღეს არსებობდა ფულის ამ</p>	<p><b>Art. 389 Erbringung der Geldschuld bei Kursumstellung der Geldeinheit</b></p> <p>Wenn vor Eintritt der Fälligkeit der Zahlung die <b>Geldeinheit</b> <u>der</u> <u>Währungswert</u> (der <b>Kurs</b> <u>Wechselkurs</u>) vergrößert oder verringert oder die Währung umgestellt wird, so hat der Schuldner nach dem Kurs zu zahlen, der dem Kurs zur Zeit der Entstehung des Schuldverhältnisses entspricht. Bei einer Währungsumstellung ist dem Tauschverhältnis der Kurs zugrunde zu legen, der am Tag der Währungsumstellung</p>	<p>BGB: Keine entsprechende Regelung</p> <p><i>Erl.: ფულის ერთეული [urspr.: Geldeinheit] bezeichnet die kleinste Einheit in der Währung in ihrer werttragenden Funktion und damit den Währungswert.</i></p>

ერთეულებს შორის.

zwischen diesen  
~~Geldeinheiten~~ Währungen  
bestand.

# სავალდებულო დაზღვევის შესაბამისობა საქართველოს კონსტიტუციით დადგენილ ხელშეკრულების თავისუფლების შეზღუდვის ლეგიტიმურ მიზანთან

ასოც. პროფ. დოქ. ნატალია მონონელიძე  
თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი

## შესავალი

რაც უფრო განვითარებული და მდიდარია სახელმწიფო და სადაზღვევო სისტემა, მით უფრო მეტი სავალდებულო დაზღვევა მოქმედებს. ბევრ ქვეყანაში სადაზღვევო ბაზრის განვითარებას, სწორედ სავალდებულო დაზღვევის სახეთა გაფართოება დაედო საფუძვლად. მიუხედავად ამისა, სავალდებულო დაზღვევას დღემდე ბევრი ოპონენტი ჰყავს. ისინი მიუთითებენ, რომ ბაზარი, პირველ რიგში, უნდა განვითარდეს ნებაყოფლობითი დაზღვევის ხარჯზე. თავად მზღვეველები უნდა იყვნენ მოტივირებულნი, შესთავაზონ კლიენტს მისაღები პროდუქტი და ამის ხარჯზე გააფართოონ ბიზნესი, და არა სახელმწიფოს მხრიდან სავალდებულო დაზღვევით, როგორც იძულების მექანიზმით.

ყველაზე მწვავე კრიტიკა სავალდებულო დაზღვევის მიმართ გამოწვეულია იმ მიზეზით რომ, იგი ეწინააღმდეგება ხელშეკრულების თავისუფლების პრინციპს, რომელშიც ადამიანის თვითგამორკვევის ძირითადი უფლებაა გამოხატული.<sup>1</sup> ხელშეკრულების თავისუფლება გულისხმობს მხარის უფლებას თავისუფლად დადოს და მოშალოს ხელშეკრულება, აგრეთვე, თავი-

სუფლად განსაზღვროს მისი შინაარსი<sup>2</sup> — (დადებისა და შინაარსის თავისუფლება). მართალია, საქართველოს კონსტიტუციით პირდაპირ არ არის ხელშეკრულების თავისუფლების პრინციპი მოწესრიგებული, მაგრამ მის ძირითად კონსტიტუციურ საფუძვლად, საქართველოს კონსტიტუციით გათვალისწინებული, ადამიანის ძირითადი უფლებების თავი არის მიჩნეული.<sup>3</sup> შესაბამისად, ამ უფლებების შეზღუდვა და სუბიექტთა საქმიანობაში ნებისმიერი საკანონმდებლო ჩარევა, ყოველთვის განპირობებული უნდა იყოს კონსტიტუციური მნიშვნელობის მქონე საჯარო ლეგიტიმური მიზნებით. საქართველოს კონსტიტუციის 34 III მუხლის თანახმად, „ადამიანის ძირითადი უფლების შეზღუდვა უნდა შეესაბამებოდეს იმ ლეგიტიმური მიზნის მნიშვნელობას, რომლის მიღწევასაც იგი ემსახურება“.

## 1. დაზღვევის ფორმები

### 1.1. ნებაყოფლობითი დაზღვევა

წინა თავში განხილული იყო დაზღვევის კლასიფიკაცია სახეების მიხედვით, კლასიფიკაციის

<sup>1</sup> Looschelders/Pohlmann, *Versicherungsvertragsgesetz, Kommentar*, 2. Aufl., 2011, § 113 Rn. 3.

<sup>2</sup> Looschelders/Pohlmann, *Versicherungsvertragsgesetz, Kommentar*, 2. Aufl., 2011, § 113 Rn. 3.

<sup>3</sup> ჯორბენაძე, ხელშეკრულების თავისუფლება სამოქალაქო სამართალში, თბილისი 2017, 72.

მომდევნო ტიპი, რომელზეც ამ თავში იქნება საუბარი, ეხება დაზღვევის ფორმებად დაყოფას.

დაზღვევის ფორმებად კლასიფიკაციის ყველაზე ცნობილი და გავრცელებული მეთოდია მისი დაყოფა ნებაყოფლობით და სავალდებულო დაზღვევად. დაზღვევის შესახებ საქართველოს კანონის მე-5 მუხლის თანახმად, დაზღვევა ხორციელდება სავალდებულო და ნებაყოფლობითი ფორმით. ნებისმიერი დაზღვევა, რომელიც არ არის სავალდებულო, ნებაყოფლობით დაზღვევას წარმოადგენს. ნებაყოფლობითი დაზღვევის ქვეშ მოიაზრება დაზღვევა, რომელიც საკანონმდებლო იძულების გარეშე წარმოიშობა. ასეთი ტიპის ხელშეკრულებების მიმართ მოქმედებს ხელშეკრულების დადებისა და შინაარსის თავისუფლების პრინციპი. თუმცა, აღსანიშნავია, რომ მათ შორის ნებაყოფლობითი დაზღვევის ხელშეკრულებების შემთხვევაშიც, სხვადასხვა საკანონმდებლო დანაწესით, გარკვეულწილად, შეზღუდულია დადებისა და შინაარსის თავისუფლება. ასეთ შეზღუდვას განეკუთვნება ჩანაწერები, რომლებშიც მკაფიოდ არის მითითებული გარკვეული შინაარსის შეთანხმებათა ბათილობაზე. ასევე, ნახევრად სავალდებულო ნორმები, რომლებიც არ შეიძლება გამოყენებული იყოს დამზღვევის საზიანოდ. ნებაყოფლობითი დაზღვევის ხელშეკრულებაში, ხელშეკრულების თავისუფლების შეზღუდვა, უმეტესწილად, განპირობებულია სამოქალაქო სამართალში მოქმედი ნდობისა და კეთილსინდისიერების პრინციპის საფუძველზე.<sup>4</sup>

## 2.2. სავალდებულო დაზღვევა

ნებაყოფლობითი დაზღვევის საპირისპირო კატეგორია სავალდებულო დაზღვევაა. იგი გულისხმობს კანონის ძალით ამა თუ იმ ქმედებისა თუ პროფესიის განმახორციელებელი სუბიექტისთვის სავალდებულო დაზღვევის დაწესებას. სკ-ის 801-ე მუხლის თანახმად, კანონით შეიძლება გათვალისწინებული იყოს სავალდებულო დაზღვევა, რომლის მიმართაც გამოიყენება სკ-

ის დაზღვევის დებულებები, თუ ეს არ ეწინააღმდეგება სავალდებულო დაზღვევის შესახებ კანონმდებლობას.<sup>5</sup>

### 2.2.1. სავალდებულო დაზღვევის განხორციელება და მისი განუხორციელებლობის სამართლებრივი შედეგები

სავალდებულო დაზღვევას ნებაყოფლობითი დაზღვევისაგან მხოლოდ ერთი ძირითადი მახასიათებელი განასხვავებს: უმეტესად სავალდებულო დაზღვევის დროს დამზღვევს ევალება დააზღვიოს სხვა პირთა (დაზღვეულთა) სიცოცხლე, ჯანმრთელობა ან ქონება, ან დააზღვიოს თავისი სამოქალაქო პასუხისმგებლობა მესამე პირების წინაშე.

საპირისპირო ინტერპრეტაციის ძალით შეიძლება უკუდასკვნის გაკეთება, რომლის მიხედვითაც არ შეიძლება დამზღვევს დაევალოს დააზღვიოს თავისი სიცოცხლე. აღნიშნული ვალდებულება მას შეიძლება მხოლოდ მესამე პირების მიმართ დაეკისროს. სავალდებულო დაზღვევის წესების შეუსრულებლობის შემთხვევაში დაზღვევის შესახებ საქართველოს კანონით დადგენილი სანქციები საკმაოდ მკაცრია. კანონის 6 I მუხლის თანახმად, „თუ პირი, რომლის მიმართაც კანონის ძალით უნდა განხორციელდეს სავალდებულო დაზღვევა, არ არის დაზღვეული, მას უფლება აქვს სასამართლო წესით მოსთხოვოს დაზღვევის განხორციელება დამზღვევს, რომელსაც დაკისრებული აქვს მისი დაზღვევის ვალდებულება.“ მიუხედავად რეგულაციის სიმკაცრისა, საყურადღებოა მისი განხორციელების სირთულე. ნორმა ორიენტირებულია იმაზე, რომ მოთხოვნა, ხელშეკრულების დადების თაობაზე, დააყენოს ხელშეკრულების მხარემ (დაზღვეულმა) და არა მესამე პირმა (დაზარალებულმა). მაგალითად, საერთო სასამართლოების შესახებ საქართველოს ორგანული კანონის 72 I მუხლით დადგენილია: „მოსამართლის სიცოცხლისა და ჯანმრთელობის დაზღვევა სავალდებულოა. უზენაესი სასამართლოს თავმჯდომარისა და წევრების დაზღვევა ხორციელდება

<sup>4</sup> Lorenz, in: Beckmann / Matusche-Beckmann, Versicherungsrechts-Handbuch, 2. Aufl., München 2009, § 1 Rn. 92-96.

<sup>5</sup> Looschelders / Pohlmann, Versicherungsvertragsgesetz, Kommentar, 2. Aufl., 2011, § 113 Rn. 3.

უზენაესი სასამართლოს ბიუჯეტიდან, ხოლო სააპელაციო და რაიონული (საქალაქო) სასამართლოების მოსამართლეებისა — საერთო სასამართლოების ბიუჯეტიდან”. კანონის 72 II მუხლის თანახმად კი „უზენაესი სასამართლოს თავმჯდომარისა და წევრების სავალდებულო დაზღვევა ხორციელდება უზენაეს სასამართლოსა და ლიცენზირებულ სადაზღვევო ორგანიზაციას შორის საქართველოს კანონმდებლობით დადგენილი წესით დადებული ხელშეკრულებით ან ვაუჩერის საშუალებით. სააპელაციო და რაიონული (საქალაქო) სასამართლოების მოსამართლეების სავალდებულო დაზღვევა ხორციელდება საერთო სასამართლოების დეპარტამენტსა და ლიცენზირებულ სადაზღვევო ორგანიზაციას შორის საქართველოს კანონმდებლობით დადგენილი წესით დადებული ხელშეკრულებით ან ვაუჩერის საშუალებით”. შესაბამისად, საერთო სასამართლოების მოსამართლეს უფლება აქვს მისი სიცოცხლისა და ჯანმრთელობის დაუზღვევლობის შემთხვევაში მიმართოს სასამართლოს და მოსთხოვოს დამზღვევს კანონით დაკისრებული ვალდებულების შესრულება. თავის მხრივ, მზღვეველი ვალდებულია, კანონის 5 V მუხლის თანახმად, დადოს ხელშეკრულება დამზღვევთან კანონით განსაზღვრული პირობებით. გასათვალისწინებელია, რომ სამოქალაქო პასუხისმგებლობის სავალდებულო დაზღვევის დროს ეს უფლება აზრს მოკლებულია, ვინაიდან მისი მფლობელი (დაზარალებული) განისაზღვრება მხოლოდ შესაბამისი გარემოებების ე.ი. სადაზღვევო შემთხვევის დადგომის შემდეგ. შესაბამისად, ფაქტის დადგომის შემდეგ ხელშეკრულების დადება დაზარალებულისთვის აზრს მოკლებულია, რამდენადაც დაზარალებულ მესამე პირს კანონის ძალით ისედაც აქვს მინიჭებული უფლება მოითხოვოს ხელშეკრულებით თუ დელიქტით გამონვეული ზიანის ანაზღაურება.

როგორც აღინიშნა, თითოეული სავალდებულო დაზღვევის ხელშეკრულების დადება კანონით განისაზღვრება. სწორედ ეს ანიჭებს მას

ლეგიტიმურობას. კანონის შემოღებით კანონმდებელი, არა მხოლოდ განსაზღვრავს დასაზღვევ სუბიექტთა და რისკთა წრეს, არამედ ადგენს იმ მინიმალურ ლიმიტს, რომლის ფარგლებშიც უნდა დაიდოს დაზღვევის ხელშეკრულება და იმ სანქციებს, რომელიც დადგენილი ვალდებულებების შეუსრულებლობას მოჰყვება.

სავალდებულო დაზღვევათა უმრავლესობა მიმართულია ამა თუ პროფესიისა თუ უფლებამოსილების განხორციელების დროს მესამე პირებისთვის მიყენებული ქონებრივი ზიანის ანაზღაურებისკენ. შესაბამისად, კანონით დადგენილი ვალდებულების შეუსრულებლობა იწვევს, ამ ვალდებულების დამრღვევი პირის პასუხისმგებლობას. განვიხილოთ რამდენიმე მაგალითი: ნოტარიატის შესახებ საქართველოს კანონის<sup>6</sup> 22-ე მუხლის თანახმად, ნოტარიუსს ეკისრება ქონებრივი პასუხისმგებლობა ზიანისთვის, რომელიც გამოიწვია მისმა განზრახმა ან გაუფრთხილებელმა ქმედებამ. ამავე კანონის 23 I მუხლის თანახმად კი ზიანის ანაზღაურების უზრუნველსაყოფად ნოტარიუსი ვალდებულია დადოს ხელშეკრულება სავალდებულო პროფესიულ დაზღვევაზე მუშაობის მთელი პერიოდისათვის, აღნიშნულის დამადასტურებელი დოკუმენტის წარდგენის ვალდებულება მას ეკისრება ნოტარიუსთა პალატისთვის დანიშნიდან 2 თვის ვადაში. საქართველოს ნოტარიუსთა რეესტრში ნოტარიუსის რეგისტრაციისა და მისი საქმიანობის დაწყების ერთ-ერთ მთავარ წინაპირობას სწორედ აღნიშნული დოკუმენტი წარმოადგენს. ნოტარიუსთა სავალდებულო პროფესიული დაზღვევის არსებითი პირობებისა და სადაზღვევო თანხის მინიმალური ოდენობის განსაზღვრის შესახებ საქართველოს იუსტიციის მინისტრის ბრძანებით კი განისაზღვრება პროფესიული დაზღვევის არსებითი პირობები და სადაზღვევო თანხის მინიმალური ზღვარი. აღნიშნული ბრძანების თანახმად, ნოტარიუსის სავალდებულო პროფესიული სადაზღვევო თანხის მინიმალურ ოდენობად განისაზღვრება წელიწადში 100 000 ლარი. ნოტარიუსის ფუნქცი-

<sup>6</sup> საქართველოს კანონი ნოტარიატის შესახებ, 04.12.2009.

ის შესრულებისას მიყენებულ ზიანს ანაზღაურებს მზღვეველი, სადაზღვევო ანაზღაურების გადახდით. თუ მზღვეველის მიერ გადახდილი ანაზღაურება არ არის საკმარისი მიყენებული ზიანის სრულად ასანაზღაურებლად, ნოტარიუსი ფარავს სხვაობას სადაზღვევო ანაზღაურებასა და ზიანის ფაქტობრივ ოდენობას შორის. რა თქმა უნდა, ნოტარიუსს შეუძლია საკუთარი შეხედულებისამებრ გაზარდოს კანონმდებლის მიერ დადგენილი სადაზღვევო თანხის მინიმალური ოდენობა და შეეცადოს მაქსიმალურად დააზღვიოს მოსალოდნელი ზიანი. სავალდებულო პროფესიული დაზღვევის არარსებობა ან ამ ბრძანებით განსაზღვრული პირობების დარღვევა წარმოადგენს ნოტარიუსისათვის დისციპლინური პასუხისმგებლობის დაკისრების საფუძველს.

მომდევნო სუბიექტი, რომლის პროფესიული პასუხისმგებლობის სავალდებულო დაზღვევაც იქნება განხილული, არის სადაზღვევო ბროკერი. დაზღვევის შესახებ საქართველოს კანონის 161 III მუხლის თანახმად, სადაზღვევო ბროკერი ვალდებულია დაზღვევის სფეროში საშუამავლო საქმიანობის განხორციელების ყველა ეტაპზე ფლობდეს, სამსახურის მიერ დადგენილი წესით (მათ შორის, ლიმიტები, დაზღვევის პირობები), პროფესიული პასუხისმგებლობის დაზღვევას. 2019 წლიდან სადაზღვევო ბროკერის ფინანსური სიმყარის უზრუნველსაყოფად ამოქმედდა საქართველოს დაზღვევის ზედამხედველობის სამსახურის უფროსის ბრძანება სადაზღვევო ბროკერის პროფესიული პასუხისმგებლობის დაზღვევის წესის დადგენის შესახებ, რომლითაც დადგინდა სადაზღვევო ბროკერის პროფესიული პასუხისმგებლობის დაზღვევის პირობები (მათ შორის, ლიმიტები). აღნიშნული ბრძანების თანახმად, სადაზღვევო ბროკერი ვალდებულია, დაზღვევის სფეროში საშუამავლო საქმიანობის განხორციელების ყველა ეტაპზე, ფლობდეს პროფესიული პასუხისმგებლობის დაზღვევას. კერძოდ, მას ევალება სსიპ საქართველოს დაზღვევის სახელმწიფო ზედამხედველობის სამსახურში წარადგინოს ამ წესით განსაზღვრული პროფესიული პასუხისმგებლობის დაზღვევის დამადასტურებელი დოკუმენტი —

ხელშეკრულება და პოლისი, სამსახურში სადაზღვევო ბროკერად რეგისტრაციიდან, დაზღვევის ხელშეკრულების გაგრძელებიდან ან მასში ცვლილების შეტანიდან, ახალი ხელშეკრულების დადებიდან 10 (ათი) სამუშაო დღის ვადაში.

სადაზღვევო ბროკერის პროფესიული პასუხისმგებლობის დაზღვევის ობიექტია ქონებრივი ინტერესი, რომელიც დაკავშირებულია დაზღვევის სფეროში საშუამავლო საქმიანობის განხორციელებისას მესამე პირისათვის მიყენებული მატერიალური ზიანის ანაზღაურების ვალდებულებასთან. სადაზღვევო ბროკერის პროფესიული პასუხისმგებლობის დაზღვევის წლიური მინიმალური სადაზღვევო ლიმიტი, საშუამავლო საქმიანობის განხორციელების ყველა ეტაპზე, განისაზღვრება სადაზღვევო ბროკერის ან უცხოური იურიდიული პირის ფილიალის (წარმომადგენლობის) მიერ წინა საანგარიშო წელს დაზღვევის სფეროში საშუამავლო საქმიანობით მიღებული შემოსავლის სულ მცირე ორმაგი ოდენობით, მაგრამ არანაკლებ 100 000 (ასი ათასი) ლარისა. თუ სადაზღვევო ბროკერის მიერ საშუამავლო საქმიანობის შედეგად მესამე პირისთვის მიყენებული მატერიალური ზიანის ოდენობა აღემატება სადაზღვევო პოლისით განსაზღვრულ ლიმიტს, სხვაობა ანაზღაურდება უშუალოდ სადაზღვევო ბროკერის მიერ. შესაბამისად, ბროკერს შეუძლია კანონით დადგენილი ანაზღაურების მინიმალური ოდენობა, თავისი შეხედულებისამებრ, გაზარდოს. სავალდებულო პროფესიული დაზღვევის წესით დადგენილი მოთხოვნების დარღვევის შემთხვევაში სამსახური უფლებამოსილია გამოიყენოს „დაზღვევის შესახებ“ საქართველოს კანონით გათვალისწინებული სანქციები. კერძოდ, კანონის 21<sup>1</sup> III<sup>1</sup> მუხლის თანახმად, სამსახური უფლებამოსილია სადაზღვევო ბროკერის მიმართ გამოიყენოს სანქციები თუ ბროკერმა დაარღვია კანონის ერთ-ერთი დებულება ან სამსახურის რომელიმე ნორმატივი, ინსტრუქცია, წესი, მოთხოვნა, წერილობითი მითითება. შესაბამისად, კანონით დადგენილი სავალდებულო დაზღვევის არ არსებობის შემთხვევაში სამსახურს შეუძლია:

ა. სადაზღვევო ბროკერს გაუგზავნოს წერილობითი გაფრთხილება;



ბ. დაანესოს სპეციალური ღონისძიებები ან გამოსცეს ინსტრუქცია (მითითება) მოთხოვნით, რომ სადაზღვევო ბროკერმა შეწყვიტოს და აღარ დაუშვას შესაბამისი დარღვევა და სამსახურის მიერ დადგენილ ვადაში მიიღოს ზომები ამ დარღვევის აღმოსაფხვრელად;

გ. სადაზღვევო ბროკერს სამსახურის მიერ დადგენილი წესის შესაბამისად და დადგენილი ოდენობით დააკისროს ფულადი ჯარიმა;

დ. სადაზღვევო ბროკერს გაუუქმოს რეგისტრაცია.

ზოგიერთი სავალდებულო დაზღვევის წესის დარღვევისთვის სანქციები გათვალისწინებულია საქართველოს ადმინისტრაციულ სამართალდარღვევათა კოდექსით. 2017 წლიდან საქართველოს ტერიტორიაზე მოძრავი, უცხო სახელმწიფოში რეგისტრირებული ავტოსატრანსპორტო საშუალების მფლობელი ვალდებულია დააზღვიოს თავისი სამოქალაქო პასუხისმგებლობა მის მფლობელობაში არსებულ ავტოსატრანსპორტო საშუალებაზე, საქართველოს ტერიტორიაზე მისი ყოფნის სრული პერიოდით.<sup>7</sup> სავალდებულო დაზღვევით ანაზღაურდება ამ ავტოსატრანსპორტო საშუალების მონაწილეობით და მისგან გამომდინარე დამდგარი სადაზღვევო შემთხვევის შედეგად გამოწვეული ზიანი. ამავე კანონით განსაზღვრულია სადაზღვევო პრემიისა და ლიმიტის ოდენობის გამონაკლისი პირობები, რომელ შემთხვევებშიც მზღვეველს პასუხისმგებლობა არ ეკისრება. იმ შემთხვევაში თუ საქართველოს ტერიტორიაზე მოძრავი, უცხო სახელმწიფოში რეგისტრირებული ავტოსატრანსპორტო საშუალების მფლობელი, მათ შორის საქართველოს მოქალაქე, აგრეთვე უცხო ქვეყნის მოქალაქე და მოქალაქეობის არმქონე პირი, არ დაიცავს კანონით დადგენილ მოთხოვნას პასუხისმგებლობის სავალდებულო წესით დაზღვევის თაობაზე, ამავე კანონის მე-16 მუხლის მიხედვით პასუხს აგებს ადმინისტრაციული წესით. საქართველოს ადმინისტრაციულ სამართალდარღვევათა კოდექსის 191<sup>1</sup>-ე მუხლი კი განსაზღვრავს ჯარიმის ოდენობას თითოეული კატეგორიის ავტომობილის შემთხვევაში.

აღსანიშნავია, რომ მძღოლი, რომელიც ჩაიდენს ადმინისტრაციულ სამართალდარღვევას, ჯარიმის დაკისრებასთან ერთად ევალება ჩადენილი სამართალდარღვევის აღმოფხვრა 2 დღის ვადაში. თუ უცხო სახელმწიფოში რეგისტრირებული ავტოსატრანსპორტო საშუალების მძღოლი საქართველოს ტერიტორიაზე შემოსვლის შემდეგ გამოიწვევს სადაზღვევო შემთხვევას და მას არ ექნება სავალდებულო წესით სამოქალაქო პასუხისმგებლობა დაზღვეული, იგი დაზარალებულის წინაშე პასუხს აგებს ზოგადი წესის შესაბამისად.

## 2.2.2. სავალდებულო დაზღვევის ფუნქციები და შემოღების წინაპირობები

ზემოაღნიშნულის საფუძველზე შეიძლება გამოიყოს სავალდებულო დაზღვევის ზოგადი ფუნქციები:

1. რისკის უზრუნველყოფა - სუბიექტები, რომლებზეც სავალდებულო დაზღვევა ვრცელდება, იძულებულნი არიან წინასწარ იზრუნონ საკუთარი ან სხვა პირების ქონებრივი ზიანის პრევენციაზე.

ყოველივე ეს ასევე იწვევს სახელმწიფოს სოციალური უზრუნველყოფის სისტემის განთავისუფლებას, რაც სავალდებულო დაზღვევის ერთ-ერთი მნიშვნელოვანი ფუნქციაა.

2. მზღვეველის დაცვა გადახდისუუნარობისგან - სავალდებულო დაზღვევა მეტ სიმყარეს სძენს სადაზღვევო კომპანიებს, ვინაიდან რისკის დაბალანსება, მრავალრიცხოვანი დაზღვეულების შემთხვევაში, გაცილებით მარტივად მიიღწევა.

3. დამზღვევის დაცვა გადახდისუუნარობისგან - სავალდებულო დაზღვევა უზრუნველყოფს დამზღვევის მიერ დაზარალებული მესამე პირისთვის მიყენებული ზიანის კომპენსაციას.

4. სადაზღვევო პროდუქტის ღირებულების შემცირება - მრავალრიცხოვან დამზღვევთა გაერთიანების შედეგად სადაზღვევო პროდუქტი იაფი ხდება.

სამოქალაქო პასუხისმგებლობის სავალდებულო დაზღვევის შესახებ, 28.12.2017.

<sup>7</sup> საქართველოს კანონი საქართველოს ტერიტორიაზე მოძრავი უცხო სახელმწიფოში რეგისტრირებული ავტოსატრანსპორტო საშუალების მფლობელის

თავის მხრივ, სავალდებულო დაზღვევას აქვს უარყოფითი მხარეები:

- ✓ დაზღვევაზე ვალდებული პირის კერძო ავტონომიაში ჩარევა;
- ✓ ხელშეკრულების შინაარსის თავისუფლების შეზღუდვა, რამდენადაც სავალდებულო დაზღვევათა უდიდესი ნაწილი ადგენს მინიმალურ ოდენობას (ლიმიტს);
- ✓ პროფესიის თავისუფლების შეზღუდვა, თუ კონკრეტული საქმიანობის განხორციელებისთვის დაზღვევა სავალდებულოა;
- ✓ მესაკუთრის უფლების შეზღუდვა, თუ ქონების დაზღვევა სავალდებულო წესით არის განსაზღვრული;
- ✓ მორალური რისკი.

ზემოაღნიშნულიდან გამომდინარე, ყოველი სავალდებულო დაზღვევის შემოღებისთვის უნდა არსებობდეს შემდეგი წინაპირობები:

- უნდა არსებობდეს საზოგადოებრივ ან პირთა ფართო წრის მიმართ საფრთხე;
- შემთხვევების დიდი ნაწილის მიმართ უნდა არსებობდეს საფრთხე, რომ ზიანის მიყენებელი პირის ფინანსური მდგომარეობა არ იქნება საკმარისი ზიანის კომპენსირებისთვის, რაც დაზღვეულის ქმედების შედეგად, მიადგება მას თავად ან მესამე პირს;
- სავალდებულო დაზღვევის შესახებ კანონის მოთხოვნათა შესრულება უნდა იყოს კონტროლირებადი;
- უზრუნველყოფილი უნდა იყოს სავალდებულო სადაზღვევო დაცვის ხელმისაწვდომობა ბაზარზე;
- სადაზღვევო დაცვა შესაძლებელი უნდა იყოს ეკონომიკურად გონივრული, გადახდადი სადაზღვევო პრემიის სანაცვლოდ.

### 2.2.3. კონტრაქტების იძულების გამამართლებელი კონსტიტუციური საფუძველი

როგორც წესი, სავალდებულო დაზღვევათა უდიდესი ნაწილი პირის სამოქალაქო პასუხისმგებლობის დაზღვევას ეხება. სავალდებულო დაზღვევით ხელშეკრულების შინაარსის თავისუფლების შეზღუდვა ხდება კანონმდებლის მიერ ხელშეკრულების შინაარსის მინიმალური სტანდარტის დაწესებით და მინიმალური სადაზღვევო თანხის დადგენით, ხოლო ხელშეკრულების დადების თავისუფლების შეზღუდვა ხდება მზღვეველის კონტრაქტების იძულებით. კერძოდ, სავალდებულო დაზღვევის ხელშეკრულების დადებისას მზღვეველი ვალდებულია დადოს დაზღვევის ხელშეკრულება ნებისმიერ პირთან,<sup>8</sup> ხოლო უარის თქმის შემთხვევაში, დამზღვევეს უფლება აქვს სასამართლო წესით მოსთხოვოს მზღვეველს დაზღვევის განხორციელება.<sup>9</sup>

სავალდებულო დაზღვევა, კონტრაქტების იძულებაა. გარდა იმისა, რომ იგი მიმართულია განსაკუთრებით საშიში ან მაღალი რისკის მქონე საქმიანობით (ქმედებით) დაკავებული პირებისკენ და ავალდებულებს მათ ხელშეკრულების დადებას, იგი ასევე წარმოადგენს მზღვეველის კონტრაქტების იძულების საშუალებას. ამასთან გასათვალისწინებელია, რომ თუ სახელმწიფო კონკრეტული საქმიანობის (პროფესიის, ქმედების) განსახორციელებლად სამოქალაქო პასუხისმგებლობის დაზღვევას წინაპირობად აყენებს, მაშინ შესაბამისი სადაზღვევო პროდუქტი ხელმისაწვდომი უნდა იყოს სადაზღვევო ბაზარზე.<sup>10</sup>

კონტრაქტების იძულება სახელშეკრულებო სამართალში, სკ-ის 54-ე მუხლიდან გამომდინარე, მხოლოდ იშვიათ გამოჩვენების შემთხვევაში დაიშვება. ეს გამოჩვენების ყოველთვის კანონით განისაზღვრება. სკ-ის 801-ე მუხლის თანახმად, “კანონით შეიძლება გათვალისწინებული იყოს სავალდებულო დაზღვევა, რომლის მიმართაც გამოიყენება ამ თავის წესები, თუ ეს არ

<sup>8</sup> საქართველოს კანონი დაზღვევის შესახებ, (02.05.1997) 5 V მუხლი.

<sup>9</sup> საქართველოს კანონი დაზღვევის შესახებ, (02.05.1997) 6 I მუხლი.

<sup>10</sup> *Looschelders/Pohlmann, Versicherungsvertragsgesetz, Kommentar, 2. Aufl., 2011, § 113, Rn. 4.*

ენინაალმდეგება კანონმდებლობას სავალდებულო დაზღვევის შესახებ.” სავალდებულო დაზღვევის შემოღება ყოველთვის კანონის ძალით ხდება. არცერთ სხვა ნორმატიულ აქტს, კანონის გარდა, არ შეუძლია დაადგინოს სავალდებულო დაზღვევა.

ბუნებრივია, ჩნდება კითხვა, შეესაბამება თუ არა სავალდებულო დაზღვევის შემოღება კონსტიტუციით ნაგულისხმევ ლეგიტიმურ მიზანს და რამდენად გამართლებულია კონტრაჰირების იძულება. განსაკუთრებით მაშინ, როდესაც თითოეულ, პოტენციურად პასუხისმგებელ პირს შეუძლია, ნებაყოფლობითი დაზღვევის ხელშეკრულებით, დაიცვას თავისი ინტერესი და აღნიშნულის თაობაზე გადაწყვეტილება ყოველგვარი იძულების გარეშე მიიღოს. სხვადასხვა ქვეყანაში ჩატარებულმა კვლევამ აჩვენა, რომ ნებაყოფლობითი დაზღვევის შემთხვევაში, მოსახლეობის დიდი ნაწილი, თავს იკავებს დაზღვევის ხელშეკრულების დადებისგან, რისი ნათელი მაგალითიცაა საქართველო. დაზღვევის სახელმწიფო ზედამხედველობის სამსახურის მიერ გამოქვეყნებული სადაზღვევო ბაზრის 2020 წლის ექვს თვიანი მიმოხილვის თანახმად, საქართველოში ავტომობილების საერთო რაოდენობის შვიდი პროცენტია დაზღვეული. ამასთან, საყურადღებოა, რომ დაუზღვეველ პირთა უდიდეს ნაწილს ზიანის სრულად კომპენსაციის შესაძლებლობა არ აქვთ.

#### 2.2.4. კონტრაჰირების იძულების ლეგიტიმური მიზანი

მაინც რა არის ის ლეგიტიმური მიზანი, რაც მზღვეველის კონტრაჰირების იძულებას და ხელშეკრულების თავისუფლების შეზღუდვას კანონიერ ძალას ანიჭებს.

ნებისმიერი სახელმწიფო ღონისძიების გატარებისას, მათ შორის, სავალდებულო დაზღვევის შემოღებისასაც, სახელმწიფომ უნდა დაიცვას და მხედველობაში მიიღოს პროპორციულობის პრინციპი. კერძოდ, ხელშეკრულების დად-

ბის იძულების კოდიფიცირებისას, კანონმდებელმა უნდა მოახდინოს სამართლებრივი პასუხისმგებლობის შედეგების, განსაკუთრებით კი ეკონომიკური შედეგების, კომპენსირება. ამასთან ერთად, მან უნდა გაითვალისწინოს, რომ სოციალურ სახელმწიფოს არ აქვს უფლება აიძულოს მოქალაქე, თუნდაც თავის საკეთილდღეოდ, განახორციელოს რაიმე მოქმედება. აღნიშნულიდან გამომდინარე, დაზღვევის ვალდებულების კოდიფიცირების ლეგიტიმურობა არ შეიძლება გამართლებული იყოს მხოლოდ ზიანის მიმყენებლის ინტერესებითა და კეთილდღეობით. აუცილებელია არსებობდეს პოტენციურად დაზარალებული მხარის დაცვის განსაკუთრებული საჭიროება, რაც ხელშეკრულების თავისუფლების შეზღუდვას ლეგიტიმურობას მიანიჭებს. სწორედ აქედან გამომდინარე, სადაზღვევო ვალდებულების ძირითადი მიზანი უნდა იყოს მსხვერპლის დაცვა. იმ შემთხვევაში, თუ მხოლოდ ზიანის მიმყენებლის დაცვა გაამართლებდა სამოქალაქო პასუხისმგებლობის სავალდებულო დაზღვევის შემოღებას, მაშინ ცხოვრების ყველა სფეროში, პასუხისმგებლობის მაღალი ალბათობის გათვალისწინებით, სამოქალაქო პასუხისმგებლობის ნებაყოფლობითი დაზღვევისთვის სამოქმედო არეალი აღარ დარჩებოდა. უფრო მეტიც, კანონმდებელი ვალდებული იქნებოდა ყველა მოქალაქისთვის შემოეღო სამოქალაქო პასუხისმგებლობის სავალდებულო დაზღვევა.

მართალია, თავად სავალდებულო დაზღვევის შესახებ ცალკეულ კანონთა ტექსტებით, დაზღვევის მიზნები არ არის გამყარებული, მაგრამ სასამართლო პრაქტიკასა და დოქტრინაში აღიარებულია, რომ სავალდებულო რეგულაციის შემოღებისას კანონმდებელს აქვს ორი მიზანი: პირველი, საკანონმდებლო რეგულაციის შემოღებით, იგი ახდენს კომპენსაციის თაობაზე დაზარალებულის მოთხოვნის უზრუნველყოფას<sup>11</sup> და მეორე, იცავს ზიანის მიმყენებელ პირს იმ ფინანსური ნწეხისგან, რომელიც მას დელიქტური/სახელშეკრულებო ზიანის ანაზღაურებისას

<sup>11</sup> უმრავლეს ევროპულ სახელმწიფოთა კანონმდებლობა, დაზარალებულს აძლევს უფლებას, დამზღვევის გაკოტრების შემთხვევაში, პირდაპირ მიმართოს

სამოქალაქო პასუხისმგებლობის მზღვეველ კომპანიას, სადაზღვევო ანაზღაურება გაკოტრების მასაში არ შედის.

ადგება. სავალდებულო დაზღვევას დაზარალებული მესამე პირებისთვის განსაკუთრებული მნიშვნელობა აქვს. სამოქალაქო პასუხისმგებლობის სავალდებულო დაზღვევის დროს, მზღვეველი, კანონმდებლის მიერ დადგენილი მინიმალური ლიმიტის ფარგლებში, ყოველთვის არის ვალდებული აუნაზღაუროს დაზარალებულს ზიანი. ეს ვალდებულება მას აკისრია მაშინაც კი, როდესაც მზღვეველი, ზოგადი წესის თანახმად, დამზღვევის წინაშე პასუხისმგებლობისაგან თავისუფალია. მაგალითად, სკ-ის 829-ე მუხლის თანახმად, „მზღვეველი თავისუფლდება თავისი მოვალეობის შესრულებისგან თუ დამზღვევმა დაზღვევით გათვალისწინებული შემთხვევა გამოიწვია განზრახ ან უხეში გაუფრთხილებლობით.“ ყველა სავალდებულო დაზღვევის მარეგულირებელი ნორმა ითვალისწინებს მზღვეველის ვალდებულებას ნებისმიერ შემთხვევაში აუნაზღაუროს დაზარალებულს ზიანი და ამის შემდეგ, რეგრესული მოთხოვნის უფლებით, დამზღვევისგან დაიბრუნოს გადახდილი თანხა. მაგალითად, საქართველოს ტერიტორიაზე მოძრავი, უცხო სახელმწიფოში რეგისტრირებული ავტოსატრანსპორტო საშუალების მფლობელის სამოქალაქო პასუხისმგებლობის სავალდებულო დაზღვევის შესახებ საქართველოს კანონის მე-10 მუხლი ადგენს მზღვეველის უფლებას, სადაზღვევო ანაზღაურების გადახდის შემდეგ, რეგრესის წესით მოთხოვნა დააყენოს ზიანის მიყენებისთვის პასუხისმგებელი პირის მიმართ, მათ შორის ისეთ შემთხვევაში, როდესაც მან სადაზღვევო შემთხვევა განზრახ გამოიწვია. ეს კი იმას ნიშნავს, რომ სამოქალაქო პასუხისმგებლობის სავალდებულო დაზღვევის დროს, მზღვეველი, დაზარალებული მესამე პირის წინაშე, პასუხისმგებელია მაშინაც კი, როდესაც საერთო წესის მიხედვით, (ზიანის განზრახ გამოწვევა) იგი ანაზღაურებისაგან თავისუფალი უნდა ყოფილიყო. ზემოაღნიშნული მაგალითი ცხადყოფს, რომ სავალდებულო დაზღვე-

ვისას ყურადღება გამახვილებულია, არა მხოლოდ დამზღვევის ინტერესის დაცვაზე, არამედ დაზარალებულის ინტერესზე. იგი უნდა გათავისუფლდეს იმგვარი საფრთხის რეალიზაციისგან, როგორცაა მისი მოთხოვნის დაკმაყოფილების შეუძლებლობა დამზღვევის გადახდის უუნარობის შემთხვევაში. აღნიშნული მიზნები მკაფიოდ წარმოაჩენს დაზღვევის სოციალურ ფუნქციას, რაც მნიშვნელოვანი საზოგადოებრივი ინტერესის განსაკუთრებული, საყოველთაო და უნივერსალური დაცვის უზრუნველყოფაში ვლინდება.

ორივე მიზნის მკაფიო გამოხატულებაა ის ფაქტი, რომ სავალდებულო დაზღვევათა უდიდესი ნაწილი სამოქალაქო პასუხისმგებლობის დაზღვევას ეხება.<sup>12</sup> იგი იცავს პოტენციურ დაზარალებულს (მსხვერპლის დაცვის ფუნქცია) კომპენსაციის გარეშე დარჩენისაგან. პასუხისმგებლობის დაზღვევის დროს დაზარალებულს მზღვეველის სახით, ფინანსურად სტაბილური მოვალე ჰყავს, რომლისგანაც ზიანის ანაზღაურების მეტი გარანტია გააჩნია. სკ-ის 839-ე მუხლის თანახმად, სწორედ “სამოქალაქო პასუხისმგებლობის დაზღვევის ხელშეკრულებით არის მზღვეველი მოვალე გაათავისუფლოს დამზღვევი იმ ვალდებულებისაგან, რომელიც მას ეკისრება მესამე პირის წინაშე დაზღვევის პერიოდში წარმოშობილი პასუხისმგებლობის გამო”. საქართველოს კანონმდებლობა, განსხვავებით მრავალი ევროპული ქვეყნის კანონმდებლობისაგან, პასუხისმგებლობის სავალდებულო დაზღვევათა მცირე წრეს განსაზღვრავს. მათ მიეკუთვნება: ნოტარიუსთა სავალდებულო პროფესიული დაზღვევა,<sup>13</sup> აუდიტორის ან აუდიტორული ფირმის მიერ უფლებამოსილების განხორციელების მთელი პერიოდის განმავლობაში პროფესიული პასუხისმგებლობის დაზღვევა,<sup>14</sup>

<sup>12</sup> *Looschelders/Pohlmann, Versicherungsvertragsgesetz, Kommentar, 2. Aufl., 2011, § 1, Rn. 43.*

<sup>13</sup> საქართველოს იუსტიციის მინისტრის ბრძანება №58 (17.03.2010), ნოტარიუსთა სავალდებულო პროფესიული დაზღვევის არსებითი პირობებისა და

სადაზღვევო თანხის მინიმალური ოდენობის განსაზღვრის შესახებ.

<sup>14</sup> ბუღალტრული აღრიცხვის, ანგარიშგებისა და აუდიტის ზედამხედველობის სამსახურის უფროსის ბრძანება №12 (17.10.2016).

კერძო აღმასრულებლის სამოქალაქო პასუხისმგებლობის სავალდებულო დაზღვევა,<sup>15</sup> მასობრივი თავშეყრის ობიექტების განსაზღვრისა და მათი მფლობელების მიერ მესამე პირის წინაშე სამოქალაქო პასუხისმგებლობის სავალდებულო დაზღვევა,<sup>16</sup> საქართველოს ტერიტორიაზე მოძრავი, უცხო სახელმწიფოში რეგისტრირებული ავტოსატრანსპორტო საშუალების მფლობელის სამოქალაქო პასუხისმგებლობის სავალდებულო დაზღვევა,<sup>17</sup> სადაზღვევო ბროკერის პროფესიული პასუხისმგებლობის დაზღვევა.<sup>18</sup> ასევე, პროფესიული პასუხისმგებლობის სავალდებულო დაზღვევა ევალება გადახდისუნარიობის პრაქტიკოსს.<sup>19</sup>

### 2.3. დასკვნა

თუ სავალდებულო დაზღვევას ევროპული ქვეყნების მაგალითზე განვიხილავთ, შეიძლება ითქვას, სავალდებულო დაზღვევის სიმრავლე, სახელმწიფოს განვითარების დონის პირდაპირ პროპორციულია. აღნიშნულის ნათელი მაგალითია ფრანგული სამართალი. აქ სადაზღვევო სამართალი სავალდებულო ნორმებით არის გაჯერებული და მიეკუთვნება ე. წ. *ordre public*-ს. შესაბამისად, ხელშეკრულების თავისუფლების პრინციპი *liberte contractuelle*,<sup>20</sup> არსებითად შეზღუდულია. დღესდღეობით საფრანგეთში 120-

მდე სავალდებულო დაზღვევა მოქმედებს, განსაკუთრებით სხეულის დაზიანების კომპენსაციის უზრუნველსაყოფად.<sup>21</sup> ყველა სავალდებულო დაზღვევისთვის მოქმედებს დაზღვევის ზედამხედველობის სამსახურის მიერ მონონებული ხელშეკრულების სტანდარტული პირობების მოდელი, რომლის საწინააღმდეგო შეთანხმებაც ბათილია (*non écrite*).<sup>22</sup> ხელშეკრულების პირობათა იურიდიული ინტერპრეტაცია შესაძლებელია, მხოლოდ იმ შემთხვევაში, თუ იგი გათვალისწინებულია კანონით, გამონაკლისის სახით.<sup>23</sup> აღნიშნული გამონაკლისის დაშვება, როგორც წესი, ეხება მზღვეველისთვის ხელსაყრელ იურიდიულ ნორმებს, რომელთა მოქმედების არეალი შეიძლება შეიზღუდოს ან გამოირიცხოს ხელშეკრულებით. მეორეს მხრივ, სამართლებრივ დანაწესთა დიდი ნაწილი არც დამზღვევის სასარგებლოდ არ არის ცვალებადი და იგი ინარჩუნებს იმ სახეს, რაც კანონმდებლის მიერ არის დადგენილი.

სავალდებულო დაზღვევის სიმრავლე გვხვდება სხვა სახელმწიფოებშიც. მაგალითად, პორტუგალიაში 70-ზე მეტი სავალდებულო დაზღვევა მოქმედებს. ათობით სხვადასხვა სავალდებულო დაზღვევას იცნობს ბელგია. გერმანიაში კი, 100-ზე მეტი სავალდებულო დაზღვევა მოქმედებს.<sup>24</sup>

<sup>15</sup> საქართველოს იუსტიციის მინისტრის ბრძანება №118 (29.06.2009).

<sup>16</sup> საქართველოს მთავრობის დადგენილება №177 (29.03.2019).

<sup>17</sup> საქართველოს კანონი საქართველოს ტერიტორიაზე მოძრავი უცხო სახელმწიფოში რეგისტრირებული ავტოსატრანსპორტო საშუალების მფლობელის სამოქალაქო პასუხისმგებლობის სავალდებულო დაზღვევის შესახებ (15.12.2017).

<sup>18</sup> საქართველოს დაზღვევის სახელმწიფო ზედამხედველობის სამსახურის უფროსის ბრძანება №38 (27.09.2019).

<sup>19</sup> საქართველოს იუსტიციის მინისტრის ბრძანება №696 (30.03.2021).

<sup>20</sup> საფრანგეთის დაზღვევის კოდექსი - Art. 1134 Code civil.

<sup>21</sup> საფრანგეთის სავალდებულო დაზღვევის შესახებ ვრცლად იხ. *Hedderich, Pflichtversicherung*, 2011, 43 ff. [https://books.google.ge/books/p/mohr\\_siebeck?id=IFWO U1uuSsgC&pg=PR10&source=gbs\\_selected\\_pages&ca d=1#v=onepage&q&f=false](https://books.google.ge/books/p/mohr_siebeck?id=IFWO U1uuSsgC&pg=PR10&source=gbs_selected_pages&ca d=1#v=onepage&q&f=false)

<sup>22</sup> *Bruns, Privatversicherungsrecht*, Verl. C.H. Beck, München, 2015, § 35, Rn. 6.

<sup>23</sup> *Code des assurances* Art. L. 111-2 C. ass. <https://www.legifrance.gouv.fr/codes/id/LEGITEXT00006073984/>

<sup>24</sup> ჯანმრთელობის დაზღვევა (*Krankenversicherung*), საზღვარგარეთ ყოფნის დროს ჯანმრთელობის დაზღვევა (*Auslandskrankenschutzversicherung*), სარისკო სიცოცხლის დაზღვევა (*Risikolebensversicherung*), ავტომობილის მფლობელის სამოქალაქო პასუხისმგებლობის დაზღვევა (*Kfz-Haftpflichtversicherung*), მოტოციკლეტის მფლობელის სამოქალაქო პასუხისმგებლობის დაზღვევა (*Motorrad-Haftpflichtversicherung*), სამოქალაქო პასუხისმგებლობის სავალდებულო დაზღვევა (*Private Haftpflichtversicherung*), საყოფაცხოვრებო დაზღვევა (*Hausratversicherung*), შენობის დაზღვევა (*Gebäudeversicherung*), პროფესიული უნარიანობის დაზღვევა (*Berufsunfähigkeitsversicherung*), იურიდიული ხარჯების დაზღვევა (*Rechtsschutzversicherung*), ცხოველის მფლობელის სამოქალაქო პასუხისმგებლობის

სახელმწიფოების მიხედვით სავალდებულო დაზღვევის განსხვავებული გავრცელება იმაზე მიუთითებს, რომ სხვადასხვა სოციალური და პოლიტიკურ-ეკონომიკური გარემოებები უბიძგებს ეროვნულ კანონმდებლობებს, კონკრეტული რისკის დასაფარად, შემოიღოს სავალდებულო დაზღვევა. პრაქტიკაში, სავალდებულო დაზღვევის შემოღებისას, კანონმდებლის მოქმედების თავისუფლება შემოფარგლულია მხოლოდ იმით, რომ საჭირო სავალდებულო დაცვა ხელმისაწვდომი იყოს ბაზარზე.<sup>25</sup> ეს როგორც

ნესი უპრობლემოა, როდესაც ესა თუ ის სადაზღვევო პროდუქტი, რომლის სავალდებულო დაზღვევასაც გეგმავს კანონმდებელი, ბაზარზე ნებაყოფლობითი დაზღვევის სახით უკვე არსებობს. თუ ამგვარად არ არის და არც სადაზღვევო ინდუსტრიას სურს სამომავლოდ უზრუნველყოს რისკის დაფარვა, რადგან თვლის, რომ მაგალითად, ტერორისტული აქტებით, სტიქიური უბედურებით, გენეტიკური ინჟინერიის ან ტექნოლოგიების გამოყენების შედეგად დამდგარი ზიანი მისთვის არადაზღვევადია, მაშინ სავალდებულო დაზღვევის შემოღება ვერ მოხდება.

დაზღვევა (Tierhalterhaftpflichtversicherung - განსხვავდება მინების მიხედვით და დამოკიდებულია ცხოველის ჯიშზე).

<sup>25</sup> *Looschelders/Pohlmann, Versicherungsvertragsgesetz, Kommentar, 2. Aufl., 2011, § 113, Rn. 4.*

## არაპირდაპირი ზიანი, სარჩელის დასაშვებობა, ინდ. აქტის მიმართ კანონიერი ნდობა

ასოც. პროფ. დოქ. გიორგი რუსიაშვილი

### ფაბულა

2023 წლის ივნისში აღძრული სარჩელით მოსარჩელე მოპასუხისაგან ითხოვს საკუთარი სახელით პირადად მისთვის, როგორც ფიზიკური პირისათვის, მიყენებული ზიანის ანაზღაურებას, რომელიც, მისი აზრით, მიადგა მოპასუხე სააქციო საზოგადოების (შემდგომში: მოპასუხე) შვილობილის შვილობილი კომპანიის, კომპანია „ალფას“ (შემდგომში: „ალფა“), ქმედებების შედეგად. მოსარჩელის მტკიცებით, მას ზიანი მიადგა იპოთეკარი „ალფას“ მიერ, აუქციონის წესების დარღვევით სს „ბეტას“ (შემდგომში: „ბეტა“) აქტივების რეალიზაციის შედეგად, რამაც გამოიწვია ამ კომპანიის გაკოტრება და, საბოლოო ჯამში, ლიკვიდაცია. აღნიშნული რეალიზაცია განხორციელდა 2016 წელს.

მოსარჩელე მიიჩნევს, რადგან „ბეტა“ არის იმ შპს-ის („მოსარჩელის კომპანია“) შვილობილი, რომელშიც ჰქონდა 100%-იანი წილი მოსარჩელეს და მისმა გაკოტრებამ გააუფასურა ამ შვილობილ კომპანიაში წილის ღირებულება, ამით მას, როგორც „ბენეფიციარ მესაკუთრეს“ მიადგა ზიანი, რომელიც მოპასუხის კუთვნილი კომპანიების გავლით, საბოლოოდ, მოგების სახით, ამ მოპასუხესთან დაიღეჭა. „ალფას“ ქმედებების შესახებ ინფორმაცია ჰქონდათ ასევე მოპასუხის სამეთვალყურეო საბჭოს წევრებსაც.



2020 წელს კანონიერ ძალაში შევიდა საქართველოს უზენაესი სასამართლოს მიერ უცვლელად დატოვებული გადაწყვეტილება, დავაზე (რომელიც 2016 წელსვე დაიწყო), მოსარჩელის კომპანიასა (მოსარჩელე მხარე) და მოპასუხის შვილობილსა და შვილობილის შვილობილ კომპანიებს (მეორე მხარე) შორის, რომლის ფარგლებშიც სასამართლომ დაადგინა, რომ მოსარჩელის კომპანიას არ ჰქონდა მოთხოვნები „ალფას“ მიმართ, იმ ქმედებებიდან

გამომდინარე, რომლებიც უკავშირდებოდა „ალფას“ მიერ „ბეტას“ კუთვნილი ქონების აუქციონზე რეალიზაციას. „მოსარჩელის კომპანიის“ მოთხოვნა სასამართლომ უარყო არა მხოლოდ იმის გამო, რომ მას, როგორც „ბეტას“ მხოლოდ პარტნიორს („ბეტაში“ წილის მფლობელს), არ მიაღდა პირდაპირი ზიანი, არამედ ასევე იმის გამო, რომ ვერ ამოიკითხა „ალფას“ ქმედებებში არამართლზომიერი ქმედების ნიშნები.

მოსარჩელე მოპასუხის წინააღმდეგ (რომელიც გერმანიაში დაარსებული კომპანიაა) 2019 წლიდან უკვე აწარმოებდა დავას, თუმცა გერმანულმა სასამართლომ მისი სარჩელი განუხილველად დატოვა ადვოკატის ხარჯების წინასწარი უზრუნველყოფის წარუდგენლობის გამო.

გარდა სამოქალაქო-სამართლებრივი სარჩელის შეტანისა, მოსარჩელემ 2022 წელს განცხადებით მიმართა „ეროვნულ მაკონტროლებელს“ („ალფას“ საქმიანობაზე სახელმწიფო ზედამხედველობის განმახორციელებელ საჯარო სამართლის იურიდიული პირს) და მოსთხოვა მას შეემონმებინა „ალფას“ ქმედებების მართლზომიერება, უფრო ზუსტად კი, იყო რა მოსარჩელე ამ ქმედებების არამართლზომიერებაში დარწმუნებული, „ეროვნული მაკონტროლებლისაგან“ ითხოვდა „ალფას“ წინააღმდეგ სადამსჯელო ღონისძიებების განხორციელებას.

თავის მხრივ, „ალფა“, „ბეტას“ აქტივების რეალიზაციისას, მოქმედებდა „ეროვნული მაკონტროლებლის“ ნებართვით – ატყობინებდა მას ზუსტ ინფორმაციას, როგორც ამ პროცესის მიმდინარეობას, ასევე, შედეგებს და პერიოდულად იღებდა მისგან შესაბამის წერილობით „დასტურს“ განხორციელებული ქმედებების „სისწორესთან“ დაკავშირებით; მოგვიანებით, აწვდიდა მას წლიურ ანგარიშებს და იღებდა ქონების რეალიზაციიდან ამონაგების განკარგვასთან დაკავშირებულ მითითებებს.

*შეაფასეთ სამართლებრივი მდგომარეობა! ქართული სასამართლოს განსჯადობა დადგენილია.*

## კაზუსის ამოხსნა

I. ზიანის ანაზღაურების მოთხოვნა.....	49
1. ზიანის ანაზღაურების მოთხოვნის გამორიცხვა.....	50
ა) არაპირდაპირი ზიანის ანაზღაურების გამორიცხვა.....	50
ბ) მოპასუხისათვის „ალფას“ ქმედებების შერაცხვის შეუძლებლობა.....	51
2. მოთხოვნა უსაფუძვლო გამდიდრებიდან მოპასუხის წინააღმდეგ.....	52
II. სარჩელის უპერსპექტივობა.....	53
1. ხანდაზმულობა.....	53
2. სასარჩელო მოთხოვნების იდენტურობა.....	54
IV. „ეროვნული მაკონტროლებლისათვის“ მიმართვა.....	55
1. სასამართლოს გადაწყვეტილების რევიზიის დაუშვებლობა ადმინისტრაციული ორგანოს მხრიდან.....	56
2. მოსარჩელე, როგორც არაუფლებამოსილი განმცხადებელი.....	56
3. „ალფას“ კანონიერი ნდობა „ეროვნული მაკონტროლებლის“ მოქმედებების მიმართ.....	57
ა) კანონიერი ნდობა აღმჭურველი ინდივიდუალური ადმინისტრაციულ-სამართლებრივი აქტის მიმართ.....	57

ბ) კანონიერი ნდობა „ეროვნული მაკონტროლებლის“ მიერ მიწოდებული ინფორმაციისა და კონსულტაციის საფუძველზე.....	58
გ) „პასიური თმენა“ როგორც კანონიერი ნდობის განმაპირობებელი.....	59

### I. ზიანის ანაზღაურების მოთხოვნა

მოსარჩელის ფაქტობრივ მოთხოვნას, „ბეტას“ აქტივების ან მათი ღირებულების დაბრუნებასთან დაკავშირებით, სამართლებრივად შეიძლება შეესატყვისებოდეს დელიქტური ან სახელშეკრულებო ზიანის ანაზღაურების მოთხოვნები ან უსაფუძვლო გამდიდრებისმიერი (კონდიქციური) მოთხოვნა. თუმცა, შესაძლებელია, იმ დაშვებითაც, რომ „ალფას“ მიერ „ბეტას“ აქტივების რეალიზაციით მისი მხრიდან ამ ხსენებული მოთხოვნების წინაპირობები შესრულდა



(მართლსაწინააღმდეგო ზიანის მიყენება, ვალდებულების დარღვევა, ქონებრივი სიკეთის უსაფუძვლოდ მოპოვება), ყველა ეს მოთხოვნა მხოლოდ „ბეტას“ ჰქონდეს, რომელიც ამჟამად უკვე ლიკვიდირებულია და შესაბამისად, ველარ იქნება სამართალურთიერთობის სუბიექტი და ველარ წარადგენს შესაბამის მოთხოვნებს,<sup>1</sup> ხოლო მოსარჩელე კი – არ არის შესაბამისი მოთხოვნების მფლობელი.

### 1. ზიანის ანაზღაურების მოთხოვნის გამო-რიცხვა

მოსარჩელის ზიანის ანაზღაურების დელიქტური მოთხოვნა მოპასუხის მიმართ შეიძლება გამოორიცხული იყოს იმ საფუძვლით, რომ მას პირდაპირი ზიანი არ მისდგომია, ხოლო არაპირდაპირი ზიანი კი არ არის ანაზღაურებადი. გარდა ამისა, ზიანის ანაზღაურების მოთხოვნა კონკრეტული პირის მიმართ არ არსებობს ასევე მაშინაც, როდესაც ზიანის უშუალო მიმყენებელი სხვა პირია, რომლის ქმედებაც არ შეერაცხება მოთხოვნის ადრესატს.

#### ა) არაპირდაპირი ზიანის ანაზღაურების გამოორიცხვა

ვინაიდან, ფაბულის მიხედვით, მოსარჩელესა და მოპასუხეს შორის რაიმე სახელშეკრულებო ურთიერთობა არ არსებობდა, მოსარჩელის ზიანის ანაზღაურების მოთხოვნა შეიძლება გამომდინარეობდეს მხოლოდ დელიქტიდან, უფრო ზუსტად კი, სკ-ის 992-ე მუხლიდან. თუმცა, ეს მოთხოვნა გამოორიცხული იქნება, თუ აქ არაპირდაპირი ზიანის ანაზღაურებაა მოთხოვნილი.

დელიქტური პასუხისმგებლობის სტრუქტურა პირდაპირ გამოორიცხავს არაპირდაპირი ზიანის ანაზღაურებას. დელიქტურ სამართალში სკ-ის 992-ე მუხლის მიხედვით ანაზღაურდება მხოლოდ მართლსაწინააღმდეგოდ მიყენებული

ზიანი, მართლსაწინააღმდეგობა კი მაშინ არის სახეზე, თუ მოხდა აბსოლუტური უფლების ხელყოფა, როგორც არის საკუთრება და სხვა საწინააღმდეგო უფლებები და ა. შ. ან დამცავი ნორმის დარღვევა ან განზრახ ამორალურად ზიანის მიყენება. ყველა სხვა შემთხვევაში ზიანი განეკუთვნება ე. წ. „სუფთა“ ქონებრივ ზიანს, რომელიც არ ანაზღაურდება.<sup>2</sup>

აქ აბსოლუტური სიკეთე ხელყოფილი არ არის. წილის ღირებულების შემცირება არ არის იდენტური წილიდან, როგორც უფლებებისა და ვალდებულებების ნაკრებიდან, გამომდინარე აბსოლუტური უფლებების ხელყოფისა. მესაკუთრეს ან წილის მფლობელს არ აქვს აბსოლუტური უფლება იმისა, რომ მისი უფლების ობიექტი ყოველთვის შეინარჩუნებს შესაბამის ღირებულებას. გაუფასურება წარმოადგენს ქონებრივ ზიანს, რომელიც მხოლოდ მაშინ იქნებოდა მართლსაწინააღმდეგო, თუ იარსებებდა დამცავი ნორმა, რაც აქ სახეზე არ არის.

ამგვარად, ე.წ. „ბენეფიციარ მესაკუთრეს“, რომელიც სამოქალაქო სამართლებრივად მესაკუთრე არ არის და არის მხოლოდ ეკონომიკური მოსარგებლე/ბენეფიციარი კომპანიის მოგებიდან, კომპანიისათვის ზიანის მიყენებით განიცდის მხოლოდ არაპირდაპირ ზიანს და ვერ ექნება ამ ზიანის მომყენებლის მიმართ ანაზღაურების მოთხოვნა, მაშინაც კი, თუ „აღფას“ მხრიდან მართლსაწინააღმდეგო ქმედებას ექნებოდა ადგილი. უარყო რა სასამართლომ უკვე „მოსარჩელის კომპანიის“ შემთხვევაში ზიანის ანაზღაურების მოთხოვნა, ამ არაპირდაპირობის მიზეზით, მით უფრო მოქმედებს ეს მოსარჩელის მიმართ, რომელიც ეკონომიკურ ბენეფიციართა ჯგუფში „მოსარჩელის კომპანიის“ შემდგომ მოდის და მით უფრო დაშორებულია პირდაპირ დაზიანებულ კომპანიას.

ამგვარად, მოსარჩელე აქ აპელირებს არაპირდაპირ ზიანზე, რომელიც პრინციპულად (ზოგადად) არაანაზღაურებადია.

<sup>1</sup> მენარმეთა შესახებ კანონით გათვალისწინებული ერთადერთი შემთხვევა (90-ე მუხლი), როდესაც ლიკვიდაციის პროცესის განახლებაა შესაძლებელი, ამ შემთხვევაში არ გვაქვს სახეზე.

<sup>2</sup> რუსიაშვილი, არაპირდაპირ დაზიანებული პირის მოთხოვნა და მისი გამოორიცხვა (1-2 ნაწილები), შედარებითი სამართლის ჟურნალი 11/2020, 45-51, შედარებითი სამართლის ჟურნალი 11/2020, 26-36 და იქ მითითებული ლიტერატურა.

## ბ) მოპასუხისათვის „ალფას“ ქმედებების შერაცხვის შეუძლებლობა

გარდა იმისა, რომ მოსარჩელე აქ ითხოვს არაპირდაპირი ზიანის ანაზღაურებას (რაც არა-ანაზღაურებადია), მისი მოთხოვნა შეიძლება გამორიცხული იყო ასევე იმ საფუძველით, რომ დელიქტი ჩაიდინა სხვა პირმა („ალფამ“), რომლის ქმედებაც მოპასუხეს არ შეერაცხება.

ერთადერთი შესაძლებლობა, რომ მოპასუხემ, რომელსაც პირდაპირ არ განუხორციელებია არც ერთი ის ქმედება, რომლის გამოც „ბეტამ“ დაკარგა თავისი აქტივები, პასუხი აგოს ამ ქმედებებისათვის, არის მისთვის ამ ქმედებების შერაცხვა – მოპასუხეს უნდა შეერაცხებოდეს „ალფას“ მიერ განხორციელებული ქმედებები.

სამოქალაქო კოდექსში არის სამი ძირითადი დანაწესი, რომელიც ითვალისწინებს ერთი პირის მიერ განხორციელებული ზიანის მიმყენებელი ქმედებები შერაცხვას სხვა პირისათვის, ანუ იმას, რომ ერთმა პირმა, მეორე პირის მიერ გამოწვეული ზიანისათვის აგოს პასუხი. ეს ეხება იურიდიულ პირებსაც. მოცემული ნორმებია სკ-ის 37 I, 396-ე და 997-ე მუხლები. „ალფას“ ქმედებების მოპასუხისათვის შერაცხვა სკ-ის 396-ე მუხლის მიხედვით აქ თავიდანვე გამორიცხულია, რადგან „ალფა“ არ წარმოადგენდა მოპასუხის „შესრულების დამხმარეს“ (Erfüllungsgehilfe) ამ დანაწესის გაგებით.

რაც შეეხება შერაცხვას სკ-ის 37 I მუხლის მიხედვით, ამ დანაწესის თანახმად, იურიდიულ პირს ე. წ. „შიდა ორგანოების“ (მაგ., სამეთვალყურეო საბჭო), რომლებიც უშუალოდ არ ახორციელებენ წარმომადგენლობით-ხელმძღვანელობით უფლებამოსილებას, მიერ ჩადენილი ქმედება შეერაცხება მხოლოდ მაშინ, როდესაც ეს ორგანო ან მისი წევრები, გამონაკლისის სახით, ახორციელებენ გარე ურთიერთობაში ეფექტის მქონე ქმედებებს (მაგ., იღებენ დადგენილებას, რომელიც მესამე პირის პატივს ხელყოფს და ამით აზიანებს მას).<sup>3</sup> მოპასუხის სამეთვალყურეო საბჭოს წევრების მიერ „ალფას“

მოქმედებების შესახებ ინფორმაციის ქონა საერთოდ ვერ ჩაითვლება ქმედებად (გამონაკლისი: შეტყობინების ვალდებულების არსებობა), მით უფრო ამგვარ, „გარე ურთიერთობაში ეფექტის მქონე“ ქმედებად.

საკამათო სასამართლო პრაქტიკის თანახმად<sup>4</sup>, კონცერნის შემთხვევაში, შვილობილი საზოგადოება, თეორიულად, შეიძლება ჩაითვალოს დედობილი კონცერნის მუშაკად. თუმცა ფაბულიდან გამომდინარე, მოპასუხისათვის „ალფას“ ქმედების შერაცხვა სკ-ის 997-ე მუხლის მიხედვით, შესაძლებელი იქნებოდა მხოლოდ მისი ორმაგი გამოყენებით. კერძოდ: თუ „ალფას“ დელიქტი შეერაცხებოდა მოპასუხის შვილობილ კომპანიას, ხოლო ამ შვილობილი კომპანიის დელიქტი შეერაცხებოდა თავად მოპასუხეს. მაგრამ თავად სკ-ის 997-ე მუხლი, უფრო ზუსტად კი, მისი მეორე წინადადება გამორიცხავს ამგვარი „ორმაგი შერაცხვის“ შესაძლებლობას. სკ-ის 997 2 მუხლის მიხედვით, პირველი წინადადებით გათვალისწინებული პასუხისმგებლობა არ დგება, ანუ, არ ხდება მუშაკის დელიქტის შერაცხვა, თუ საქმე ეხება ამ მუშაკის ბრალის გარეშე პასუხისმგებლობას (მაგ., სკ-ის 999-ე და მომდევნო მუხლები). მაგრამ სკ-ის 997-ე მუხლი თავად არის ბრალის გარეშე პასუხისმგებლობის საფუძველი – მეპატრონე მუშაკის დელიქტისათვის პასუხს აგებს ბრალის გარეშე (უმნიშვნელოა, მიუძღვის თუ არა მეპატრონეს ბრალი მუშაკის შერჩევაში და ა. შ.). შესაბამისად, სკ-ის 997 2 მუხლი გამორიცხავს რა ბრალის გარეშე დელიქტის შერაცხვის შესაძლებლობას, გამორიცხავს, ასევე, თავად სკ-ის 997 1 მუხლის მიხედვით დაფუძნებული პასუხისმგებლობის მეპატრონის მეპატრონისათვის შერაცხვის შესაძლებლობას – სკ-ის 997-ე მუხლის მიხედვით მუშაკისათვის შერაცხული (მუშაკის) მუშაკის დელიქტი ვერ იქნება ის დელიქტი, რომელიც მეპატრონეს შეერაცხება სკ-ის 997 1 მუხლის მიხედვით.

ამგვარად, მოსარჩელეს მოპასუხის წინააღმდეგ ზიანის ანაზღაურების მოთხოვნა ვერ ექნება, პირველ რიგში, იმ მიზეზით, რომ ეს არის

<sup>3</sup> MüKoBGB/Leuschner, 8. Aufl. 2018, BGB § 31 Rn. 19.

<sup>4</sup> BGH GRUR 2012, 1279; OLG Düsseldorf GRUR-RR 2013, 274, იხ. საპირისპირო მოსაზრება: MüKoBGB/Wagner, 8. Aufl. 2020, BGB § 831 Rn. 17.

არაანაზღაურებადი არაპირდაპირი ზიანი და, გარდა ამისა, მას არ შეეცლება “ალფას” ქმედებები.

## 2. მოთხოვნა უსაფუძვლო გამდიდრებიდან მოპასუხის წინააღმდეგ

საკითხავია, შეუძლია თუ არა მოსარჩელეს მოპასუხისაგან მოითხოვოს მისი შვილობილის შვილობილი კომპანიის („ბეტას“) გაკოტრებით მიღებული შემოსავალი ხელყოფის კონდიქციით, სკ-ის 982 I მუხლი.

ხელყოფის კონდიქციის აუცილებელი წინაპირობაა ხელყოფის „სხვის ხარჯზე“<sup>5</sup> (კონდიქციის კრედიტორის ხარჯზე) განხორციელება, რა შემთხვევაშიც გადამწყვეტია არა ქმედება (და მისი მართლსაწინააღმდეგობა), არამედ ხელყოფილი სამართლებრივი პოზიცია, კერძოდ, მისი დაცვითი სფერო და ფარგლები: აკუთვნებს თუ არა მართლწესრიგი კონდიქციის კრედიტორს ამ (ხელყოფილ) სამართლებრივ პოზიციას ექსკლუზიური განკარგვა-გამოყენების უფლებით (ე.წ. მიკუთვნებული სამართლებრივი

სფეროს თეორია – *Zuweisungstheorie*).<sup>6</sup> ამ შემთხვევაში მთავარი კრიტერიუმებია: 1. აკუთვნებს თუ არა კანონი ამ პოზიციას კონდიქციის კრედიტორს (სანივთო (170 I) ან ვალდებულებითი ძალით); 2. ფლობს თუ არა კრედიტორი ამ პოზიციის გამოყენების, გასხვისების ან სხვა გზით სასყიდლის მიღების შესაძლებლობას (სამოქალაქო ბრუნვაში აღიარებული რეალიზაციის შესაძლებლობა);<sup>7</sup> 3. აქვს თუ არა კრედიტორს უფლება მოსთხოვოს მოვალეს ხელშეშლის აღკვეთა;<sup>8</sup> 4. ამ კონკრეტული სამართლებრივი პოზიციის დაცვის შესაძლებლობა დელიქტური წესით.<sup>9</sup> ამგვარად, ხელყოფის კონდიქციით შეიძლება მხოლოდ იმ ქონებრივი სარგებლის უკუმოთხოვნა, რომელიც პირმა მოიპოვა სხვა პირის სამართლებრივი პოზიციის ხელყოფისა და ამ პოზიციის მისთვის მიკუთვნებული რეალიზაციის მონოპოლიის მითვისებით. აუცილებელია, რომ დაცული სამართლებრივი პოზიცია უფლებამოსილ პირს ანიჭებდეს მესამე პირთათვის მისი გამოყენების აკრძალვის შესაძლებლობას. მხოლოდ ნივთის მოპოვებისა და მოგების მიღების შანსი საკმარისი არ არის.<sup>10</sup>

<sup>5</sup> რუსიაშვილი, უსაფუძვლო გამდიდრების სამართლის სარეფორმო წინადადება, თბილისი 2020, 71; BGHZ 94, 165; BGHZ 99, 390.

<sup>6</sup> რუსიაშვილი, უსაფუძვლო გამდიდრების სამართლის სარეფორმო წინადადება, თბილისი 2020, 71; BGH NJW 1982, 1155; Lorenz, in Staudinger BGB, 15. Aufl., 2007, § 812 Rn. 23; Medicus/Petersen, Bürgerliches Recht, 24. Aufl., München 2013, Rn. 709.

<sup>7</sup> რუსიაშვილი, უსაფუძვლო გამდიდრების სამართლის სარეფორმო წინადადება, თბილისი 2020, 71; Hüffer, Die Eingriffskondiktion, JuS 1981, 265; Larenz/Canaris, Lehrbuch des Schuldrechts, II/2, München 1994, § 69 I 1 d; Schwab, in MüKo BGB, 7. Aufl., 2017, § 812 Rn. 248; Reuter/Martinek, Ungerechtfertigte Bereicherung, II, Tübingen 2016, § 7 III 2 c, § 7 III 2 d.

<sup>8</sup> რუსიაშვილი, უსაფუძვლო გამდიდრების სამართლის სარეფორმო წინადადება, თბილისი 2020, 72; Kleinheyder, Rechtsgutsverwendung und Bereicherungsausgleich, JZ 1970, 471.

<sup>9</sup> რუსიაშვილი, უსაფუძვლო გამდიდრების სამართლის სარეფორმო წინადადება, თბილისი 2020, 72; Larenz/Canaris, Lehrbuch des Schuldrechts, II/2, München 1994, § 69 I 1 c.

<sup>10</sup> რუსიაშვილი, უსაფუძვლო გამდიდრების სამართლის სარეფორმო წინადადება, თბილისი 2020, 72; BGHZ 107, 117: მაგალითად, დამქირავებელი შესაბამისი უფლებამოსილების გარეშე ქვექირავნობის ხელშეკრულების დადებით არ ხელყოფს დამქირავებლის სამართლებრივ პოზიციებს, არ აკარგვინებს მას ნივთის რეალიზაცია-გამოყენების რაიმე დამატებით შესაძლებლობას,

რომელიც უკვე არ ექნებოდა გაცემული ქირავნობის ხელშეკრულების ფარგლებში (Larenz/Canaris, Lehrbuch des Schuldrechts, II/2, München 1994, § 69 I 2 a; Lieb, in MüKo BGB, 4. Aufl., 2004, § 812 Rn. 266; Schwab, in MüKo BGB, 7. Aufl., 2017, § 812 Rn. 255) – მას აღარ ჰქონდა უკვე გაქირავებული საგნის კიდევ ერთხელ გაქირავების უფლება. არაუფლებამოსილი მესამე პირის მიერ დამქირავებლის ოთახებით სარგებლობის შემთხვევაში მოთხოვნის უფლება წარმოეშობა მხოლოდ დამქირავებელს და არა დამქირავებელ მესაკუთრეს (რუსიაშვილი/ევნატაშვილი, კაზუსები კანონისმიერ ვალდებულებით სამართალში, თბილისი 2016, 97). ამ შემთხვევაშიც გადამწყვეტია ის გარემოება, თუ ვის აკუთვნებს მართლწესრიგი ქონებრივი პოზიციის რეალიზაციის უფლებას, რაც წარმოადგენს კონდიქციის კრედიტორის იდენტიფიცირების საშუალებას. თუ პირი იყენებს იმ ცოდნას, რომელიც არ არის დაცული სპეციალური საწარმოო უფლებებით, აღიარებულია შესაბამისი საჯარო პროცედურის დაცვით და ამგვარად გასაჯაროებული და ზოგადად ხელმისაწვდომია, სახეზე არ არის იმ პირისათვის მიკუთვნებული უფლების სფეროში ჩარევა, რომელმაც მოიპოვა ეს ცოდნა საკუთარი სამეცნიერო კვლევის ფარგლებში.<sup>10</sup> მხოლოდ ვალდებულებითი მოთხოვნის უფლება საგნის დაბრუნებასთან და გამოთხოვასთან დაკავშირებით არ აკუთვნებს ამ საგანს უფლებამოსილ პირს, რის გამოც ამ საგნის განკარგვა (რაც აკარგვინებს უფლებამოსილ პირს შესაბამის მოთხოვნას) არ წარმოადგენს ამ პირის ქონების ხელყოფას მისთვის მიკუთვნებულ სამართლებრივ პოზიციებში ჩარევის გზით (BGH NJW 1993, 1919).

აქ „ალფას“ „ბეტას“ აქტივების რეალიზაციით არ ხელუყვია მოსარჩელის არც ერთი აბსოლუტური თუ მასთან გათანაბრებული სიკეთე, რომელსაც მართლწესრიგი მას მიანიჭებდა „მიკუთვნიებული სამართლებრივი სფეროს“ გაგებით. „ბენეფიციარი მესაკუთრეობა“, რომელზეც აპელირებდა მოსარჩელე, სამოქალაქო სამართლის გაგებით, არ წარმოადგენს არც საკუთრებას და არც რაიმე სხვა ხელყოფაუნარიან პოზიციას, რომელშიც მეორე პირის მხრიდან ჩარევის შემთხვევაში უფლებამოსილ პირს შეიძლება მიენიჭოს კონდიქცია. ბენეფიციარობა ეს არის მხოლოდ იმ ფაქტის კონსტანტაცია, რომ ერთი პირი მეორის ქონებიდან იღებს რაიმე სარგებელს – მაგალითად შვილი მამის ქონებიდან ალიმენტის სახით – თუმცა ეს მას საერთოდ არ ანიჭებს უფლებას, ამ ქონების შემცირების შემთხვევაში, მოსთხოვოს ამის გამომწვევ პირს რაიმე ტიპის კომპენსაცია, რადგან ეს უშუალოდ ქონების მფლობელის საქმეა და არა ამ არაპირდაპირად მოსარგებლის, რომლის (აბსოლუტური ან მათთან გათანაბრებული) უფლებებიც (რომელიც, აპრიორი ვერ ექნება მას ამ სხვა პირის ქონებაზე) ამ შემთხვევაში ხელყოფილი არ არის.

ამგვარად, მოსარჩელის უსაფუძვლო გამდიდრებისმიერი მოთხოვნა „ალფას“ წინააღმდეგ გამორიცხულია „მიკუთვნიებულ სამართლებრივ სფეროში“ ჩარევის არარსებობის გამო.

## II. სარჩელების უპერსპექტივობა

მოსარჩელის სარჩელი მოპასუხის წინააღმდეგ, გარდა იმისა, რომ მისი მატერიალურ-სამართლებრივად დასაბუთება შეუძლებელია (იხ. ზემოთ), შეიძლება იყოს ხანდაზმული და, გარდა ამისა, წარმოადგენდეს *res iudicata*-ს (სასამართლოს მიერ უკვე განსჯილ საქმეს) და იყოს დაუშვებელი.

### 1. ხანდაზმულობა

მაშინაც კი, თუ დავუშვებთ, რომ ამ ტიპის კონსტელაციაში დავის განახლება, საერთაშორისო კერძო სამართლის წესების მიხედვით,

ზოგადად და თეორიულად შეიძლება დასაშვებ იყოს, ეს ამ კონკრეტულ შემთხვევაში მაინც გამორიცხულია.

პირველ რიგში, ქართული სამართლის მიხედვით (რომლის პრინციპებიც ამ შემთხვევაში გადამწყვეტი იქნება), სასამართლოს მიერ სარჩელის განუხილველად დატოვება, მოსარჩელის მხრიდან უზრუნველყოფის წარუდგენლობის გამო, პროცესუალურად წარმოადგენს სარჩელის გატანის შემთხვევას.<sup>11</sup> ზოგადად, მოსარჩელეს სარჩელის გატანის შემდეგ, მხოლოდ მაშინ შეუძლია მისი თავიდან შემოტანა, თუ ეს გატანა არ განიმარტება სარჩელზე უარის თქმად.

მაშინაც, თუ ქართული სასამართლო ორივე ხსენებულ ბარიერს გადალახულად ჩათვლის, მოსარჩელის სარჩელი მოპასუხის წინააღმდეგ შეიძლება ხანდაზმული იყოს. კერძოდ, მოცემულ შემთხვევაში მოსარჩელე მოპასუხის წინააღმდეგ აყენებს დელიქტურ მოთხოვნას, რომლის ხანდაზმულობის ვადა სკ-ის 1008-ე მუხლის მიხედვით არის 3 წელი. აქ მოსარჩელე მისი დელიქტური მოთხოვნის დამფუძნებელ გარემოებებზე მიიჩნევდა „ალფას“ მიერ 2016 წელს განხორციელებულ ქმედებებს, რომლებმაც მას ზიანი მიაყენა. სკ-ის 130 I 2 მუხლის მიხედვით, ხანდაზმულობის ვადის დენა იწყება მას შემდეგ, რაც პირმა შეიტყო ან უნდა შეეტყო უფლების დარღვევის შესახებ, თუმცა შეტყობის ქვეშ არ იგულისხმება მოთხოვნის დამფუძნებელი ქმედების დეტალების შეტყობა, არამედ ზოგადი ცოდნის მოპოვება ამ მოთხოვნის განმაპირობებელ გარემოებებთან დაკავშირებით. კონკრეტული დელიქტური მოთხოვნის შემთხვევაში ეს გულისხმობს მოსარჩელის მიერ იმ ფაქტის გაცნობიერებას (ან გაცნობიერების სავალდებულობას), რომ „ალფამ“ განახორციელა ქმედებები, რის შემდეგაც მოსარჩელის კომპანიის შვილობილმა კომპანიამ დაკარგა ქონება და თუნდაც ჰიპოთეტურად „ალფას“ ქმედებები შეიძლება არ ყოფილიყო მართლზომიერი.

ეს მოსარჩელეს, სულ მცირე, „უნდა სცოდნოდა“ დაუყოვნებლივ, „ალფას“ მხრიდან ამ ქმედებების განხორციელებისთანავე – შპს „ბეტას“ კუთვნილი ქონების აუქციონზე გატანისთანავე

<sup>11</sup> MüKoZPO/Schulz, 6. Aufl. 2020, ZPO § 110 Rn. 40.

– გამომდინარე იქიდან, რომ აუქციონის შესახებ დეტალები საჯარო იყო და 2016 წლიდან მოყოლებული „მოსარჩელის კომპანია“ აწარმოებდა სასამართლო დავას (რომლის შესახებაც, მოსარჩელესაც, როგორც პარტნიორს, უნდა სცოდნოდა). გამომდინარე იქიდან, რომ 2019 წელს უკვე თავად მოსარჩელემ დაიწყო დავა გერმანულ სასამართლოში ისე, რომ შუალედში (2016 წლის შემდეგ) მის მიერ რაიმე ახალი ცოდნის მოპოვების ფაქტი არ ჩანს, ის ცოდნა, რომელიც მას ჰქონდა 2016-სა და 2019 წლებში, საკმარისი იყო სარჩელის შეტანისთვის და ამავდროულად სრულებით საკმარისი იყო სკ-ის 130 I 2 მუხლის გაგებით „შეტყობის“ ფაქტის არსებობისათვის.

ამგვარად, მოსარჩელის დელიქტური მოთხოვნისათვის სამწლიანი ხანდაზმულობის ვადის ათვლა დაიწყო 2016 წლიდან და 2023 წლისათვის ის ნებისმიერ შემთხვევაში ხანდაზმულია.

გერმანულ სასამართლოში სარჩელის შეტანით მოსარჩელის მოთხოვნის ხანდაზმულობის ვადის დენა არ შეწყვეტილა. მართალია, უცხოური სასამართლოს წინაშე სარჩელის წარდგენამ შეიძლება შეაჩეროს ასევე ნაციონალური სამართლის მიხედვით მოთხოვნის ხანდაზმულობის ვადის დენა (თუ ეს უცხოური სასამართლო პირდაპირ და ცალსახად არ არის არაგანსჯადი), თუმცა გერმანულმა სასამართლომ სარჩელი განუხილველად დატოვა, რა შემთხვევაშიც, სკ-ის 140 I მუხლის მიხედვით, სარჩელის შეტანა არანაირ ზემოქმედებას არ ახდენს ხანდაზმულობის ვადის დენაზე. ამ ვადის დენა გრძელდება შეუწყვეტლად. გამონაკლისს წარმოადგენს შემთხვევა, როდესაც უფლებამოსილი პირი სარჩელის განუხილველად დატოვებიდან 6 თვეში შეიტანს ახალ სარჩელს. ამ შემთხვევაში ხანდაზმულობის ვადა შეწყვეტილად ითვლება პირველი სარჩელის შეტანის დროიდან (სკ-ის 140 II მუხლი). მოსარჩელეს ეს აქ არ გაუკეთებია. შესაბამისად, მას სარჩელის ხანდაზმულობის ვადა გამოუსწორებლად აქვს გაშვებული.

## 2. სასარჩელო მოთხოვნების იდენტურობა

სსკ-ის 272 ბ) მუხლის მიხედვით, სასამართლო არ მიიღებს წარმოებაში ან მიღების შემთხ-

ვევაში შეწყვეტს წარმოებას, თუ არსებობს სასამართლოს კანონიერ ძალაში შესული გადაწყვეტილება ან განჩინება, რომელიც გამოტანილია დავაზე იმავე მხარეებს შორის, იმავე საგანზე და იმავე საფუძვლით (*res iudicata* – „ერთხელ განსჯილი საქმის განმეორებით განსჯის აკრძალვა“, *ne bis in idem*-პრინციპი).

მოცემულ შემთხვევაში, უკვე კანონიერ ძალაშია შესული გადაწყვეტილება, რომელიც ადასტურებს, რომ „ალფას“ ქმედებებში არც მართლწინააღმდეგობა (დელიქტური მოთხოვნის აუცილებელი წინაპირობა) და არც ვალდებულების დარღვევა (სახელშეკრულებო მოთხოვნის აუცილებელი წინაპირობა) არ იკითხებოდა. კერძოდ: ფაბულის თანახმად, 2020 წლამდე მიმდინარეობდა დავა „მოსარჩელის კომპანიასა“ (კომპანია, რომელშიც აქვს წილი მოსარჩელეს) და „ალფას“ შორის. ამ დავაზე სასამართლომ დაადგინა, რომ „მოსარჩელის კომპანიას“ არ ჰქონდა მოთხოვნა „ალფას“ მიმართ, იმ ქმედებებიდან გამომდინარე, რომლებიც უკავშირდებოდა „ალფას“ მიერ „მოსარჩელის კომპანიის“ კუთვნილი კომპანიის „ბეტას“ აქტივების რეალიზაციას აუქციონზე. „მოსარჩელის კომპანიის“ მოთხოვნა სასამართლომ უარყო არა მხოლოდ იმის გამო, რომ მას, როგორც „ბეტას“ დედობილის პარტნიორს, არ მიადგა პირდაპირი ზიანი (იხ. ზემოთ), არამედ ასევე იმის გამო, რომ ვერ ამოიკითხა „ალფას“ ქმედებებში არამართლზომიერების ნიშნები. ანუ, ამგვარად, დავა იმასთან დაკავშირებით, იყო თუ არა „ალფას“ მიერ „ბეტას“ ქონების რეალიზაცია არამართლზომიერი უკვე გადაწყვეტილია და დადგენილია, რომ არამართლზომიერ ქმედებას ადგილი არ ჰქონია და გადაწყვეტილება შესულია კანონიერ ძალაში.

ერთი შეხედვით, დავა, რომლის პერსპექტივასაც აყენებს მოსარჩელე, იქნება არა იმავე სუბიექტებს შორის („მოსარჩელის კომპანია“ vs „ალფა“), არამედ ყოფილი მოსარჩელე კომპანიის დედობილსა და მოპასუხის დედობილის დედობილ კომპანიას შორის. თუმცა, სამართლებრივად ეს განსხვავება უმნიშვნელოა და აქ მაინც დავის საგნის იდენტურობა გვაქვს სახეზე. კერძოდ, მოსარჩელე მოპასუხის მიმართ ჩივილს აპირებს არა „საკუთარი უფლებებიდან“, ანუ, არა

უშუალოდ მისთვის მიყენებული ზიანის გამო, არამედ, იმის გამო, რომ „ალფამ“ ზიანი მიაყენა კომპანიას, რომელშიც ის მონაწილეობდა და ამ კომპანიის დაზიანების გავლით ზიანი მიაღწა ასევე მოსარჩელეს. იგივე სიტუაციაა მეორე მხარესაც: მოპასუხის პასუხისმგებლობას ის ამყარებს არა უშუალოდ მოპასუხის მიერ განხორციელებულ ქმედებებს, არამედ „ალფას“ ქმედებებს, რომელიც, მისი აზრით, შეერაცხება მოპასუხეს. ამ სარჩელის შემთხვევაში რეალურად არ გვექნება სახეზე სუბიექტთა ცვლილება „მოსარჩელის კომპანიასა“ და „ალფას“ შორის დავასთან შედარებით, ზუსტად ისევე, როგორც სუბიექტთა მხოლოდ ფორმალური ცვლილებით შეუძლებელია სსკ-ის 272 ბ) მუხლით დადგენილი ბარიერის გადალახვა. მაგალითად, ქართული სასამართლოს მყარად დადგენილი და სწორი პრაქტიკაა, რომ თუ მოსარჩელე მოპასუხის მიმართ დავის წაგების შემდეგ მოთხოვნას დაუთმობს სხვა პირს, ამ სხვა პირსა და მოპასუხეს შორის დავაც *res iudicata*-ს წარმოადგენს და სასამართლომ ის არ უნდა მიიღოს წარმოებაში. ზუსტად ასევეა მოსარჩელესთან ერთად, ასევე მხოლოდ ფორმალურად, მოპასუხეც რომ შეიცვალოს, მაგალითად, სადავო უფლება თავდაპირველი მოპასუხისაგან მის მემკვიდრეზე გადავიდეს. ამ შემთხვევაში სახეზეა არა ახალი დავა, ახალ სუბიექტებს შორის, არამედ თავდაპირველი სუბიექტების უფლებიდან ნაწარმოები დავა და თუ სასამართლოს უკვე დადგენილი აქვს, რომ ეს უფლება არ არსებობს, მასზე თავიდან აღარ უნდა იმსჯელოს – მხოლოდ ამ სუბიექტთა ფორმალური ცვლილება ამ უფლებას „ვერ გააცოცხლებს“. დავა არის უკვე გადაწყვეტილი. ზუსტად იგივე სიტუაცია გვაქვს ამ შემთხვევაშიც: ქართულმა სასამართლომ უკვე უარყოფითი პასუხი გასცა იმ შეკითხვას, მიაყენა თუ არა „ალფამ“ „მოსარჩელის კომპანიას“ არამართლზომიერად ზიანი. „მოსარჩელის კომპანიის“ უფლებიდან ნაწარმოებ უფლებაზე დაყრდნობით მოსარჩელე ველარ იდავებს „ალფას“ დედობი-

ლის დედობილი კომპანიის წინააღმდეგ (რომელსაც ველარ შეერაცხება ის ქმედება, რომელიც, როგორც დადგინდა, „ალფას“ არ ჩაუდენია), რადგან ეს არის იგივე დავა, იმავე საფუძვლით და მხარეთა ცვლილება არის მხოლოდ ფორმალური.

მაშინაც კი, თუ „მოსარჩელის კომპანიასა“ და „ალფას“ შორის დავაში, სასამართლოს, პირდაპირ არ უხსენებია კონდიქციური მოთხოვნები და ექსპლიციტურად არ გამოურიცხავს ისინი, ეს მოთხოვნები მაინც გამორიცხულად უნდა ჩაითვალოს. გამომდინარე იქიდან, რომ „მოსარჩელის კომპანია“ ითხოვდა „ალფასაგან“ ფულად ანაზღაურებას მისი სავარაუდო უფლების ხელყოფის გამო და ამ შემთხვევაში სასამართლომ უნდა იმსჯელოს ასევე უსაფუძვლო გამდიდრებისმიერ მოთხოვნაზე, კერძოდ, ხელყოფის კონდიქციაზე (სკ-ის 982-ე მუხლი), რადგან ეს წარმოადგენს სამართლებრივი კვალიფიკაციის საკითხს და სასამართლომ მოსარჩელის ფაქტობრივი მოთხოვნა უნდა მოათავსოს ასევე ამ სამართლებრივ პრიზმაში.<sup>12</sup> ის ფაქტი, რომ სასამართლომ არც ერთი სიტყვით არ ახსენა ეს მოთხოვნა, ნიშნავს მხოლოდ იმას, რომ მან თავიდანვე გამორიცხა ის და სწორედ ეს გადაწყვეტილება შევიდა კანონიერ ძალაში, რის გამოც ეს სასამართლოს მსჯელობის საგანი თავიდან ველარ გახდება.

ამგვარად, როგორც უკვე აღინიშნა, დავა იმ უფლებასთან დაკავშირებით, რომლის კიდევ ერთხელ სადავოდ ქცევასაც აპირებს მოსარჩელე, უკვე გადაწყვეტილია და ის სასამართლოს მსჯელობის საგანი ხელმეორედ ველარ გახდება.

#### IV. „ეროვნული მაკონტოლებლისათვის“ მიმართვა

მოსარჩელემ 2022 წელს განცხადებით მიმართა „ეროვნულ მაკონტოლებელს“ და მოითხოვა, „ალფას“ წინააღმდეგ სადამსჯელო ღონი-

<sup>12</sup> იხ. სარჩელის საგანთან დაკავშირებით: რუსიაშვილი, კაზუსი: „შპს მომარჯვებული ისარი“, შედარებითი სასამართლის ჟურნალი 5/2021, 68-ე და მომდევნო გვერდები.

სძიებების განხორციელება, რადგან ამ უკანასკნელის ქმედებებს არამართლზომიერად მიიჩნევა.

მოსარჩელის აღნიშნული მიმართვა წარმოადგენს მოქალაქის მიმართვას ადმინისტრაციული ორგანოსადმი და უნდა განისაჯოს ადმინისტრაციული სამართლის წესების მიხედვით და შესაბამისი მასშტაბით. „ეროვნული მაკონტროლებელი“ ამ შემთხვევაში არის ადმინისტრაციული ორგანო ზაკ-ის 2 | ა) მუხლის გაგებით, კერძოდ, საჯარო სამართლის იურიდიული პირი, რომელიც საქართველოს კანონმდებლობის საფუძველზე ახორციელებს საჯარო-მმართველობით უფლებამოსილებას.

### 1. სასამართლოს გადაწყვეტილების რევიზიის დაუშვებლობა ადმინისტრაციული ორგანოს მხრიდან

მოსარჩელე ზემოაღნიშნული განცხადებით „ეროვნულ მაკონტროლებელს“ სთხოვს სასამართლოს კანონიერ ძალაში შესული გადაწყვეტილების რევიზიას. კერძოდ, ის ამტკიცებს, რომ „ალფამ“ თავისი არამართლზომიერი მოქმედებით ზიანი მიაყენა „ბეტას“, რომელიც ანასხლეტი ზიანის სახით აისახა „მოსარჩელის კომპანიასზე“, როგორც მის პარტნიორზე, რამაც თავის მხრივ გამოიწვია ამ კომპანიის პარტნიორის (საბოლოო ბენეფიციარის), მოსარჩელის, დაზიანება. თუმცა სასამართლომ, როგორც ზემოთ აღინიშნა, ერთხელ უკვე იმსჯელა „ალფას“ ამ ქმედებების შესახებ და ვერ ამოიკითხა მასში მართლსაწინააღმდეგო ქმედება, თავად პირველადი შემხებლობის მქონე პირის, „ბეტას“, მიმართ. სასამართლომ დაადგინა, რომ „ალფას“ ქმედებები არ იყო მართლსაწინააღმდეგო „მოსარჩელის კომპანიის“ მიმართ. შემდგომი აქტორის (ბენეფიციარის) მიმართ ეს ქმედებები, რომლებიც არ არის მართლსაწინააღმდეგო თავად „ბეტას“ მიმართ, ვერ იქნება დამოუკიდებლად მართლსაწინააღმდეგო. ამიტომაც, როდესაც მოსარჩელე „ეროვნული მაკონტროლებლისაგან“ ითხოვს „ალფას“ ქმედებების მართლზომიერების შემოწმებას, ის ამით რეალურად სთხოვს ადმინისტრაციულ ორგანოს, გადაამოწმოს და რევიზია გაუკეთოს სასამართლოს კანონიერ ძალაში

შესულ გადაწყვეტილებას, რაც ეწინააღმდეგება ამ ორგანოს ფუნქციას, საკონსტიტუციო მოწყობის პრინციპებს და დაუშვებელია.

მაშინაც კი, თუ მოსარჩელე მიუთითებდა იმაზე, რომ გარკვეული გარემოებების შესახებ ინფორმაცია მისთვის მხოლოდ ეხლა გახდა ცნობილი (რაც ფაბულიდან არ იკითხება), ეს ამ მოცემულობაში ვერაფერს შეცვლიდა, რადგან ამ ფაქტებზე დაყრდნობით მან ჯერ სასამართლოს უნდა მიმართოს; წინააღმდეგ შემთხვევაში, ეს იქნება, სასამართლოს გარეშე, „ახლად აღმოჩენილ გარემოებებზე“ დაყრდნობით ამ გადაწყვეტილების რევიზია.

### 2. მოსარჩელე, როგორც არაუფლებამოსილი განმცხადებელი

ზაკ-ის 76 | ა) მუხლის მიხედვით, განცხადების საფუძველზე ადმინისტრაციული წარმოების დაწყებისათვის აუცილებელია, რომ ეს განცხადება წარადგინოს დაინტერესებულმა პირმა. ყველას არ აქვს უფლება განცხადებით მიმართოს ადმინისტრაციულ ორგანოს. ამავე კოდექსის 2 | ბ) მუხლის მიხედვით კი, დაინტერესებულ პირად ითვლება პირი, რომლის კანონიერ ინტერესზე პირდაპირ და უშუალო გავლენას ახდენს ადმინისტრაციულ-სამართლებრივი აქტი ან ადმინისტრაციული ორგანოს ქმედება.

აქ მოსარჩელე აპელირებს მისი სამოქალაქო-სამართლებრივი უფლებების ხელყოფაზე „ალფას“ მხრიდან, რასაც, როგორც ზემოთ უკვე არაერთხელ აღინიშნა, ადგილი არ ჰქონია და ეს დადასტურებულია სასამართლოს კანონიერ ძალაში შესული გადაწყვეტილებით. თუმცა, თეორიულადაც რომ დავუშვათ მოსარჩელის მოთხოვნის არსებობა „ალფას“ წინააღმდეგ, „ეროვნული მაკონტროლებელი“ მოსარჩელეს ამ სამოქალაქო-სამართლებრივი უფლების აღდგენაში ვერ დაეხმარება, რადგან ეს სასამართლოს ფუნქციაა, ხოლო სასამართლოსაკენ გზა კი მოსარჩელეს ჩაკეტილი აქვს (იხ. ზემოთ). ამიტომაც, „ეროვნული მაკონტროლებლის“ მიერ მიღებული ვერც ერთი აქტი ვერ იქნება მოსარჩელის სამოქალაქო-სამართლებრივ მდგომარეობაზე პირდაპირი თუ არაპირდაპირი გავლენის მქონე და, შესაბამისად, მოსარჩელე ვერ ჩაითვლება

დაინტერესებულ პირად, რომლის განცხადების საფუძველზეც უნდა წამოიწყოს ადმინისტრაციული წარმოება „ეროვნული მაკონტროლებელმა“.

### 3. „ალფას“ კანონიერი ნდობა „ეროვნული მაკონტროლებლის“ მოქმედებების მიმართ

ადმინისტრაციული ორგანოს ქმედების მიმართ ინდივიდს შეიძლება ჰქონდეს კანონიერი ნდობა, რომელიც გამორიცხავს ამ მოქმედებების უკუქცევისა და ორგანოს მხრიდან საპირისპიროს განხორციელების შესაძლებლობას, მაშინაც კი, როდესაც ორგანოს ეს ქმედება თუ არსებული მდგომარეობა კანონსაწინააღმდეგო იყო. პირველ რიგში, ეს ეხება ადმინისტრაციულ აქტებს და სწორედ ეს შემთხვევაა კანონში მონესრიგებული, კერძოდ, ზაკ-ის 60<sup>1</sup> IV, V მუხლში. თუმცა კანონიერი ნდობა შეიძლება არსებობდეს ადმინისტრაციული ორგანოს ასევე სხვა მოქმედების თუ უმოქმედობის მიმართაც.

#### ა) კანონიერი ნდობა აღმჭურველი ინდივიდუალური ადმინისტრაციულ-სამართლებრივი აქტის მიმართ

ზაკ-ის 60<sup>1</sup> IV მუხლის მიხედვით, მაშინაც კი, როდესაც აღმჭურველი ინდივიდუალური ადმინისტრაციულ-სამართლებრივი აქტი კანონსაწინააღმდეგოა, დაუშვებელია მისი ბათილად ცნობა, თუ დაინტერესებულ მხარეს კანონიერი ნდობა აქვს ინდივიდუალური ადმინისტრაციულ-სამართლებრივი აქტის მიმართ.<sup>13</sup> გამონაკლისს წარმოადგენს შემთხვევა, როდესაც ინდივიდუალური ადმინისტრაციულ-სამართლებრივი აქტი არსებითად არღვევს სახელმწიფო, საზოგადოებრივ ან სხვა პირის კანონიერ უფლებებს ან ინტერესებს. მოცემული მუხლის შემდეგ ნაწილში განმარტებულია კანონიერი ნდობის შინაარსი: კანონიერი ნდობა არსებობს იმ შემთხვევაში, როდესაც მან ინდივიდუალური

ადმინისტრაციულ-სამართლებრივი აქტის საფუძველზე განახორციელა იურიდიული მნიშვნელობის მოქმედება და ამ უკანონო აქტის ბათილად ცნობით მას მიადგება ზიანი. მაშინაც კი, როდესაც კანონსაწინააღმდეგო აქტის ძალაში დატოვებით საფრთხე ექმნება სახელმწიფო, საზოგადოებრივ ან სხვა პირის კანონიერ უფლებებს ან ინტერესებს, მხარეს, რომელსაც ჰქონდა კანონიერი ნდობა ამ აქტის მიმართ, ადმინისტრაციულმა ორგანომ უნდა აუნაზღაუროს ამ ბათილად ცნობით მიყენებული ზიანი (ზაკ-ის 60<sup>1</sup> VI მუხლი, ნდობის დაცვის ჩანაცვლება ქონების დაცვით).

მოცემული ნორმები და ზემოთ აღწერილი რეგულატორული რეჟიმი აქტუალურია მოცემულ შემთხვევაშიც, რადგან „ალფა“ „ბეტას“ ქონების რეალიზაციას ახორციელებდა „ეროვნული მაკონტროლებლის“ მეთვალყურეობის ქვეშ. ამ პროცესის განმავლობაში პერიოდულად აწვდიდა მას შესაბამის ინფორმაციას და იღებდა მისგან შესაბამის ნებართვებს. ყველა ეს ნებართვა წარმოადგენდა აღმჭურველ ინდივიდუალურ ადმინისტრაციულ-სამართლებრივ აქტს, რომელიც არ შეიძლება გაბათილდეს, პირველ რიგში, იმის გამო, რომ „ალფას“ გააჩნდა კანონიერი ნდობა მათ მიმართ – ამ ნდობიდან გამომდინარე განახორციელა ქონებრივი მნიშვნელობის მოქმედებები და ამ აქტების ძალაში დატოვებით სახელმწიფო, საზოგადოებრივი და სხვა პირის (განმცხადებლის) კანონისმიერი უფლებებისა და ინტერესისათვის საფრთხის შექმნა არ იკითხება (ზაკ-ის 60<sup>1</sup> V). როგორც ზემოთ აღინიშნა, ის დანაკარგები, რომლებზეც მოსარჩელე აპელირებს, საერთოდ არ არის ანაზღაურებადი (იხ. ზემოთ) და ამის გამო ის ვერც ჩაითვლება „ხელყოფილ კანონისმიერ უფლებებზე და ინტერესებზე“ მოცემული დანაწესის გაგებით. გარდა ამისა, სასამართლოს თავისი გადაწყვეტილება არ მიუღია „ეროვნული მაკონტროლებლის“ აქტების საფუძველზე და მათი გაუქმება ვერ იქნება გადაწყვეტილების გადახედ-

<sup>13</sup> იხ. Martini, Die Aufhebung von Verwaltungsakten nach §§ VwVfG § 48 ff. VwVfG – Vertrauensschutz bei der Rücknahme (§ VwVfG § 48 VwVfG § 48 Absatz II, VwVfG § 48 Absatz III VwVfG), JA 2016, 832; OVG

Münster NVwZ-RR 2013, 252; VGH Mannheim VBIBW 3018, 36.



ვის საფუძველი, შესაბამისად, მოსარჩელის მდგომარეობა არ იცვლება იმისდა მიხედვით, „ეროვნული მაკონტროლებელი“ თავის ამ აქტებს გააუქმებს თუ არა.

რაც შეეხება ზაკ-ის 60<sup>1</sup> V 2 მუხლში ნახსენებ კანონიერი ნდობის გამორიცხვას (როდესაც კანონიერი ნდობა არ მოქმედებს), „უკანონო ქმედების“ ქვეშ იგულისხმება აქტით აღჭურვილი პირის უკანონო ქმედება ადმინისტრაციული ორგანოს მიმართ (მაგ., ყალბი ცნობების მიწოდება „ეროვნული მაკონტროლებლისათვის“), რაც ფაბულიდან არ იკითხება და რაზეც საერთოდ ვერ აპელირებს მოსარჩელე. უშუალოდ მოსარჩელის მიმართ განხორციელებული უკანონო ქმედება (ჰიპოთეტური დაშვების შემთხვევაშიც კი) ვერ გახდება „ეროვნული მაკონტროლებლის“ მიერ გამოცემული ინდ. აქტის გაბათილების საფუძველი, რადგან ზემოთ ხსენებულ დანაწესში იგულისხმება უკანონო ქმედება, აღჭურვილსა და ადმინისტრაციულ ორგანოს შორის ურთიერთობაში, რაც სახეზე არ ყოფილა.

### **ბ) კანონიერი ნდობა „ეროვნული მაკონტროლებლის“ მიერ მიწოდებული ინფორმაციისა და კონსულტაციის საფუძველზე**

კანონიერი ნდობა არსებობს და უკავშირდება არა მხოლოდ ინდ. აქტს, არამედ ასევე ადმინისტრაციული ორგანოს სხვა ქმედებასაც, როგორც არის, მაგალითად, ორგანოს მხრიდან მიწოდებული ინფორმაცია, განეული კონსულტაცია თუ განგრძობადი უმოქმედობა გარკვეულ კანონსაწინააღმდეგო მდგომარეობასთან მიმართებით. თუ ადმინისტრაციული ორგანოს ამ ქმედებას პირი მიენდობა, განახორციელებს გარკვეულ ქონებრივ მოქმედებებს/ინვესტიციებს მასზე დაყრდნობით, ადმინისტრაციულ ორგანოს შეიძლება ჩამოერთვას უფლება, შეცვალოს ეს მდგომარეობა საპირისპირო ქმედების განხორციელების გზით.

ადმინისტრაციული ორგანო ვალდებულია პირს მიანოდოს სრული, ცალსახა და სწორი ინფორმაცია, რათა ამ ინფორმაციის მიმღებმა მოახერხოს საკუთარი სამომავლო მოქმედებების ამის მიხედვით დაგეგმვა.<sup>14</sup> თუმცა, ჩვეულებრივ, თუ პირი ახორციელებს ქონებრივ თუ სხვა მნიშვნელოვან დისპოზიციებსა და დაგეგმარებას ადმინისტრაციული ორგანოს მიერ მიწოდებულ არასწორ ინფორმაციასა თუ კონსულტაციაზე დაყრდნობით, არ ხდება ამ კანონსაწინააღმდეგო მდგომარეობის შენარჩუნება, არამედ, ადმინისტრაციულ ორგანოს შეიძლება დაეკისროს მხოლოდ ზიანის ანაზღაურების ვალდებულება კანონიერი ნდობის მქონე პირის მიმართ (ქონების დაცვა)<sup>15</sup> – შესაბამისი პირი ადმინისტრაციულმა ორგანომ უნდა ჩააყენოს ისეთ მდგომარეობაში, ეს ინფორმაცია თუ კონსულტაცია საერთოდ რომ არ გაეცა და არა ისეთ მდგომარეობაში ეს ინფორმაცია სწორი რომ ყოფილიყო.<sup>16</sup> ზიანის ანაზღაურების ეს ვალდებულება წარმოიშობა მაშინაც, როდესაც ადმინისტრაციული ორგანო საერთოდ არ იყო ვალდებული გაეცა შესაბამისი ინფორმაცია.<sup>17</sup> თუმცა, მაგალითად, გერმანიაში, საჯარო სამართლის ცალკეულ სფეროებში, მაგალითად, როგორცაა სოციალური სამართალი, აღიარებულია ე. წ. სოციალურ-სამართლებრივი მდგომარეობის აღდგენის/რესტიტუციის მოთხოვნა:<sup>18</sup> გაურკვეველი და დაუხვეწავი სამართლებრივი რეგულაციების პირობებში, როდესაც მოქალაქეს სამართლებრივად გაცნობიერებული გადაწყვეტილების მიღება მხოლოდ მაშინ შეუძლია, თუ ამასთან დაკავშირებით კვალიფიციურ რჩევას მიიღებს, აქ ადმინისტრაციული ორგანო ვალდებულია ჩააყენოს პირი, რომელსაც მანამდე არასწორი კონსულტაცია გაუწია, ისეთ მდგომარეობაში, ეს კონსულტაცია სწორი რომ ყოფილიყო.<sup>19</sup> იგივე უნდა მოხდეს იმ შემთხვევაში, როდესაც ადმინისტრაციული ორგანო არასწო-

<sup>14</sup> BGH NJW 1991, 3027; BGH NJW 1990, 1042.

<sup>15</sup> OLG Zweibrücken NVwZ-RR 2001, 79.

<sup>16</sup> BVerwG NVwZ 2016, 248.

<sup>17</sup> OLG Karlsruhe NZS 2013, 381; BGH NJW 2019, 68; BGH NVwZ-RR 2021, 671; VGH Kassel NVwZ-RR 2015, 779.

<sup>18</sup> Ehlers/Vorbeck, Der Anspruch auf Erteilung von Verwaltungsinformationen – Teil 2, Jura 2015, 44.

<sup>19</sup> BSG NZS 2005, 40.

რი რჩევის საფუძველზე გააშვებინებს მოქალაქეს შესაბამისი განცხადების წარდგენის ვადას.<sup>20</sup>

მოცემულ შემთხვევაში, გამომდინარე იქიდან, რომ „ალფას“ ჰქონდა მუდმივი კონტაქტი და ინფორმაციის მიმოცვლა „ეროვნულ მაკონტროლებელთან“, იმასთან დაკავშირებით, თუ როგორ უნდა მომხდარიყო „ბეტას“ აქტივების რეალიზაცია, მხოლოდ ეს ინფორმაცია (დამოუკიდებლად ზემოთ ხსენებული ადმინისტრაციული აქტების მიმართ ნდობისგან), რომელიც სრულად გაითვალისწინა „ალფამ“, უნდა იყოს საფუძველი ამ უკანასკნელის კანონიერი ნდობის დაცვისათვის, რის გამოც „ეროვნული მაკონტროლებელი“ შებოჭილია და ვერ განახორციელებს მის მიმართ არსებული მდგომარეობის შემცვლელ ღონისძიებებს.

### გ) „პასიური თმენა“ როგორც კანონიერი ნდობის განმაპირობებელი

ადმინისტრაციული ორგანოს უმოქმედობა<sup>21</sup>, ანუ, კანონსაწინააღმდეგო მდგომარეობის პასიური თმენა, წარმოუშობს ამ თმენის შედეგად ხელსაყრელ მდგომარეობაში ჩაყენებულ პირს ნდობას (მოლოდინს, რომ ადმინისტრაციული ორგანო მომავალშიც პასიური დარჩება და არ მიიღებს ზომებს ამ კანონსაწინააღმდეგო მდგომარეობის აღსაკვეთად), თუ ადმინისტრაციულმა ორგანომ მართლსაწინააღმდეგო მდგომარეობის მხოლოდ პასიურ თმენას გარკვეული ქმედებებიც მიამატა, საიდანაც შესაბამის პირს შეიძლება გაეკეთებინა დასკვნა, რომ ორგანო საერთოდ არ აპირებდა გააქტიურებას. მაგალითად, ადმინისტრაციული ორგანო გასცემს უკანონოდ აშენებულ შენობაზე მიშენების ნებართვას, ამით ის აფუძნებს ვარაუდს, რომ მთლიანი შენობა სამშენებლო სამართლის მოთხოვნებთან შესაბამისობაშია, რის შემდეგაც მისი დემონტაჟის განკარგულების გამოცემის უფლება

უკვე აღარ აქვს.<sup>22</sup> ზუსტად ასევე ადმინისტრაციულ ორგანოს აღარ აქვს კანონსაწინააღმდეგო მდგომარეობის აღმოფხვრის უფლება, თუ რაიმე ფორმით გაახმოვანა, რომ არ აპირებდა ჩარევას (მაშინაც კი, როდესაც სახეზე არ არის მისი ფორმალური დაპირება).<sup>23</sup> ამ შემთხვევაშიც კანონსაწინააღმდეგო მდგომარეობის შენარჩუნებაზე მინდობილი პირის კანონიერი ნდობა გადაწონის მისი აღმოფხვრის საჯარო თუ კერძო ინტერესს.

ყველა ეს ასპექტი გასათვალისწინებელია „ალფასა“ და „ეროვნულ მაკონტროლებელს“ შორის ურთიერთობაში. 2016 წელს „ალფას“ მიერ „ბეტას“ ქონების რეალიზაციის შემდეგ „ეროვნულმა მაკონტროლებელმა“ არაერთხელ დააფიქსირა, რომ მისთვის ეს მოქმედებები და მდგომარეობა სრულებით მისაღები იყო, იქნებოდა ეს „ალფას“ წლიური ანგარიშების (რომელიც, ამ რეალიზაციის შედეგად მიღებულ ამონაგებსაც მოიცავდა და ცალკე აფიქსირებდა) გაუპროტესტებლად მიღება, ამ რეალიზაციიდან ამონაგების განკარგვასთან დაკავშირებით მითითებების გაცემა და ა. შ., ყოველივე აღნიშნული განაპირობებდა „ალფას“ კანონიერ ნდობას, რის გამოც „ეროვნული მაკონტროლებელი“ მოკლებულია შესაძლებლობას შეცვალოს არსებული მდგომარეობა ან ზემოთ ხსენებული ქმედებებიდან გამომდინარე რაიმე ტიპის სანქციები განიხილოს „ალფას“ მიმართ (იმ ჰიპოთეტური დაშვების პირობებშიც კი, რომ „ალფას“ ქმედებები შეიძლება არ ყოფილიყო სრულებით მართლზომიერი, რაც ასე არ არის).

ამგვარად, მოსარჩელის მოთხოვნის საპასუხოდ, რომ „ეროვნულმა მაკონტროლებელმა“ გარკვეული ზომები მიიღოს „ალფას“ წინააღმდეგ, შეიძლება ითქვას შემდეგი: 1. მოსარჩელე არ არის დაინტერესებული მხარე ადმინისტრაციული სამართლის გაგებით, რომელსაც ექნებოდა უფლება ამ განცხადებით მიემართა „ეროვნული მაკონტროლებლისათვის“; 2. ის „ეროვნულ მა-

<sup>20</sup> BVerwG NJW 2012, 168.

<sup>21</sup> შდრ. OVG Münster NVwZ-RR 2009, 364, 366 ff.; VGH Mannheim ZUR 2008, 430, 432; OVG Münster NVwZ NVwZ-RR 2016, 851; *Beaucamp*, Duldungsentscheidungen im Verwaltungsrecht, DÖV

2016, 803 f.; *Sommer*, Zur behördlichen Duldung im öffentlichen Baurecht, JA 2017, 567 ff.

<sup>22</sup> OVG NVwZ-RR 2012, 751.

<sup>23</sup> BVerfG NVwZ 2005, 203; OVG Koblenz, 8 A 11031/06.OVG v. 26.9.2006; OVG Koblenz BauR 2012, 630.

კონტროლებელს” სთხოვს კანონიერ ძალაში შესული სასამართლო გადაწყვეტილების რევიზიას, რისი უფლება „ეროვნულ მაკონტროლებელს” არ აქვს; 3. „ალფას” აქვს „ეროვნული მაკონტროლებლის” ქმედებებიდან გამომდინარე კანონიერი ნდობა არსებული სტატუს-კვოს შე-

ნარჩუნების მიმართ, რაც ზემოთ ხსენებულისგან დამოუკიდებლად, თავისთავად გამორიცხავს „ეროვნული მაკონტროლებლის” მხრიდან რაიმე ფორმით არსებული მდგომარეობის შეცვლის შესაძლებლობას.

## Nelson v. Lewis

ილინოისის სააპელაციო სასამართლო, მეხუთე რაიონი

3 მარტი, 1976

No: 75-432

### გადაწყვეტილებათა კრებული

36 Ill. App. 3d 130; 344 N.E.2d 268; 1976 Ill. App.

JO ANN NELSON, არასრულწლოვანი, წარმოდგენილი მამის Eric D. Nelson-ის მიერ, მოსარჩელე-აპელანტი v. GEORGE N. LEWIS, მოპასუხე-მონინააღმდეგე მხარე

### პროცედურული ისტორია:

გასაჩივრებულთა სენტ-კლარის ოლქის რაიონული სასამართლოს მომხსენებელი მოსამართლის, ROBERT L. GAGEN-ის გადაწყვეტილება.

### დისპოზიცია:

ქვემო ინსტანციის სასამართლოს გადაწყვეტილება დარჩა ძალაში

### წარმომადგენლები:

აპელანტის წარმომადგენლები -Fleming & Fleming, of O'Fallon,

მოპასუხის წარმომადგენლები - Vincent J. Hatch, of Brady, Donovan & Hatch, of Belleville.

### მოსამართლეები:

სასამართლო შემადგენლობა - მომხსენებელი მოსამართლე USTICE KARNIS. JONES და G. J. MORAN, JJ.

### გადაწყვეტილება

მოსარჩელემ სარჩელი შეიტანა ილინოისის „ძალის კბენის“ ნორმის (Ill. Rev. Stat. 1973, თავი 8, პარაგრაფი 366) საფუძველზე მოპასუხის ძალის მიერ მიყენებული ზიანის ანაზღაურებისთვის. მოსარჩელემ გაასაჩივრა მოპასუხის

სასარგებლოდ მიღებული ნაფიც მსაჯულთა გადაწყვეტილება-ვერდიქტი.

დაზიანების მიყენების დღეს, ორ-ნახევარი წლის მოსარჩელე Jo Ann Nelson, მოპასუხის უკანა ეზოში, მოპასუხის ქალიშვილთან და სხვა

ბავშვებთან ერთად თამაშობდა „crack-the-whip“-ს<sup>1</sup>. Jo Ann თამაშისას სწორედ ამ „კუდის“ ბოლო მონაწილე იყო. როგორც მოწმის ჩვენებით დადასტურდა, თამაშის დროს ინერციით გასროლილი მოსარჩელე დაეცა ან მან ფეხი დააბიჯა ძაღლის კუდს, რომელიც ამ დროს ძვალს ღრღნიდა. ძაღლმა (დიდი ზომის დალმატინელი) მოსარჩელეს მარცხენა თვალში თათი გაჰკრა. საქმის გარემოებებით დასტურდებოდა, რომ შემთხვევის მომენტამდე მოსარჩელეს ან სხვა პირს არ გამოუწვევიათ ძაღლის პროვოცირება ან გაღიზიანება. ასევე, დასტურდებოდა რომ წარსულში ძაღლს არც უკბენია და არც რაიმე სხვა სახის დაზიანება მიუყენებია ვინმესთვის. ძაღლის მფლობელის განმარტებით, ძაღლი აგზნებული არ ჩანდა არც შემთხვევის მომენტამდე და არც მას შემდეგ. შემთხვევის შედეგად, მოსარჩელემ მარცხენა თვალის ცრემლსადენი სადინარის მუდმივი დაზიანება მიიღო.

საკანონმდებლო აქტი (ნორმა), რომელიც განსაზღვრავს ძაღლის მფლობელის პასუხისმგებლობის საკითხს, ძაღლის თავდასხმის ან მიყენებული დაზიანების შედეგად:

„თუ ძაღლი ან სხვა ცხოველი, პროვოკაციის გარეშე, თავს დაესხმება ან დაზიანებს პირს, რომელიც მშვიდობიანად იმყოფება ნებისმიერ ადგილზე, სადაც მას კანონიერად ყოფნის უფლება აქვს, ძაღლის ან სხვა ცხოველის მფლობელი ვალდებულია სრული ოდენობით აანაზღაუროს მიყენებული ზიანი“ (Ill. Rev. Stat. 1973, თავი 8, პარაგრაფი 366)

აღნიშნული ნორმის შესაბამისად არსებობს 4 ელემენტი, რომელიც უნდა დადასტურდეს: დაზიანება მიყენებულია მოპასუხის ძაღლის მიერ; პროვოკაციის ნაკლებობა; დაზარალებული პირის მშვიდობიანი ქცევა; და დაზარალებულის

ყოფნა იმ ადგილას, სადაც მას კანონიერად ყოფნის უფლება აქვს (*Siewerth v. Charleston*, 89 Ill. App.2d 64, 231 N.E.2d 644 (1967); *Messa v. Sullivan*, 61 Ill. App.2d 386, 209 N.E.2d 872 (1965); *Beckert v. Risberg*, 50 Ill. App.2d 100, 199 N.E.2d 811 (1964) rev'd on other grounds<sup>2</sup>, 33 Ill.2d 44, 210 N.E.2d 207 (1965)). მოცემულ შემთხვევაში სადავო საკითხს არ წარმოადგენს, რომ დაზიანება მიყენებულია მოპასუხის ძაღლის მიერ; მოსარჩელის ქმედება იყო მშვიდობიანი და მოპასუხემ დაზიანება მიიღო იმ ადგილზე, სადაც მას კანონიერად ყოფნის უფლება ჰქონდა. ნორმის მიზნებისთვის სადავო საკითხია — წარმოადგენს თუ არა მოსარჩელის არაგანზრახი ქმედება „პროვოკაციას“.<sup>3</sup>

ამ სახის დავის საგანი ილინოისის სასამართლო პრაქტიკაში პირველადია. ნორმა ერთმანეთისგან არ განასხვავებს პროვოკაციის განზრახ და არაგანზრახ ქმედებებს და მაშასადამე, მოპასუხე ამტკიცებს, რომ არაგანზრახი ქმედება, რომელიც ცხოველის ან ძაღლის პროვოცირებას ახდენს, შესაძლოა წარმოადგენდეს პროვოკაციას. მოპასუხის პოზიცია, რომ აქ პროვოკაციას არ ჰქონდა ადგილი, მისი სუბიექტური დამოკიდებულებიდან [განზრახვის არარსებობა] გამომდინარე, უკუსაგდება და არ შეესაბამება პროვოკაციის საყოველთაოდ აღიარებულ მნიშვნელობას. პროვოკაცია განისაზღვრება, როგორც პროვოცირების, სტიმულირების ან ნაქეზების აქტი ან პროცესი (ვებსტერის მესამე ახალი საერთაშორისო ლექსიკონი 1827 (1961)). ამდენად, არაგანზრახი ქმედება შეიძლება წარმოადგენდეს პროვოკაციას ნორმის მნიშვნელობიდან გამომდინარე.

მხოლოდ ქვემოთ განხილული სამი გადაწყვეტილება განიხილავს პროვოკაციის საკითხს ნორმის მიზნებისთვის. საქმეში *Siewerth v.*

<sup>1</sup> Crack the whip არის უმარტივესი საბავშვო თამაში, რომელსაც ჩვეულებრივ თამაშობენ პატარა ჯგუფებში, ბალახზე და ზოგჯერ ყინულზეც. ერთი მოთამაშე, რომელიც არჩეულია მათრახის „თავად“, რომელსაც ჩაბმული ჰყავს სხვა ხელჩაკიდებული მონაწილეები, დარბის შემთხვევითი მიმართულებებით, ყოველი შემობრუნებისას წარმოქმნილი ინერცია აჩქარებს ე.წ. ჯაჭვის კუდს (ბოლო მონაწილეს). რაც უფრო მკვეთრად ბრუნავს და რაც უფრო გრძელია კუდი, ბოლო მონაწილეებს უჭირთ წონასწორობის შენარჩუნება, რაც იწვევს

მათი სხვადასხვა მიმართულებით, ძლიერი ინერციით გასროლას. მოსარჩელემ თამაშის კუდის (ბოლო) ერთ-ერთი მონაწილე იყო.

<sup>2</sup> გაუქმდა ზედა ინსტანციის სასამართლოს მიერ სხვა გარემოებების საფუძველზე

<sup>3</sup> „Provocation“ გადაწყვეტილებაში საკვანძო განსაზღვრებაა. გადაწყვეტილების თარგმანში ტერმინი თარგმნილია, როგორც პროვოკაცია. Provocation აგრეთვე გულისხმობს გაღიზიანებას, გამოწვევას, შეგულიანებას ან გახელებას.

Charleston, სასამართლომ დაადგინა, რომ სახეზე იყო პროვოკაცია, როდესაც დაზარალებულმა ბიჭმა და მისმა თანხმლებმა ძალის სამჯერ დაარტყეს. ამ საქმეში სასამართლომ უარყო არგუმენტი, რომ პროვოკაცია მხოლოდ განზრახ ქმედებას გულისხმობს, და დაადგინა რომ დაზარალებული ბიჭის მიერ ძალისთვის წიხლის დარტყმა აშკარად განზრახი და პროვოკაციული ქმედებაა. საქმეში *Messa v. Sullivan* სასამართლომ არ დაადგინა პროვოკაცია მოსარჩელის მხრიდან, როდესაც ის მიდიოდა დერეფანში, რომელსაც მცველი ძალის ყარაულობდა, რომელიც მოსარჩელეს დანახვისთანავე თავს დაესხა. სასამართლომ დაადგინა, რომ მოსარჩელის ქმედება არ წარმოადგენს პროვოკაციას ნორმის მიზნებისთვის და მოსარჩელეს ჰქონდა მოპასუხის შენობაში ყოფნის უფლება. საქმეში *Messa v. Sullivan* მოსარჩელე ამტკიცებდა, რომ მას არ ჰქონია ძალის პროვოცირების განზრახვა და შესაბამისად სახეზე არ იყო პროვოკაცია, მიუხედავად იმისა, სასამართლოს მსჯელობა ეფუძნებოდა იმის დადგენას, იყო თუ არა მოსარჩელის ქმედებები და ქცევა პროვოკაციული ბუნების, და არა იმას, ჰქონდა თუ არა მოსარჩელეს ასეთი განზრახვა. სასამართლომ აღნიშნა, რომ ნორმის მიზნებისთვის „პროვოკაცია“ არ არის განსაზღვრული იმ მიზნით, რომ იგი გავრცელდეს ისეთ სიტუაციაზე, როდესაც ავი<sup>4</sup> ძალის სტუმრის უსაფრთხო მოძარაობას აღიქვამს როგორც მტრულ ქმედებას და მას თავს ესხმის. მსგავსად საქმეში *Steichman v. Hurst*, 2 Ill. App. 3d 415, 275 N.E.2d 679 (1971), სასამართლომ დაადგინა, რომ ფოსტის კურიერის მიერ მოპასუხის ძალისთვის სპრეის შესხმა არ წარმოადგენდა პროვოკაციას. მიუხედავად იმისა, რომ გადაწყვეტილების მიხედვით, მოსარჩელის მიერ პროვოკაციის განზრახვის არარსებობა მატერიალურია, ჩვენ არ მიგვაჩნია, რომ ეს ამ გადაწყვეტილების სწორი გაგებაა. საქმეში *Steichman v. Hurst*, 2 Ill. App. 3d 415, 275 N.E.2d

679 (1971) ფოსტის (წერილების) კურიერს შემთხვევის დღეს რამდენჯერმე ჰქონდა მოპასუხის ძალთან პრობლემა და, შესაბამისად, მან არაერთგზის სცადა ძალის მოგერიება. სასამართლომ მისი ქმედება მიიჩნია, როგორც „გონივრული ზომა თავდაცვისთვის, რომელიც გამონვეულია ძალის ქმედებებით და მხოლოდ მის მომენტალურად შეკავებას ისახავდა მიზნად“. მაშასადამე, მოსარჩელის ქმედებები, მათ შორის განზრახი ქმედებები, არ წარმოადგენდა ძალის ნაქეზებას ან პროვოკაციას, რასაც თავდასხმის გამონვევა შეეძლო.

წინამდებარე საქმეში დადგენილია, რომ მოსარჩელე ძალს კუდზე დაახტა ან დაეცა; ძალის იყო მშვიდი და წყნარი და შემთხვევის დროს ძვალს ღრღნიდა. ამ გარემოებების საფუძველზე, მიგვაჩნია, რომ დაღმადინელი (ძალის) იყო პროვოცირებული, მიუხედავად იმისა, რომ პროვოკაცია არ იყო განზრახი.

მოსარჩელე ამტკიცებს, რომ ნორმის მიზნებისთვის გოგონას ქმედება არ შეიძლება შეფასდეს როგორც პროვოკაცია, რადგან გოგონას ქმედება არ იყო განზრახი, ან მას ასაკის გამო არ შეუძლია ბრალეული ქმედების გაცნობიერება. მიუხედავად იმისა, რომ მოსარჩელის ადვოკატი წარადგენს ძლიერ არგუმენტს — ძალის მფლობელისთვის მკაცრი პასუხისმგებლობის დაკისრების თაობაზე „ნაზი“<sup>5</sup> ასაკის ბავშვისთვის მიყენებული დაზიანებებისთვის, ჩვენ ვერ გავიზიარებთ რომ ამ შტატს საჯარო პოლიტიკა აიძულებს ასეთი სტანდარტის მიღებას.

ილინოისის პრეცედენტული სამართლის მიხედვით, ძალის მიერ მიყენებული დაზიანებების შედეგად პირს მფლობელისგან მხოლოდ იმ შემთხვევაში შეუძლია მოითხოვოს ზიანის ანაზღაურება, თუ იგი დაამტკიცებს რომ ძალმა გამოავლინა „კაცობრიობის დაკბენის“<sup>6</sup> მიდრეკილება და რომ ძალის მეთვალყურემ ან მფლობელმა ეს შეამჩნია (*Chicago & Alton R.R. Co. v. Kuckkuck*, 197 Ill. 304, 64 N.E. 358 (1902); *Domm v. Hollenbeck*, 259 Ill. 382, 102 N.E. 782

<sup>4</sup> Vicious dog - ავ, სასტიკი, აგრესიულ ძალად შესაძლოა შეფასდეს ნებისმიერი ძალის, რომელიც პროვოკაციის გარეშე თავს ესხმის ან კლავს ადამიანს.

<sup>5</sup> „Tender years“ დოქტრინა არის პრეცედენტული სამართლის პრინციპი საოჯახო სამართალში და მზრუნვე-

ლობის საქმეებზე. დოქტრინის თანახმად, ბავშვის „ნაზი“ წლების განმავლობაში (ზოგადად განიხილება, როგორც ოთხი წელი და უფრო დაბალი ასაკი), დედას აქვს ბავშვზე ზრუნვის უმაღლესი უნარები და მას უნდა ჰქონდეს ბავშვის მეურვეობა.

<sup>6</sup> „To bite mankind“

(1913); *Klatz v. Pfeffer*, 333 Ill. 90, 164 N.E. 224 (1928)). პირს არ შეუძლია მოითხოვოს ზიანის ანაზღაურება, თუ ეს გამონეწეული იყო გაუფრთხილებლობით ან საშიშ ძალთან შეგნებულად კონტაქტით (*Chicago & Alton R.R. Co. v. Kuckkuck*) ან ძალის პროვოცირებით (*Keightlinger v. Egan*, 65 Ill. 235 (1872)). ძალის მფლობელის პასუხისმგებლობა ეყრდნობა გაუფრთხილებლობას და ის შეიძლება იყოს პასუხისმგებელი მხოლოდ იმ შემთხვევაში, თუ მას ჰყავდა „ავი“ ძალის. ამრიგად, ძალის მიერ დაზარალებულ პირს მტკიცების მნიშვნელოვანი ტვირთი აკისრია.

წინამდებარე კანონმა და მისმა უშუალო წინამორბედმა, არსებითად შეამსუბუქა პრეცედენტული სამართლის მიერ დაკისრებული ტვირთი. მის მიხედვით, აღარ არსებობს იმის მტკიცების აუცილებლობა, რომ ძალის ადამიანების მიმართ ავი იყო და იცოდა თუ არა მეპატრონემ ამის შესახებ, იგი ზედმეტად აქცევს ასევე იმ საკითხის გამოკვლევის აუცილებლობას, შეუწყო თუ არა ხელი მეპატრონის გაუფრთხილებლობამ ზიანის გამონეწევას (გარდა პროვოკაციისა) (*Beckert v. Risberg*, 33 Ill.2d 44, 210 N.E.2d 207 (1965)). თუმცა, არ მიგვაჩნია, რომ ის მიზნად ისახავდა მფლობელებისთვის მათი ძალების მიერ მიყენებული ყველა დაზიანებისთვის მკაცრი პასუხისმგებლობის დაკისრებას, გარდა განზრახ პროვოცირებულისა. ამის ნაცვლად, საკანონმდებლო აქტის მიზანს ცხადად წარმოადგენდა სუბიექტური განსჯის<sup>7</sup> მაქსიმალურად აღმოფხვრა. ის ფაქტი, რომ მოსარჩელემ დაზიანებები მიიღო მაშინ, როდესაც იგი მშვიდობიანად იმყოფებოდა ადგილზე, სადაც კანონიერად ყოფნის უფლება ჰქონდა, არ საჭიროებს პირის განზრახვის კვლევას. მიგვაჩნია, რომ „პროვოკაციის“ განსაზღვრაც სწორედ ამ მსჯელობისგან დამოუკიდებლად უნდა მოხდეს. პროვოკაციის განსაზღვრა არ საჭიროებს განზრახვის (რაც იწვევს პროვოკაციას) ხარისხის გათვალისწინებას. საკანონმდებლო ორგანოს მიზანი განზრახ

ხი პროვოკაციისთვის ზიანის ანაზღაურების გამომრიცხავ გარემოებად განსაზღვრა რომ ყოფილიყო, ამას დააკონკრეტებდა კიდევ. დასკვნის სახით შესაძლოა ითქვას, რომ იმ ძალის მფლობელი ან მცველი, რომლის ძალისც თავს ესხმის ან დაზიანებას აყენებს სხვას, ყოველგვარი პროვოკაციის გარეშე, პასუხისმგებელია ზიანის ანაზღაურებაზე. აგრეთვე არ მიგვაჩნია, რომ მოსარჩელე მისი „ნაზი“ ასაკის გამო სრულად უნდა გათავისუფლდეს პროვოკაციის პასუხისმგებლობისგან. უზენაესმა სასამართლომ საქმეში, რომელშიც მოსარჩელე 3 წლის ბიჭი იყო, *Beckert v. Risberg*, 33 Ill.2d 44, 210 N.E.2d 207 (1965), გაიზიარა ნაფიც მსაჯულთა ინსტრუქცია, რომელიც პირდაპირ ეფუძნებოდა ნორმის ფორმულირებას. მიუხედავად იმისა, რომ საქმის განხილვისას ასაკი სასამართლოს მსჯელობის პირდაპირი საგანი არ ყოფილა, იგულისხმება რომ ნორმის შესაბამისად მცირეწლოვანი ბავშვი მისი ასაკის გამო არ შეიძლება განთავისუფლდეს პროვოკაციის პასუხისმგებლობისგან.

სასამართლო მიუთითებს სხვა შტატების გადაწყვეტილებებზე, რომელიც იძლევა დაზარალებული პირისთვის მიყენებული ზიანის ანაზღაურების შესაძლებლობას, როდესაც ამ პირის არაგანზრახმა ქმედებამ გამოიწვია ძალის „პროვოკაცია“. თუმცა, ეს ორი საქმე გადაწყდა პრეცედენტული სამართლის გაუფრთხილებლობის თეორიის საფუძველზე, რომელშიც სასამართლომ დაადგინა, რომ არაგანზრახი ქმედება არ წარმოადგენს ხელშემწყობ გაუფრთხილებლობას (*Smith v. Pelah*, 2 Strange 1264, 93 Eng. Rep. 1171 (1795); *Fake v. Addicks*, 45 Minn. 37, 47 N.W. 450 (1890)). ერთ-ერთ გადაწყვეტილებაში მითითებული ნორმა ითვალისწინებს ძალის მიერ მიყენებული დაზიანებებისთვის მკაცრი პასუხისმგებლობის დაკისრებას, გარდა იმ შემთხვევისა, როდესაც მოსარჩელე მოსალოდნელი შედეგის წინასწარი ცოდნით იღებს დაზიანებებს<sup>8</sup> (*Wojewoda v. Rybarczyk*, 246 Mich.

<sup>7</sup> Consideration

<sup>8</sup> ე.წ. „ბრალეული ცოდნა“, მაგალითად, თუ დაზარალებულმა პირმა (მოსარჩელემ) ნებაყოფლობით გააკეთა რაიმე ძალის პროვოცირების მიზნით ან საკუთარი

თავისთვის ზიანის მიყენების მიზნით, აწესებს ერთგვარ გამონაკლისს მკაცრი პასუხისმგებლობის წესიდან.

641, 225 N.W. 555 (1929)). ზემოხსენებული გადაწყვეტილებები, მსგავსი ფაქტობრივი გარემოებების მიუხედავად, მოცემულ საქმესთან მიმართებით შეუსაბამოა, რადგან ისინი გადაწყდა იმ სამართლებრივ თეორიებზე დაყრდნობით, რომლებიც მოიცავს დაზარალებული პირის მიერ შედეგების წინაწარ სრულად გაცნობიერებას.

მიუხედავად იმისა, რომ მიგვაჩნია წინამდებარე ნორმა ძალის მფლობელს არ აკისრებს პასუხისმგებლობას როდესაც ძალის უბრალოდ რეაგირებს არაგანზრახ პროვოკაციულ ქმედებაზე, განხილული საქმე („წინამდებარე მიმართვა“) არ ეხება შემთხვევას როდესაც ძალის რეაქცია იყო ზედმეტად აგრესიული მომხდარ არაგანზრახ პროვოკაციულ აქტთან შედარებით (მაგ.: *Messa v. Sullivan.*). დალმატინელმა, რომე-

ლიც ძვალს ღრღნიდა მხოლოდ წინათათი გაჭკრა და გაკანრა მოსარჩელე, კუდზე ფეხის დაბიჯების ან დაცემის საპასუხოდ, რაც არცერთ შემთხვევაში შეიძლება შეფასდეს, ძალის ავ (აგრესიულ) მოქმედებად. შესაბამისად, ვადგენთ რომ „პროვოკაცია“ ნორმის მიზნებისთვის მოიცავს, როგორც განზრახ ასევე არაგანზრახ ქმედებას — რომ მოპასუხის ძალის პროვოცირებული იყო მოსარჩელის არაგანზრახი ქმედებით და ძალს არ გამოუვლენია ავი (აგრესიული) რეაქცია ამ ქმედებებზე და რომ პირველი ინსტანციის სასამართლოს გადაწყვეტილება სამართლებრივად სწორია.

*გადაწყვეტილება თარგმნა და განმარტებები დაურთო ავთანდილ სოფრომაძემ, LL.M. (Chicago)*